

PARTIDUL NATIONAL LIBERAL- GEORGIST - I -

Doctrină, program, memorii

Acțiune politică

PARTIDUL NATIONAL LIBERAL- GEORGIST - I -	1
Doctrină, program, memorii	1
Acțiune politică	1
1) Gh.I Brătianu: "Problema noilor elite și a liberalismului în România"	7
2) M.I.Costian, "Regele Carol II și partidele politice", 1933	7
3) Gh.I.Brătianu :	7
4) C.Gr.Zotta,N.Tulceanu, "Partidele politice din România și programele lor ",1934	7
▫ Partidul Național Liberal (președ.Gh. I. Brătianu) (p.63-81)	7
▫ Programul ,votat la Congresul din 8 nov.1931 (numerotare L.D.)	8
5) Dus la locul potrivit	9
6) C.C Giurescu, "Amintiri",1,Ed.Sport -turism,1976	9
▫ "georgiștii"	10
-----	11
Guvernul Maniu.Legislatura I.PNȚ.Sesiunea II, 1929 /'30	11
Restaurația.Carol II, 8 iun.'30	11
-----	11
7. ▫ Excluderea lui George Brătianu	11
▫ Gh.Brătianu către Vintilă Brătianu / 9 iun.'30	12
▫ Gh.Brătianu către C.Toma / 9 iun.'30	12
8.) Comunicat PNL- Gh.Brătianu	13
9.) Acțiunea lui Gh.Brătianu , 10-12 iun.'30	13
Gh.Brătianu / 10 iun.'30	13
▫ Apel către membrii PNL	13
10.) Gh.Brătianu, proclamat șef al PNL , duminică, 17?iun.'30	14
Gh.Brătianu / 17 iun.'30	14
▫ Tradiția monarhică	14
▫ Continuitate PNL	14
Vasilescu-Valjean	14
▫ Moțiunea PNL	14
Gh.Brătianu 17 iun.'30	15
▫ Convocare	15
-----	15
Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31	15
-----	15
11.) "Acțiunea d-lui George Brătianu " ,oct '30	15
Anonim / oct.'30	15
▫ Acțiunea lui GB	15
▫ PNL -Regele Carol	15
▫ GB- între Rege și PNL	16
▫ Enorma greșală a lui GB	16
▫ PNL-2	16
▫ PNL-1	17
12.) Gh.Brătianu (PNL -georgist) , Declarație, 18nov.'30	17
13.) I.Nicolau (PNȚ-tineret,deputat de Bacău, avocat), discurs la mesaj, 3 dec.'30	17
▫ PNL -PNȚ	18
▫ PNL- Restaurația	18
▫ PNL - "mișcarea georgistă"	18
14.) Gh.Brătianu (PNL-georgist deputat lași), 5 dec.'30	18
▫ Mesajul Regal,Răspunsul la mesaj	18
▫ Partidele politice	19
▫ "Moștenirea" PNL-Vintilă Brătianu	19
▫ Doctrină agrarian-țăranistă	19

▣ Moravuri.....	19
▣ Monarhia.....	19
▣ Consens	20
▣ Agricultură - continuare -.....	21
▣ Scoala	22
▣ Rolul PNL -georgist.....	22
15.) Nicolae Iorga (PND) ,discurs la mesaj, 5 dec.'30.....	23
▣ Generațiile	23
▣ Pedagogie politică : pesimism / optimism.....	24
▣ Boieri, burghezi, intelectuali.....	24
▣ Partidele.....	24
▣ Solidaritate > concordie > tranșee > guvern de concentrare regală?.....	25
16.) M.D.Ralea (PNȚ) , discurs la mesaj , 8 dec.'30.....	25
▣ Dinamica sistemului departide.....	25
▣ PNL-1 -Vintilă Brătianu.....	25
▣ PNL-2 - Gh.Brătianu.....	26
.....	26
Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatural.Sesiunea I ,.....	26
.....	26
17.) Demisia gov.GGMironescu.Criza., 4-6 apr.'31.....	26
18.) ThFlorescu către Carol, 10apr.'31.....	26
19.) Gh.Brătianu, declarația la mesaj, 25 iunie 1931.....	27
▣ Regele.....	27
▣ Partidele.....	27
▣ Biserica , tradițiile	27
▣ Minorități.....	27
▣ Politica externă.....	27
▣ Conversiunea datorilor.....	28
▣ Contestarea reciprocă a PNL.....	28
20.) Gh.Brătianu , intervenție pe marginea polemicii Duca - Goga, 30 iun.'31.....	28
▣ Restaurația.....	28
21.) Senator Traian Alexandrescu (? raportor la Mesaj) , 21 iul.'31.....	29
▣ PNL- Gh. Brătianu.....	30
.....	30
Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932.....	30
.....	30
22.) G.Ispir (PNL-4, "independent") , discurs la mesaj, 30 nov.'31.....	30
23.) C.Toma (PNL-2), discurs la mesaj, 2 dec.'31.....	30
▣ Monarhia.....	31
▣ Partidele în regimul constituțional.....	31
▣ Regimul Iorga.....	31
24.) Gh.Brătianu * (PNL-2) , Declarație la Conversiune , 26 febr.'32.....	32
25.) "Cazul Romulus Boilă " , 14 martie '32.....	32
▣ PNL-2 (Gh.Brătianu).....	32
26) Primele reacții la căderea gov.Iorga, 1 iun.'32.....	33
27.) Gh.Brătianu ,espectativă, tratative, neintrare în guvernul Vaida , 8 iun- 4 iul.'32. 33	33
28.) Întrunirea georgistă din Capitală, culoarea " Negru " , 11 iul.'32.....	34
29.) Rezultatele alegerilor din aug.'32.....	34
30.) N.Constantinescu-Bordeni (PNL-georgist) , Declarație, 2 aug.'32.....	35
31.) Al.Vaida Voevod, discurs concludiv privind alegerile , 2 august 1932.....	35
▣ Polemică despre mentalitatea liberală	35
.....	36
Guvern Al.Vaiada .Legislatura II .Sesiunea extraordinară, 10 aug.-11oct.'32.....	36
.....	36
32.) Gh.Brătianu (PNL-2) , Declarație , 18 aug.'32.....	36
33.) C.Argetoianu (Un.Agr.) , discurs la mesaj, 24 aug.'32.....	37
34.) I.Hudiță (PT-Lupu) , discurs la mesaj, 24 , 26 aug.'32.....	37
▣ Partidul Național Liberal - ducist.....	37
▣ PNL-georgist.....	38
35.)CCGiurescu (PNL-georgist) , discurs la mesaj , 30 aug.'32.....	38
▣ Coroana.....	39

▣ Mesajul regal.....	39
▣ Adresa de răspuns.....	39
▣ Guvern Vaida.....	39
▣ Doctrină culturală.....	39
▣ Apărarea națională.....	39
▣ Specificul crizei economice românești :	40
▣ Criza morală	40
36.) C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32.....	40
▣ Indiferență față de georgiști ?.....	41
▣ Rotativa.....	41
▣ Rotativa.....	42
▣ Coroana.....	42
▣ Guvern de alegeri Vaida.....	42
▣ Statistică parlamentară.....	43
▣ Imoralitate electorală.....	43
▣ Crizele PNȚ.....	43
▣ Stat Țărănesc.....	44
▣ Țărănismul PNL.....	44
▣ Legislația agrară.....	44
▣ 1919 : Exproprierea.....	45
▣ Politici agrarieni- țărănești la PNL.....	46
▣ Politica de național-țărănizare a PNȚ.....	46
▣ Ardealul, ardelenii - PNL.....	47
▣ PNL-georgist.....	47
37.) V.Rădulescu (PNȚ , Raportor) , discurs concludiv, Cameră , 1 sept.'32.....	48
Gh.Brătianu * / 1 sept .'32.....	48
▣ PNL- reformele democratice.....	48
V.Rădulescu / 1 sept.'32.....	49
▣ Apel la colaborare cu pistolul la tîmplă !.....	49
38.) Al.Vaida -Voevod (premier, ministr.de Externe, ad int. la Comerț) , discurs -concludiv, Cameră, 2 sept.'32.....	50
▣ Opoziția.....	50
▣ Partide, fracțiuni, dizidențe.....	50
▣ PNL Ducist.....	50
▣ Monarhia - PNL ; Duca - Carol II.....	51
▣ Monarhia - PNȚ ; Maniu - Carol II.....	51
▣ Ardeleni-Regățeni.....	52
▣ Ardeleni -Regățeni.....	53
▣ PNR –PNL.....	53
39) D .Cioc (PNL-2) , discurs la Legea control avere și apărarea onoarei, 26 sept.'32	54
▣ Criza morală.....	54
▣ Omul politic al democrației.....	54
▣ Opinia publică în democrație.....	54
▣ Legea.....	55
▣ Momentul etico-politic.....	55
▣ Amnistii.....	55
▣ Diversiunea PNȚ.....	55
▣ Legea.....	56
40) Victor Papacostea (PNL-georgist). Interpelare :.....	56
41.) Gh.Deleanu (PNL-2) Declarație la Conversiune , 27 sept.'32.....	58
42.) C.Turtureanu (PNL-g.) , discurs la Conversiune , 1 oct.'32.....	58
▣ Legea datoriilor agricole.....	59
▣ Creditul.....	59
▣ Creditori -debitori.....	59
▣ PNȚ și Conversiunea.....	59
▣ Constituționalitatea Conversiunii.....	60
▣ Legea și beneficiarii.....	60
43.) N.Constantinescu -Bordeni (PNL-2) , discurs la Conversiune , 3 oct.'32.....	61
44.) Gh.Deleanu (PNL-2) , discurs la Legea concordatului preventiv, 7 oct.'32.....	61
45.) Victor Papacostea (PNL-georgist) , Comunicare : Turcii , 8 oct.'32 '32.....	62

46.) Gh . Brătianu (PNL-2) : Întrebare -Comunicare , Declarație :la Acordului cu Geneva , 8 oct.'32.....	62
▫ Tutela și supravegherea marilor puteri !.....	63
▫ Reputația nenorocită a administrației românești	63
▫ Jos guvernul PNT !.....	63
47.) Buletin informativ : zvonuri despre fuziunea Lupu - Iunian , 10 oct.'32.....	64
-----	64
Guvern Maniu .Legislatura II .Sesiunea ordinară , 16 nov.'32 –.....	64
-----	64
48) Polemică „Mișcarea” – „ Viitorul „ ; procesul IGDuca - Gh.Brătianu , oct.'32.....	64
49.) Gh.Brătianu, interpelare lui Titulescu : politica externă, 23 nov.'32.....	64
-----	64
Guvern Al.Vaida –Voevod .Legislatura II.Sesiunea ordinară , 18 ian-.....	64
-----	64
50 .) Gh.Brătianu , discurs la debarcarea lui Maniu, 31 ian.'33.....	64
51.) George Brătianu (PNL-1):dezbatere la pactul Miciei Înțelegeri , 16 mart.'33.....	64
(" Lupta " , 18 mart.'33).....	64
▫ Pactul M.Î . = parte a " Uniunii Europene".....	65
▫ Pactul M.Î . = parte a "Federațiunii Danubiene ".....	65
▫ M. Î . = element antirevizionist.....	65
▫ Relațiile cu alte state.....	65
52 .) Paul Negulescu (PNL-georgist).....	65
53) G.Deleanu (PNL-2) : la Legea încurajării industriei naționale, 7 apr.'33.....	66
▫ Industria.....	66
54) Gh.Brătianu (clubul PNL, Iași , 15 mai '33) :.....	66
55.) Alex.Topiceanu , Reîntregirea PNL ? //dizidența Gh.Brătianu // , oct.'33.....	66
-----	67
Guvern IGDuca . 14 nov.'33.....	67
-----	67
Alegeri	67
Asasinarea lui Duca , 29 dec.'34.....	67
-----	67
Guv. Angelescu / Guv.Tătărăscu , 5 dec.'34.....	67
-----	67
56.) Gh.Brătianu : respingerea colaborării cu guv.Duca, 9-14 nov.'33.....	67
▫ Guvernul Duca.....	67
57.) I.D.Suchianu , Oameni noi : Gheorghe Brătianu, 19 nov.'33.....	68
58.) Lichidarea organizațiilor georgiste ... reîntregirea PNL , 22 - 29 nov.' 33.....	69
59.) Din campania electorală 22 nov.'33.....	70
▫ București: ziarul " Mișcarea țării " , suspendat.....	70
▫ Iași : manifeste georgiste confiscate.....	70
▫ Bălți : georgiștii , în cartel cu cuziștii.....	70
60.) Rezultatele PNL -georgist în alegerile din 20 dec.'33.....	70
▫ Voturile pentru partide. Procentaj Cameră (parțial, 55 județe) , 23 dec.'33.....	70
▫ Procentele partidelor opoziției, pe județe:.....	70
▫ Rezultatul alegerilor pentru Cameră (55 județe) / 23 dec.'33.....	70
▫ Rezultatul alegerilor pe București :.....	71
▫.Deputații opoziționiști , pe partide și procente :.....	71
61.) Arestări, percheziții 30 dec.'33 Vezi fișier Garda de Fier III.....	72
-----	72
Guv.Gh.Tătărăscu - Legislatura I .Sesiunea ordinară . 1 febr. - 1934.....	72
-----	72
62.) Inaugurarea sesiunii parlamentare . Omagierea lui IGDuca , 1 febr.'34.....	72
63.) Cronică parlamentară .Validări : Dolj , 9 febr.'34.....	72
▫ Alegerile la Dolj.....	73
64.) Grupurile parlamentare, pe partide , 16 febr.'34.....	73
▫ Gruparea parlamentară PNL- georgist (10 deputați).....	73
65) Gh.Brătianu (PNL) , discurs la mesaj, 24 febr.'34.....	73
▫ Mesajul Regal.....	74
▫ Adresa de răspuns.....	74
▫ Asasinarea lui Duca.....	74

▣ Dizolvarea Gărzii de Fier.....	74
▣ Guvern liberal ?!.....	75
▣ Programul economic.....	76
▣ Politica externă.....	77
▣ Decalaj economic : țări agrare - țări industriale.....	77
▣ Controlul financiar străin.....	78
▣ Tradiția națională a PNL.....	78
▣ Problema generației tinere.....	78
▣ Profilaxia anarhiei.....	78
▣ Pedepsirea vinovaților.....	78
▣ Politica față de minorități.....	79
▣ Naționalizarea cu românii de peste graniță.....	79
▣ Numerus proportionalis.....	79
▣ Solidaritate națională !.....	80
▣ Crez patriotic.....	80
▣ "Prin noi înșine !".....	80

Autorii in ordinea introducerii pe calculator :

Sinteze,Memorii .

1. **Gh.Brătianu** , Problema noilor elite și liberalismul în România, 1933
2. **M.I.Costian** ,1933
3. **Gh.I.Brătianu**,1933-1940
4. C.Gr.Zotta,N.Tulceanu,1934 [**Programul PNL/georgist**]
5. **Doc dus la locul potrivit**
6. **C.C.Giurescu**,Amintiri,1,

Restaurația.Carol II ,8 iunie'30

Excluderea lui Gheorghe Brătianu din PNL, 9 iun.'30

Comunicatul **PNL-2** , 10 iun'30

Acțiunea lui **Gh.Brătianu**,11-12 iun.'30

Gh.Brătianu , șef al PNL -2, duminică, 17? iun'30

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31

"Acțiunea d-lui George Brătianu", oct.'30

Gh.I.Brătianu (PNL-georgist) , Declarație , 18 nov.'30

Ion Nicolau (PNȚ-tineret) ,discurs la mesaj, 3 dec.'30

Gh.Brătianu (PNL -georgist) ,discurs la mesaj,5 dec.'30

N.Iorga (PND), discurs la mesaj, 5 dec.'30

MDRalea (PNȚ), discurs la mesaj, 8 dec.'30

Guvern Iorga-Argetoianu.Legislatura I.Sesiunea extraordinară, iun.-iul.'31

17. Demisia gov.GGMironescu. **Gh.Brătianu** -primit la rege;Consfătuiri; 4-7 apr.'31.

Th.Florescu către Carol , 10 apr.1931

Vezi rezultatele la alegeri la fișier Alegeri

19. **Gh.Brătianu** (PNL-2) , Declarație la mesaj, 25 iunie'31

20. **Gh.Brătianu** (PNL-2) , intervenție pe marginea polemicii **Duca -Goga**, 30 iun.'31
Replică **IGDuca** . Intervenție **C.Ai.Constantinescu** (PNL-2)

21. **Tr.Alexandrescu** (raportor Senat) , discurs concluziv, 1 iul.'31

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932

22 . **G.Ispir** (Grup liberal independent) , discurs la mesaj , 30 nov.'31

C.Toma (PNL-2) , discurs la mesaj, 2 dec.'31

Gh.Brătianu (PNL-2) , la conversiune , 26 febr.'32

Gh.Brătianu, declarație la "Cazul Boilă" și legea Controlului averii , 14 mart.'32

Caderea gub.lorga

Esec Titulescu

Gub.de alegeri Vaida

Gh.Brătianu , declarație la căderea guvernului lorga , 1 iun.'32

Gh.Brătianu ,expectativă, tratative, neintrare în guvernul Vaida , 8 iun- 4 iul.'32

Întrunirea georgistă din Capitală, culoarea " Negru " , 11 iul.'32

Rezultatele alegerilor din 17 iul..'32

▫ **Atta Constantinescu** (PNL-2) ,

omagiu la moartea lui **Traian Moșoiu** , 1 aug.'32

C.Constantinescu-Bordeni (PNL-2) , Declarație la validări, 2 aug.'32

Al.Vaida-Voevod, discurs -concluzie la alegeri , 2 aug.'32

Intervenții Lupu, Tătărescu , C.Al.Constantinescu (PNL-2) ș.a.

Guvern Al.Vaida .Legislatura II .Sesiunea extraordinară, 10 aug.10 oct.'32

32. **GH.I.Brătianu** (istoric, PNL-2) , Declarație , 18 aug.'32

// desolidarizare de PNL-1 // ,

33. **C.Argetoianu** (Un.Agr.) , discurs la mesaj, 24 aug.'32

Intervenție polemică : **CCGiurescu**

34. **I.Hudiță** (istoric, PȚ-Lupu) , discurs la mesaj, 24, 26 aug.'32

35. **CCGiurescu** (istoric, PNL-2.) , discurs la mesaj, 30 aug.'32

36. **C.Toma** (PNL-2.) , discurs la mesaj, 31 aug.'32

37. **V.Rădulescu** (PNT, raportor) , discurs -conclusiv, **Cameră**, 1 sept '32

Polemică : reformele democratice ; doctrină ; guvernări ; etică /

- **I.Incuț / I.Mihalache / I.Z.Codreanu / IGDuca /Mihalache / Gh.Brătianu * / Mihalache / CIC Brătianu / M.Popovici / Mihalache / Socor /**

38. **Al.Vaida -Voevod** , discurs -concluzie la mesaj, 2 sept '32

Intervenție polemică - **Gh.Brătianu**

39. **D.Cioc** (PNL-2) , discurs la Legea control avere ... , 26 sept.'32

40. **Victor Papacostea** (istoric, ex- PP ; PNL-2.) interpelare, 2 sept.'32

// **Bulgarii** // , Replici : **C.Sandu, Șt.Pencof**

41. **Gh.Deleanu** (PNL-2) Declarație la Conversiune , 27 sept.'32

42. **C.Turtureanu** (PNL-2.) , discurs la Conversiune , 1 oct.'32

43. **N.Constantinescu -Bordeni** (PNL-2) , discurs la Conversiune , 3 oct.'32

44. **Gh.Deleanu** (PNL-2) , discurs la Legea concordatului preventiv, 8 oct.'32

45. **Victor Papacostea** (PNL-2) Comunicare : **Turcii**

46. **Gh.Brătianu** , declarație // eșecul Acordului financiar de la Geneva // , 8 oct.'32

47. **Șt.Ciobanu** (PNL-2, grup basarabeni) , 10 oct.'32

// tratative să treacă la Gr.Iunian //

Guvern Maniu .Legislatura II .Sesiunea ordinară , 16 nov.'32 -

48. Polemică „Mișcarea” – „ Viitorul „ ; procesul IGDuca - Gh.Brătianu , oct.'32

Vezi fișier PNL-1

49. Gh.Brătianu, interpelare lui Titulescu : politica externă, 23 nov.'32

Vezi fișier Politica externă

Guvern Al.Vaida –Voevod .Legislatura II.Sesiunea ordinară , 18 ian-

50. Gh.Brătianu , declarație : debarcarea lui Maniu, numirea lui Vaida , 31 ian.'33

51.. Gh.Brătianu . declarație : Pactul Micii Înțelegeri, 16 mart ' 33

52. Paul Negulescu, mitingul antirevizionist, 28 mai '33

53. G.Deleanu (PNL-2) , industriaș : la Legea încurajării industriei naționale, 7 apr.'33

54. Gh.Brătianu : contra hitlerismului în România , 17 mai '33

55. Alex.Topiceanu , Reîntregirea PNL ? - oct.'33

Guvern IGDuca .14. nov.'33

Alegeri

Asasinarea lui Duca , 29 dec.'33

Guv. Dr.Angelescu, 30 dec.'33

Guv.Tătărescu

56. **Gh.Brătianu** : respingerea colaborării cu **guv.Duca**, 9-14 nov.'33

57. I.D.Suchianu , Oameni noi : **Gheorghe Brătianu**, 19 nov.'33

58. **Lichidarea organizațiilor georgiste ... reîntregirea PNL** , 17- 29 nov.' 33

59 **Debut electoral**, 22 nov.'33

Gh.Brătianu : **Apel către tineri** , 11 dec.'33

60. **Rezultatele PNL -georgist** în alegerile din 20 dec.'33

61. **Arestarea preventivă a lui CCGiurescu** (Focșani) , 30 dec.'33

▪ Vezi obligatoriu doc. Gărzii în perioadă , la **Fișier Garda de Fier I și VII** (scrieri)

/ **CZCodreanu** : **atitudine de sprijin față de PNL -georgist la alegeri** /

Guv.Gh.Tătărescu - **Legislatura I .Sesiunea ordinară** . 1 febr. - 1934

62. **Inaugurarea sesiunii parlamentare. Omagierea lui IGDuca** , 1 febr.'34

Gh.Brătianu (Camera)

63. **Atta Constantinescu** (georgist) , la validarea alegerilor din Dolj, 9 febr.'34

64. **Grupul parlamentar PNL-georgist**, 16 febr.'34

65. **Gh.Brătianu** , discurs la mesaj, 24 febr.'34

Vezi fișierul următor

1) **Gh.I Bratianu: "Problema noilor elite si a liberalismului in Romania"**

Extras din rev."Libertatea" ,Bucuresti 1933, pag.1-15.[-----]

"**In directive de politică** ,care încearcă să îndrumeze ,pentru mai multă vreme ,
destinele unui popor ,nu se pot socoti în mod absolut noțiunile clasice
de <dreapta> si de <stânga>."

**Nu exista contrazicere între proclamațiile inflăcărâte de la 1848 si
opera de organizare a regatului român de acum jumătate de secol :**
ele sunt opera acelorasi oameni, cari au știut să coordoneze entuziasmul lor revoluționar
cu acțiunea constructivă de guvernământ sub monarhie.,
în serviciul întemeierii si propășirii Statului național. " (pag. 12)

Gh.Brătianu / '33

2) **M.I.Costian,"Regele Carol II si partidele politice",1933**

Atentie L.D.Vezi amanunte,context,legat de Restauratie la **Fișierul Carol II**

Vezi dezacordul **Vintila-George** la **fișierul PNL,"Sciziunea PNL"** (pag.61-64)

- La congresul convocat de **Gh. Bratianu** (15 iun.'30),la Bucur.,

s-a creat **PN L-georgist** .

3) **Gh.I.Bratianu :**

* **"Politica externă a României"** [1936]

* **"Chestiunea românească în 1940"**,[1940]

L.D. Vezi tratarea lor problematica la fisierele : **ELITE INTELECTUALI**
CLASA MIJLOCIE POLIT.EXTERNA

4) **C.Gr.Zotta,N.Tulceanu, "Partidele politice din România și programele lor",1934**

[Atenție L.D.**Autorii** acordă **cel mai mare spațiu** prezentării acestui partid.

Nu știu dacă este o atitudine partizană,sau pur și simplu programul PNL2

era mult mai amplu.În general .lucrarea celor doi,este deficitară și nesistematizată]

Zotta,Tulceanu/

▣ **Partidul Național Liberal** (președ.Gh. I. Brătianu) (p.63-81)

/Fracțiune ruptă din PNL (președ.Vint.Brătianu) în iunie 1930.

▣ **Programul** ,votat la Congresul din 8 nov.1931 (numerotare L.D.)

1)PNL se declară profund **dinastic**.

2)**Legea pentru organizarea administrațiilor locale,[PNT]**

a contribuit la dezorganizarea generală a țării.

Legea nesocotește Constituția ,disprețuește tradițiile , s-a dovedit incapabilă de aplicat.

Fără a reveni la legea din 1925 [PNL 1] , **PNL2** va purcede la **o largă descentralizare**, pentru a stimula viața administr.locale.

/**Reorganizarea finanțelor locale**,

cedînd comunelor și județelor mijloace suficiente..

3) **Îndepărtarea** amestecului politic în viața administr.a țării.

Reorganizarea serviciilor Statului.

4)**Stabilizarea leului** (7 febr.1929)trebuie **menținută**.

5)**Bugetele** statului,comunelor,județelor,

să fie întocmite potrivit capacităților reale ale contribuabililor.

6)**Impozitele** agricole și viticole,micșorate.

7)**Funcționarii** să fie răspunzători pentru pagubele,

cauzate de nepricepere ,neglijență,sau abuz.

8)**Justificarea averii** reprezentanților parlamentari,a demnitarilor statului,

a funcționarilor, printr-o lege specială.

9)**Conversiunea datoriilor agricole**,pe termen lung,cu dobînzi mici

10) **Regruparea metodică,treptată și nesilită,a agricultorilor mici**, în jurul **bunelor**

gospodării, spre a realiza unele **operațiuni în comun**. **Comasarea proprietății**

pentru **exploatarea în comun**, va fi încurajată în funcție de condițiile locale și regionale.

11) **Regim forestier** rațional;**replantarea** pădurilor distruse;Generalizarea pe regiuni a

tipurilor superioare de vite. Îmbunătățirea **islazurilor comunale**; **regim de protecție**

pentru agricultură; **încurajarea** industr.agrare;

12)**Reorganizarea** radicală a Ministerului Agriculturii;

13)Îmbunătățirea **situației muncitorilor** :

I) **Protejarea** muncitorilor în conformitate cu Bir.Internaț.al Muncii.

II) **Raționalizarea muncii** în întreprinderile industr.și comerț.

III) **Libertatea de organizarea sindicală**,în scopuri profesionale..

IV)Organizarea **plasării muncitorilor**prin sindicate și camere decomerț.

V)Reglementarea **emigrării** muncitorilor străini

VI)Modificarea legii **contractului de muncă** ,în beneficiul muncitorilor.

VII)Înființarea **Camerelor de muncă** unitare.

VIII)Înființarea de **jurisdicții profesionale**

IX)Unificarea **asigurărilor sociale**.

X)Instituții de **credit muncitoresc**.

XI)**Locuințe ieftine** pentru muncitori.

X)**Lucrări de utilitate publică** pentru **combaterea șomajului**.

XI)**Combaterea** alcoolismului,bolilor sociale,curentelor extremiste etc.

XII)**Unificarea legislației** muncitorești,**Codul Muncii**.

14)Dezvoltarea **mișcării cooperatiste** ;(program vast ,amănunțit)

15)**Asigurarea protecției sănătății publice**.(program vast)

16)**Joncțiunea** mai completă a **Ardealului** cu **Vechiul Regat**.Dublarea rețelelor principale și **legăturilor strategicea Basarabiei,Dobrogei ,cu Vechiul Regat**.

18)**Reorganizarea** telefoanelor,poștei,drumuri,cfr,aviație civilă..

19)**Programul edilitar** (spre ex.)a **Bucureștiului** :

1.Limitarea zonei municipiului printr-o zonă plantată.

2.Gruparea pe zone:industrială ,culturală,sportivă,comercială

3.Limitarea centrului comercial printr-o centură.

4.Rețele de bulevarde.

5.Cartiere muncitorești în zonele industriale.

6.Terenuri de sport și grădini.

7.Organizarea rețelei sanitare în toate sectoarele.

20)**Unificarea legislativă,nu prin extinderea celei din Vechiul Regat**,

ci prin elaborarea unei **legislații superioare** celor existente.

21)**Reorganizarea judecătorească**.(program detaliat)

22)Înființarea unei școli normale superioare, pentru prof. secundari.
Salarizarea echitabilă a cadrelor didactice. **Înzestrarea** universităților și școlilor superioare. (biblioteci, laboratoare, institute, clinici, internate) **Modificarea** legii **înv. secundar**; legea **bacalaureatului**; Dezvoltarea înv. **profesional, normal, seminarial, teologic, artistic** (programe detaliate)
Școli pentru **minorit. naț.** (cu predarea limbii materne)

23) Biserica.

" PNL, conștient de **rolul hotărâtor** pe care **biserica ortodoxă** îl are în viața sufletească a neamului, înțelege să-i acorde toată sollicitudinea pentru **realizarea misiunii sale spirituale, în cadrele și pentru foloasele Statului românesc.**

/ **Biserica ortodoxă română**, astăzi și în tot trecutul ei, trebuie să lucreze în cea mai **strânsă legătură cu Statul**, în noile împrejurări create ortodoxiei; ea trebuie de asemenea **să-și ia rolul cultural** pe care l-a avut odinioară **în orientul creștin.**

Ea va fi deci **o biserică apostolică și misionară."**

/Ca o consecință, **salarizarea clerului** și cheltuiala școlarizării trebuie **preluate de Stat.**

/ **Legea organică a bisericii** trebuie să cuprindă dispozițiuni care să garanteze aplicarea ei **în spiritul canoanelor și al Constituției.**

/**Controlul satului** în administrarea **averilor bisericești** va fi efectiv.

▣ **Biserica unită**, trebuie să fie valorificată concepția constituțională, ajutând în forme sigure normale și materiale, **să se mențină în tradiția ei națională**, și să lucreze în spirit de **apropiere cu biserica principală română, la consolidarea morală a statului**, și la **unitatea sufletească a națiunii.**

▣ **Culte minoritare**, recunoscând însemnata lor **menire etnică și socială**, găsește normală **datoria Statului** de a le da **toată ocrotirea**, aplicând cu sinceritate **legea pentru regimul general al cultelor**, care le garantează dezvoltarea religioasă în raport cu poziția lor numerică și situația lor materială.

24) Minoritățile.

"Partidul național liberal considerând faptul însemnat că **o parte a națiunii politice românești**, are o **origină etnică străină**, constituind **populația minoritară**, convine că, **într-un stat modern și democratic**, **egalitatea de drept și de fapt** a cetățenilor este o **necesitate absolută**, ea fiind în interesul statului.

Considerând că **legea fundamentală a țării**, însușindu-și **dispozițiile tratatelor internaționale**, știind că, pe de altă parte, o presiune sau o nedreptățire a populațiunii minoritare s-ar întoarce împotriva intereselor statului și că **naționalitatea este rezultanta și a unei stări de conștiență și de voință**, nu numai a unei origini etnice, pentru aceste motive:

Partidul național liberal luându-și angajamentul ca să vegheze **la permanenta aplicare a principiului egalității tuturor cetățenilor, în drepturi și datorii**, proclamat de Constituția țării, consideră **problema minorităților** ca o **problemă de ordin cultural, religios și confesional**. El este hotărât, în interesul real al statului, să asigure cetățenilor de altă origină, cu altă limbă și altă religie, liberă dezvoltare în ce privește cultura și biserica, pe principiul egalității tuturor cetățenilor; să le asigure **acelaș sprijin moral și material** al Statului, **în raport cu numărul populației minoritare respective."**

PNL-George Brătianu / 8 nov. '31

5) Dus la locul potrivit

6) C.C Giurescu, "Amintiri", 1, Ed. Sport -turism, 1976.

[L.D.: Folosesc câteva informații pentru partid și note culturale, dar prea poartă amprenta timpului în care le-a publicat!

Cât despre șeful partidului său, se vede treaba că nu l-a prea avut la inimă! Sau...

* **Notă. CCGiurescu**

În anii '26, a fost la Vălenii de Munte, sprijinind apoi pe **Iorga** la devenirea lui ca decan (1928), apoi ca rector (1929) al Universității. Avea o podgorie la Odobești-Putna; președinte al comisiei de bacalaureat din Focșani, peste 20 de ani. Dn 1927, prof. și la Școala de arhivistică și paleografie de pe lângă Arhivele statului (dir. C. Moisil)

/Din 1 martie 1927, devine prof. agregat la catedra "Istoria Românilor",
Facult. de litere și filozofie București, fiind cel mai tânăr dintre colegi.
/Apropierea de Gh.Brătianu (decanul dela Iași) și înrăutățirea rel. cu Iorga.

Giurescu /: PNL-George Brătianu

[1930] Revenirea în țară a lui Carol II (iun.'30), determină PNL la poziția cunoscută..
Atunci **Gh.Brătianu** (șeful PNL din Iași) dă o **Declarație** în care se pronunță pentru **recunoașterea lui Carol**, ceea ce-l pune în conflict cu partidul care **hotărăște excluderea lui din PNL.**

/Cum în PNL mai existau nemulțumiri și nemulțumiți, în majoritate **intelectuali și profesori**, aceștia **se alătură lui Gh.Brătianu.**

CCGiurescu / '30

"Inițiativa creerii acestui grup o luasem eu [!!!], considerînd, pe de o parte, că **o conducere unică a statului e de preferat** uneia tricefală, pe de altă parte, că **partidul liberal e necesar să-și înnoiască ideologia și programul**, să revină la **ideile generoase** care-i marcaseră începutul, să lupte **împotriva sclerozei bancare care îl amenința.**" [!!!] (p.253)

/ Spunea în **Apelul** lansat:

"Toți acei care n-ați luat parte pînă acum la lupta politică, dezgustați fiind de înfățișarea tulbură a ei, toți acei care doriți să ajungeți la schimbarea în bine a vieții publice, toți acei care credeți că și în politică, talentul, energia și moralitatea trebuie să aibă aceeași valoare ca în viața de toate zilele, toți acei care doriți țării noastre liniște înăuntru și putere față de dușmani, veniți alături de Gh.Brătianu."

Acest apel, a fost **iscălit de 32 de persoane**, în frunte cu: **Alex.Rosetti** (lingvist, literat rafinat, bunicul său ministr. de ext. sub Cuza, cel mai de seamă editor al perioadei interbelice), **Scarlat Lambrino** (succesorul lui Pîrvan la catedra de Ist. Antică), **G.M.Cantacuzino** (arhitect), **ing.Mihăilescu, P.P.Panaiteșcu** (istoric, dela georgiști, va trece spre extrema dreapta, rector legionar al facult. de istorie), **Radu Vulpe** (istoric), **Vict.Papacostea** (istoric), **Paul Nicorescu, preot V.Radu** (traducătorul, împreună cu Gala Galaction al "Bibliei"), **Constant Grecescu, G.Potra** (istoric), **R.Perianu, V.Cistescu, Victor Dumitriu, dr.Mangiurea ș-a-**

/S-au alăturat și cîțiva liberali "bătrîni" :

gral Art.Văitoianu (fost prim colaborator al lui Averescu, fost prim. ministru în 1919, cu moșie la Vîrteșcoi), **Constantin Toma** (fost primar al Iașului), **C.Banu** (ex. ministru, dir. la rev."Flacăra"), **Vasilescu-Valjean** (avocat, autor dramatic, care apoi s-a întors la PNL- 1), **Gh.Ispir** (șef.organiz.Putna, care a revenit la PNL-1, luîndu-i locul C.C.Giurescu), **Iuliu Coste** (Timișoara), **Nic.Zigre** (Oradea), **Ion Gheorghe Maurer** (la Tîrnava, **viitor primministru comunist**), **Al.Procopovici** (prof.univ.Cernăuți), **Grig.Nandriș** (prof.univ.Cernăuți), **N.Constantinescu-Bordeni** (șef.Prahova) ș.a. (p.256-257)

/ Publicat în țară, **Apelul** a atras mulți intelectuali, și **a supărat pe Iorga**, nemulțumit că tineretul nu-l urmează pe el. *

*** Notă. -**

În iul.'30, cu 2 mașini, **Gh.Brătianu, arh.G.M.Cantacuzino și CCGiurescu** au făcut o excursie în Apuseni, Sibiu, Abrud, Cîmpeni, Tebea.

La **mormîntul lui Avram Iancu**, **arh.Cantacuzino a făcut desenul plăcii și inscripția de pe mormînt** care apoi a fost pusă acolo.

Alături este mormîntul lui Buteanu, gorunul lui Horea-----

Giurescu / '31-'32

▣ "georgiștii"

În timpul guvernării Iorga, **PNL-georgist s-a reorganizat regnicolar**, avînd organiz. în toate județele. A participat la alegerile din mai '31, obținînd **10 locuri în Cameră.**

(Giurescu nu s-a ales)

În primăvara '31, apare **"Revista istorică română"**, formată, în majoritate, din

"georgiști", în frunte cu Gh.Brătianu *

* **Notă** C.C.Giurescu -----

Gh.Brătianu, fiul lui I.I.C Brătianu și al Mariei Moruzi (văduva unui fiu al lui Alex.Cuza) care se despărțiseră îndată după oficierea slujbei de cununie.

"Gh.Brătianu, avea reale însușiri de cărturar, dar sub raport politic, s-a dovedit a fi departe de părintele său [!!!], predominând, ca și la Iuliu Maniu, elementul negativ" [!!!] (p.283)

Giurescu /: "**georgiștii**"

[1932/'33] În timpul **gub.PNȚ-Vaida:alegeri libere, din 18 iul'32**, fără samavolnicii.

El a acționat la Focșani (Putna), în Vrancea. **A fost ales deputat** cu 5721 voturi.

Au fost aleși **14 deputați**: Gh Brătianu, C Toma, C.Deleanu, (Covurlui), N.Constantinescu-Bordeni (Prahova), Atta Constantinescu (Bacău), Gh.Dunca (Buzău), D.Cioc (Teleorman), C.Turtureanu (Tecuci), C.Banu (Ialomița), Vict.Papacostea (Caliacra).

În Cameră, ocupau locul de la stînga, alături de "lupiști", cîțiva i-au fost simpatici [!!!]
(Lupu, Hudiță, Isac,)

CCGiurescu / '30-'32

Guvernul Maniu. Legislatura I.PNȚ. Sesiunea II, 1929 /'30

Restaurația. Carol II, 8 iun.'30

Ședința C.C. Ex.al PNL : poziția față de Restaurație, 9 iun.'30

("Dimineața", XXVI, 11 iun.'30)

[LD: vezi o posibilă comparație între **tată și fiu**, la sugestia unui cronicar parlamentar :
- Acțiunea lui IIC Brătianu, din 1909 (personalitate, merite, tovarăși de sprijin, adversari)
- Acțiunea lui Gh.Brătianu, din 1930 (nimic din toate acestea !)]

Expunerea lui Vint.Brătianu ;

Opiniile lui I.Inculeț, V.Sassu, Al.Lapedatu, I.Nistor, dr.C.Angelescu, ș.a.IGDuca.

Excluderea lui George Brătianu. Demisii din PNL

La 9 iun.'30, la clubul din Calea Victoriei, se ține ședința CCEX.al PNL., sub președinția lui Vintilă Brătianu, care ține o expunere. (vezi pe larg la **PNL 1**)

Vintilă Brătianu:

Scopul întrunirii CC, este de a hotărî atitudinea care trebuie luată față de venirea prințului Carol și de proclamarea lui ca Rege al României.

:) Prin aceasta, s-a făcut **anularea testamentului** și a organului instituit de regele Ferdinand-Regența.

:) Această anulare a fost provocată numai de **nevoia unui guvern detestat** de opinia publică și care a văzut în această acțiune **singura cale de a-și prelungi existența**. Chestia dinastiei, n-a fost decît un pretext.

:) Principele **Carol a renunțat de bunăvoie la tron**; la Iași, după prima greșală, Ion Brătianu a rugat pe rege să-l ierte; la Sinaia, după a doua greșală, Ferdinand a spus că este mai întîi Rege, și apoi tată spunînd : **<craca putredă trebuie tăiată, spre a nu se primejdi pomul . >**

:) **Regența** și-a asumat o mare vină, călcîndu-și jurămîntul;

:) În acțiunea de aducere a prințului, a fost implicată și o parte din armată; **a fost greșala cîtorva**, dar **nu trebuie învinuită**, pentru aceasta, **toată armata**.

:) **Restaurația** de duminecă, s-a făcut **fără voința și participarea poporului**, ca un **act politic abuziv de dictatură**;

9 iun.'30 /

7. ✦ Excluderea lui George Brătianu.

După hotărîrea de excludere din PNL,

Gh.Brătianu, acesta a făcut o **declarație de presă** :

" În dimineața zilei de **7 iunie**, am fost **chemat de urgență la București** de către

A.S.Regală **principele Nicolae**.Mi s-a comunicat totodată

sosirea A.S.Regale principele Carol și dorința sa să mă vadă.

Sosit în Capitală, cu rapidul de Bucovina, pe care am putut să-l prin la Adjud,

m-am dus întâi la Vintilă Brătianu , șeful partidului liberal, căruia i-am adus la

cunoștință aceste fapte și **intenția mea de a merge îndată la Cotroceni**.

I-am explicat că **socoteam a fi util** atât d-sale, cât și partidului ,

transmițîndu-l un mesajiu , deoarece bănuiam că, chemarea mea nu putea avea alt rost.

La ora 10 , în aceeaș seară, am fost primit în **audiență la Cotroceni**.

Am arătat Alteței Sale că eram la dispoziția sa,

dacă dorește să transmită un mesajiu șefului partidului național-liberal.

Alteța Sa mi-a spus că **are nevoie de concursul tuturor partidelor**

[în ce calitate ???] , pentru a face față **[???**] greutăților imense ale unei situațiuni

economice atât de critice ,că **nu are nici un resentiment** împotriva partidului liberal **[!!!]**

și că **dorește o colaborare [?!?]** a acestui vechi și încercat organism politic .

Acest mesajiu mi-am luat însărcinarea să-l transmit șefului partidului și principalilor săi colaboratori.**[!!!]**

A doua zi de dimineață [8 iun.!?] am fost la d.Vintilă Brătianu , care a refuzat să **asculte cuvintele ce trebuia să i le comunic.**

În urmă mi s-a arătat că **audiența mea la Alteța Sa** regală principele Carol ,

provoacă discuțiuni asupra atitudinii mele în partid, și că **situația trebuie clarificată**

printr-o **declarație** pe care trebuia să o **citesc la întrunirea comitetului executiv**,

și **al cărei text mi-a fost înmînat**.Declarația avea următorul cuprins :

<Fiindcă văz că atitudinea mea a fost pusă în discuție în ultimele zile, declar în modul cel mai categoric că mă solidarizez cu totul la atitudinea luată de partidul național-liberal în chestia distrugerii actului de la 4 ianuarie și soluțiunii ce a dat chestiunii constituționale.

Dealtminteri,ca fiu al lui **Ion Brătianu**, socotesc mai mult ca oricare că **o asemenea atitudine se impune conștiinței și numelui ce-l port .>**

Examînînd , **după matură chbzuintă [???**] ,toate evenimentele petrecute, **mi s-a părut că există o flagrantă contrazicere** între

o **atitudine de prudentă expectativă [???**] și **declarația ce mi se impune**,

deoarece **menținerea actului de la 4 ianuarie 1926** ,

după proclamarea Majestății Sale Regelui [!!!] , însemna tocmai părăsirea acestei

espectative și **intrarea în plin conflict cu Coroana**,

de care partidul liberl a fost totdeauna așa de strîns legat.

Spre a evita discuțiuni și incidente

pe care aveam întemeiate motive să le bănuiesc **penibile**,

am crezut că este preferabil să nu iau parte la ședința comitetului executiv de azi

dimineața, și **să trimit șefului partidului o declarație** cu următorul **conținut** :

✦ **Gh.Brătianu către Vintilă Brătianu / 9 iun'30**

<Domnule președinte,

Comitetul Executiv al partidului național-liberal , urmînd a se întruni pentru a hotărî **atitudinea sa în împrejurările de azi**,

cred de **a mea datorie** de a vă declara următoarele:

Ca fiu al lui ion Brătianu, înțeleg să **închin activitatea vieții mele partidului național-liberal** , al cărui trecut glorios se confundă cu istoria însăș a acestei țări.

Rămînînd credincios tradiției și spiritului său, **convingerea mea este că**

atitudinea sa prezentă nu trebuie să ducă la o acțiune de învrăjbire națională.

Vă rog să primiți d-le președinte asigurarea **devotamentului și a considerației ce vă păstrez, Gheorghel.I.Brătianu .>**

În cursul dimineții, după deschiderea ședinței, prietenul meu **C.Toma de la Iași**,

mi-a cerut să **lămuresc partea finală a acestei declarații**.

Am făcut imediat **această lămurire prin scris** , cu următorul conținut :

✦ **Gh.Brătianu către C.Toma / 9 iun.'30**

< iubite dle Toma,

Neputîndu-mă înțelege la telefon, îți scriu aceste rînduri ca să-ți lămuresc **sensul frazei** din urmă a declarației mele de astăzi .Prin cuvintele "Convingerea mea este ..."

am înțeles că atitudinea sa prezentă [a PNL]

să nu ducă la lupte lăuntrice , de natură a turbura liniștea și siguranța țării. >

Gh.Brătianu / 9iun.'30.

"În urma acestor împrejurări și pe baza acestor declarațiuni,
s-au întîmplat **evenimentele de azi dimineață de la clubul liberal.**

Am de adăugat doar atîta: Că **o astfel de măsură [excluderea] nu poate întrerupe activitatea mea politică, și nu mă poate despărți de partidul în care am luptat în mod disciplinat [???] și loial [???] , după cum nu mă poate lipsi nici de sîngele ce-l am în vine, nici de numele pe care-l port,**cu toată mîndria și cu toată conștiința marilor îndatoriri ce ni le impunem.

Bunicul meu și generația sa ,au creiat partidul național liberal.Tatăl meu și colaboratorii săi, i-au dat întreaga lui strălucire.Generația mea ,dinpreună cu mine, vom urma drumul ce ni l-au deschis, și vom ști să ne îndeplinim și noi datoria noastră.

În clipa de față, greutatețile economice și financiare fără precedent ce ne apasă, cer înaintea de toate siguranță și liniște înăuntru, încredere și prestigiu în afară ."

8.) Comunicat PNL- Gh.Brătianu

("Dimineața ", XXVI, 11 iun.'30)

În urma unei consfătuiri , s-a transmis :

"Prin **atitudinea** luată **în ajunul proclamării M.S.Regelui Carol II,** **partidul** Național Liberal **se excludea** din viața politică a țării **dacă nu reușea** să împiedice ceea ce nu dorea să se întîmple. Prin contradicția în care se pune în **"Viitorul"** cu data de ieri, între **reproducerea discursului regelui și redarea discuțiilor din Comitetul Executiv,** care consideră venirea regelui în țară drept o aventură , **conducerea partidului se plasează în echivoc între protestare și tranzacție. [???]**

Față de asemenea **șovăeli nedemne** de trecutul PNL, **tineretul liberal,** care nu poate fi făcut răspunzător de trecut, întrucît a fost ostracizat , **se desolidarizează de conducerea partidului.**

În consecință, **neputînd consimți ca PNL să dezerteze** de la grija partidului , pentru a-și pierde vremea în polemici retrospective [???] , **a hotărît,** sub conducerea d-lui Gheorghe Brătianu,**să dea o nouă orientare partidului liberal.**

Nu e vorba de o sciziune între tineri și bătrîni, ci de atragerea întregului partid și de descătușarea lui de sub robia d-lui Vintilă I.C.Brătianu. "

/ Pentru început, erau semnalate următoarele vizite sau adeziuni : Istrate Micescu, Jean Th.Florescu, Ion Sân-Georgiu, Ștefan Tătărescu, Atta Constantinescu (șeful dizidenței din Bacău) , Al.Gh.Donescu (șeful org.de Negru), Al.Vasilescu-Valjean (șeful org."Albastru") , George Slama (avocat) ; se aștepta alăturarea multor org. din provincie.
/ Gh.Brătianu fusese vizitat și de Gr.Filipescu și Costin Sturza (Liga "Vlad Țepeș")

9.) Acțiunea lui Gh.Brătianu , 10-12 iun.'30

("Dimineața", 13 iun.'30)

Ziarul "Mișcarea" , oficios al PNL de Iași, devine **ziar georgist.**

Gh.Brătianu / 10 iun.'30

▣ Apel către membrii PNL

" Bunicul meu, **IonC.Brătianu,** în fruntea partidului național liberal, **a adus înțară pe Carol I, gloriosul întemeietor al regatului și dinastiei.**

Tatăl meu, **Ion I.C.Brătianu** a fost **sfetnicul fericit și credincios** al marelui rege **Ferdinand I Întregitorul**de neam.

Astăzi, pe tronul României fiind **regele Carol al II-lea ,** vă chem pe toți să veniți

alături de mine , să restabilim **raporturile firești ale PNL cu purtătorul Coroanei** și al Dinastiei.În pragul unei noi domnii, care întruchipează năzuințele unei Români întregite ,în opera de unificare sufletească și consolidare a țării , numai o acțiune hotărâtă și leală poate dastatului liniștea de care are nevoie și putința unei vieți politice normale.

Rostiți-vă cu energie credința și adeviziunea.

Veniți alături de mine, pentru ca **să redăm țării și Coroanei** , într-o operă înălțătoare de **creațiune pozitivă**, puternicul sprijin al PNL . **Gh.I.Brătianu "**

Din toată țara, Gh.Brătianu primește adeviziuni.**Imensa majoritate a liberalilor , sunt ostili lui Vint.Brătianu, pentru atitudinea pe care vrea să o imprime partidului.**

Mulți nu vor să părăsească partidul, **ci doar să-i schimbe linia.**

/ **C.Banu** (org.lalomita) : nu părăsește partidul, duce conciliațiuni , între Duca și Gh.Brătianu ; nereușind, trece la Gh.Brătianu.

/ Se anunță o consfătuire în care **un nucleu**, vrea să facă demersuri pentru **reîntorcerea în Parlament ;**

/ Organizații din Moldova - Iași, Covurlui-Galați(M.Orleanu),Tecuci, Fălciu, Vaslui, Fălțiceni, parte-Bacău (Atta Constantinescu) .

10.) **Gh.Brătianu, proclamat șef al PNL , duminică, 17?iun.'30**

("Dimineața", XXVI, nr.8435, 18 iun'30)

Duminică, sala Frascati, întrunire organizată de **George Brătianu și Valjean.**

Asistă câteva mii de cetățeni, între cari numeroși liberali cari s-au raliat acțiunii lui G.B.

Al.Vasilescu - Valjean (deschide întrunirea) : aduce omagii MSRCarol (ovații prelungite) Lupta pornită de Vintilă Brătianu este împotriva suveranului, ceea ce nuste în tradiția PNL..

/ **Șt.Tătărescu, I.Sîn-Giorgiu, VGIsper, Horia Furtună, C.N.Ifrim** (Iași), **C.Giurescu** ș.a. explică **temeiurile pentru care s-au alăturat acțiunii lui G.B.**

/ Aduc adeviziuni: Crihan și Anastasiu (org.Verde, Capitală), Vasile Pană -Buescu (org.Negru, Capitală),prof.Băileanu (Mehedinți), Popescu (Putna),Dimitrescu (Fălțiceni), Manolescu (Dîmbovița), Sima Niculescu (Ialomita), Florescu (Argeș), Cămărășeanu (Gorj), Cioc(Teleorman),Nicolae Zigre(Bihor), Blaga (Cluj), Eug.Piso (Hunedoara), Oroveanu (Romanați) ,GDDănescu (Buzău), ș.a.ș.a.

/ Telegrame de adeviziune : peste 70 liberali din Constanța / organiz.liberală ,comit.jud.din Caliacra / liberali din Iași /

Gh.I.Brătianu / 17 iun.'30

Describe evenimentele din 7-8 iunie ;intransigența conducerii PNL;

excluderea sa din partid,pentrucă s-a împotrivit unei acțiuni de învrăjpire națională ;

Adoptarea de către PNL a unei atitudini de "espectativă patriotică ", de fapt, negativă, îndreptată nu împotriva vreunui partid,ci contra regelui .

Gh.Brătianu / 17 iun'30

▣ **Tradiția monarhică.**

"Am credința nestrămutată că **rămîn în tradiția profund monarhică a tatălui meu, nu apărînd linia unui act al trecutului, [!!!] ci menținînd spiritul** care l-a călăuzit în marile sale înfăptuiri, ce **l-au legat atît de strîns de întemeietorul regatului,**și de **regele întregitor de neam.**

Gh.Brătianu / 17 iun.'30

▣ **Continuitate PNL**

"**Acțiunea noastră nu poate fi o dizidență. [???** [...]Criza de stat prin care am trecut deschide astfel în partidull liberal o **criză de conducere** .

Ea nu poate rămîne fără soluție și fără răspuns.Dar astăzi,**datoria noastră** cea dintîi și cea mai imperioasă este să strigăm cu toată **încrederea** și cu toată **puterea conștiinței** și a **convingerii** noastre : **Trăiască Regele!"**

Gh.Brătianu este proclamat șef al PNL

Vasilescu-Valjean

▣ Moțiunea PNL

" **Organizațiile din capitală și din țară ale PNL**, adînc **recunoscătoare** și plină de **admirație pentru acela** [Gh.Brătianu] care , în clipe hotărîtoare, a **dat cu bărbăție îndrumarea sănătoasă a reluării legăturilor firești cu Coroana**,

socotesc că, **pentru a salava partidul din greul impas** în care **l-au aruncat conducătorii lui de azi**, punîndu-l în **conflict cu sentimentul unanim al națiunii** ,trebuie restaurat prestigiul său tradițional, printr-o **nouă orientare și conducere**.

Ele cer **proclamarea d-lui George Brătianu ca șef al partidului național liberal."**

/ **Moțiunea** va fi prezentată **Regelui** de o **delegație** compusă din :

I.Vasilescu -Valjean (fost vipreșed.alCamerii) , **Șt.Tătărescu** (fost deputat) , **N.Zigre** (fost ministru) , **CCGiurescu** (prof.univ.) , **V.G.Ispir** (prof.univ.)

Gh.Brătianu 17 iun.'30

▣ Convocare .

S-a expedit organizațiilor din țară următoarea convocare, la reședința sa din București, Șos.Jianu, no.24, pentru imediata statornicire a organiz. județene, pe delegații desemnați, în următoarea ordine:

-vineri, 20 iun., Oltenia și Banatul ;

-sămb.21 iun., Muntenia și Dobrogea,

-dumin., 22 iun., Ardealul

- luni, 23 iun., Moldova, Basarabia, Bucovina.

Gh.Brătianu/ 17 iun.'30

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31

11.) "Acțiunea d-lui George Brătianu " ,oct '30

(semnează "Un fost ministru liberal")

(rev."Parlamentul Românesc", an III, nr.27-28, oct.'30, p. 13-15)

[LD: folosește informațiile , sub rezerva coroborării cu alte documente]

Anonim / oct.'30

▣ Acțiunea lui GB

De 4 luni de zile acțiunea lui **George Brătianu frămînta PNL** și viața politică.

G.B . a pornit acțiunea sa , nu împins de vreo nemulțumire de ordin personal sau ros de ambiții nesatisfăcute.**Situația sa în PNL era bine stabilită**, și, pentru a ajunge la loc de frunte, trebuia să aibă "puțină răbdare" și "mai multă seriozitate".

Începută într-un moment hotărîtor pentru viața noastră politică, **acțiunea sa avea două scopuri distincte:**

apropierea întregului PNL de noul rege;

primenirea și prefacerea partidului ;

Anonim / oct '30

▣ PNL -Regele Carol.

Prin atitudinea luată de PNL față de rege, PNL, partid real, de ordine, închegat, unitar, puternic, burghez și monarhic,

deschidea o prăpastie de pe urma căreia ar fi avut de suferit întreaga țară.

O domnie nouă, începută prin sădirea unei **dușmăanii ireductibile între Coroană și cel mai puternic partid de guvernare**, nu putea stîrni decît **perspective întunecate**, indiferent de învins.

Anonim / oct.'30

▣ GB- între Rege și PNL

Învingerea Regelui - nu o dorea nimeni ; **distrugerea PNL** -însemna o adevărată nenorocire.În lumina acestei judecăți, **acțiunea lui Gh Brătianu a fost explicabilă. El a grăbit înțelegerea dintre Carol și PNL**, a ajutat la **părăsirea unei intransigente** care, chiar dacă denota tărie de caracter, era **catastrofală pentru țară**.

" **Rămîne** numai de văzut **dacă și din partea Regelui [!!!] se va da dovadă de înțelegere** reală a împrejurărilor, dovadă **de părăsire a unor încercări pornite din patimă personală**, grație cărora , un timp, orice aplanare a conflictului părea aproape imposibilă " Din acest p.d.v., **GB a făcut un real serviciu Regelui**.

Dacă acțiunea lui GB, din acest p.d.v. este de înțeles, **asta nu înseamnă că era absolut necesară " răzvrătirea violentă"** contra PNL.

Faptul că **a fost exclus din partid ? G.B. știe cel mai bine că "a provocat voit " [!!!] acest lucru,că "a scontat pe acest gest"**, că **" a fost împins cu premeditare către acest rezultat." [!!!] Cei ce l-au împins la aceasta [!?!]** ,cît și cauza pe care a încercat să o sevească, **s- au așteptat** ca urmările gestului să fie mai hotărîtoare pentru unitatea partidului...

Astăzi [oct'30] **PNL a intrat pe făgașul normal**, al rostului său, **și-a păstrat unitatea**, și, în consecință... **dublarea PNL** , cercată de fiul lui Ionel Brătianu, **" rămîne și fără rost , și fără nici o perspectivă de viitor. " [!!!]**

Chiar în eventualitatea intrării lui **GB într-un guvern "personal "**, fără colaborarea PNL, acest lucru nu ar avea altă urmare decît ...deplasarea spre el a unor "grăbiți sau transfugi . "

Anonim / oct'30

▣ Enorma greșală a lui GB

Dar GB a mai urmărit ceva : **întinerirea PNL!**

"Fiul lui Ion I.C.Brătianu , și-a adus aminte că , pe vremuri [1909] , **și tatăl său s-a pus în fruntea unei asemenea mișcări** [contra lui Dimitrie Sturdza ?]

Da,dar **Ionel Brătianu** a pornit acțiunea **fără a se folosi de ajutorul adversarilor partidului**.Personalitatea sa covîrșitoare era **o garanție**, iar în jurul său stăteau **soldații devotați : C.Stere,VGMorțun, Al. și Gh.Radovici, George Diamandi, dr.N.Lupu, NNSăveanu,** și cu ei, **tot tineretul cu viitor din partid**.

Mai aveau și sprijinul lui **Ferehide** și al lui **Carada** .

Ajuns la vârsta de **45 de ani**, și fost de **2-3 ori ministru** principal în guverne liberale, **Ionel Brătianu a putut pași sigur spre șefia partidului**. Cine ar fi putut să i se opună ?

"Pentru orice om cu judecata întreagă " **este imposibil de făcut** - din nici un punct de vedere - **vreo comparație [!!!] între Ionel Brătianu de la 1909 și George Brătianu din 1930. GB a făcut o enormă greșală. Sprijinul Regelui** nu este de-ajuns pentru **a crea** , dintr-o dată, **un al doilea Ionel Brătianu [!!!] Tineretul**, chiar dacă ar fi vrut o primenire, nu l-a putut urma, **alegînd unitatea partidului**.

Anonim / oct.'30

▣ PNL-2

A fost natural ca , **spre fiul** lui Ionel Brătianu, **să alerge** , în majoritate, **"vînătorii de situații" .[!!!]** Ce a contat , vreodată, în PNL... Ștefan Tătărescu, Ion Sân Giorgiu, sau Magnus Băileanu ? **Istrate Micescu**, talent remarcabil, dar "apolitic",era de mult ieșit din PNL!

Singurii , **Valjean și Petrică Dragomirescu** sunt valori reale.

Cine însă poate îndrăzni vreo comparație între cei ce au sta alături de Ionel Brătianu și clientela de astăzi a fiului său !?

" Poate d.Argetoianu * să jongleze cu atitudinile.[!!!]
D-sa este un musafir în partid.Musafir ales și dorit, dar musafir"

* Argetoianu, trecuse din PP, în PD, apoi , împreună cu Iorga, în PNR.
Este în PNL între 1926- 1930

Anonim / oct,'30

▣ PNL-1

"Ceilalți suntem ai casei și ca atre , trebuie să tăcem și să așteptăm [!!!]
vremuri mai prielnice pentru desfășurarea dorințelor noastre.[...]
Pentruultă vreme încă **posibilitățile de regenerare a partidului sunt închise.[!!!]**
[...] Iată rezultatul principal al acțiunii d-lui George Brătianu.
Pentru noi, **liberali care am dori să transformăm partidul,[!!!]**
să-l liberăm de sub **teroarea** tuturor **rablelor [!!!]** cuibărite în beciurile băncilor,
lovitura [...]este fără seamăn de **greu**. Oricît ar fi ea de dureroasă, **nu-l putem urma**.
Pe calea care a pornit nu poate ajunge decît la compromiterea definitivă.
Anturajul ce și-a ales, își dă toate silințele în acest scop.
" **Mai devreme sau mai tîrziu, George Brătianu se va reîntoarce în PNL "** [!!!]
Anonim / oct.'30

12.) Gh.Brătianu (PNL -georgist) , Declarație, 18nov.'30

(DAD, MO 2, ședința din 18 nov. '30 , p.10)

[LD: în aceeași zi, **IGDuca citește Declarația PNL** de revenire în Parlament.
Declarația sa poate fi percepută ca avînd **2 ținte - PNL și PNT** - și atunci ,
fiecare propoziție a lui **George Brătianu**, este **copios aplaudată de PNT !**
Parlamentul este în fața a **2 PNL** , fără să se spună ceva despre ruptură!]

După cele două declarații, totuși, **GMironescu *** le dă "**Note de au autenticitate** "
(vezi **Nota ***) , indicînd atitudinea nu numai a Guernului, dar și a MSR !

Gh.Brătianu / 18 nov.'30

"În ziua de **6 noembrie** ,partidul național liberal ,
credincios tradițiilor sale monarhice și constituționale , a hotărît **reintrarea în**
Parlament a reprezentanților săi , spre a lua o parte activă la viața constituțională a țării.
"Aducînd la îndeplinire această hotărîre, **el constată cu deosebită mulțumire**
că **răspunde în același timp dorinței Majestății Sale Regelui** ,
de a se ajunge la o normalizare a vieții politice ,contribuind la îndreptarea nevoilor grele
de astăzi, prin soluțiile ce-și propune să realizeze.

"**Partidul național liberal** , în acțiunea sa parlamentară , nu se va mărgini
numai la **controlul actelor guvernului**, ci va fi **ecoul vieții obștești** ,
) care **nu înțelege să mai tolereze slăbiciunile și să ierte greșelile** ,
ce au dus țara în situația gravă de astăzi. (**Aplauze prelungite la PNT**) [!!!]

" În consecință, **partidul național liberal** va lupta cu toată energia
pentru **schimbarea radicală** a acestei situații și **înlăturarea factorilor politici care au**
provocat-o" (**aplauze prelungite la PNT**) [!!!]

Gh.Brătianu/ 18 nov.'30

* **GMironescu** , în aplauzele prelungite ale majorității , nu spusese decît o frază: "
Dle președinte, d-lor deputați, **luăm act de declarațiile** reprezentanților
celor două partide național liberale și nu voim să ne amestecăm între aceste două
partide, **spre a stabili care este cel autentic .[!!!]**

" Dar constatăm că **declarația cea de a doua [PNL-Georgist]**
calmă și cu orizonturi largi [!!!] ,
anulează [!?!] pe ce dintăi [PNL-vintilist] ,
care exprimă **emfaza, lauda de sine și critica pătimașă a adversarilor ."** [!!!]
(**aplauze prelungite la majoritari**)

(DAD,MO. 2, șed. din 18 nov.'30, p. 11)

13.) I.Nicolau (PNȚ-tineret,deputat de Bacău, avocat), discurs la mesaj, 3 dec.'30

(DAD, MO. 12, ședința din 12 dec.'30, p. 158-162)

[LD: discurs integral xerox.În calculator,dispersat problematic.

Vorbește după discursul fulminant al lui Gafencu (politică externă), mărturisindu-și lipsa de experiență , datorată vârstei și pregătirii ... Pe mine mă interesează opiniile lui,tocmai pentru că nu este un "consacrat" , **Dar...** LD: atenție la nuanță ! Așa cum **Măță** a vorbit ca "pion" al lui Stere, eu simt că **Nicolau** vorbește ca "pion" al lui Mihalache.Dar nu pot dovedi...]
Nicolau / dec.'30

▣ PNL -PNȚ

[LD:atenție la nuanță! Confirmare a **ideii "rotativei" dorite** a se pune în mișcare]

"Partidul liberal este singurul partid bine organizat și cu care, într-adevăr, se poate discuta dela egal la egal,

pentru că **PNȚ a fost singurul care a putut să i se opui**e, în timpul opoziției, și **partidul liberal este singurul cu care vom avea de luptat** de astăzi înainte."

(p. 160)

Nicolau / dec.'30

▣ PNL- Restaurația.

"Partidul liberal, d-lor deputați, a primit după această restaurație, lovitura de grație în însăși structura sa internă." (p. 160)

Nicolau / dec.'30

▣ PNL - "mișcarea georgistă"

"Am auzit și am citit în presă că **nu se dă atențiunea și nici importanța cuvenită acțiunii** pe care o duce d.**George Brătianu** în sânul partidului liberal.

Nu ar fi poate cazul și nu ar fi rolul meu și poate , în genere, al nostru al tuturor, să ne amestecăm în bucătăria internă a partidului liberal.

Însă **pentru țară** are mare importanță faptul că, în partidul liberal o mișcare de reînnoire a pornit de la un membru fruntaș al partidului, **fiul lui Ionel Brătianu."**

Partidul liberal nu mai poate trăi în anchiloza în care trăește astăzi , sub cadrele de la 1914.[...][...] [...]

Un partid care vrea să trăiască , și partidul liberal desigur că vrea să trăiască, trebuie să-și înnoiască continuu cadrele , pentru a da putere de viață partidului său.

"Din acest punct de vedere, **noi privim cu simpatie** , nu din p.d.v egoist al partidului,ci din p.d.v. al țării , noi privim cu simpatie **acțiunea d-lui George Brătianu** , pentru că **el reprezintă tineretul în partid**, reprezintă înnoirea și **reprezintă victoria de mâine a tineretului liberal, :) contra unei oligarhii**, să zic așa, internă , în partid, care nu vrea să decadă din puterile pe care le-a moștenit dela altă generație.

De aceea, **toată simpatia noastră pentru mișcarea d-lui George Brătianu** , pentru că **o dată renovat partidul liberal** și pus din punct de vedere programatic și al cadrelor **pe un drum nou**,desigur că **țara are un nou instrument de guvernare** , **corespunzând timpurilor de azi."** (p. 160)

I.Nicolau / dec.'30

14.) Gh.Brătianu (PNL-georgist deputat Iași), 5 dec.'30

(DAD,MO.nr.14,șed. din 5dec.'30, p. 187-190)

[L:D :discurs integral xeroxat.În computer, dispersat problematic.

Sublinierile, parantezele, supratitlurile, îmi aparțin.

În Parlament exista o încordată așteptare, pentru a se auză ruptura PNL.

El ține tot discursul, fără a anunța ruptura, ignorând total prezența în parlament al grupului parlamentar PNL]

G.Brătianu / 5 dec.'30

▣ Mesajul Regal, Răspunsul la mesaj.

[LD: o foarte simplă tactică de a face cuvenitele precizări doctrinare !]

"De președinte, d-lor deputați, **discuția la Mesaj** capătă în anul acesta **un caracter deosebit**. Ea era **altădată** prilejul unor **expuneri largi de teorii și doctrine ale partidelor politice**, dintre care unele au rămas **clasice** în anele dezbaterilor noastre parlamentare. Socotim însă că **vremurile sunt prea grele**, pentru a putea **continua aceeași tradiție**, a unor timpuri de liniște și de belșug." (p. 188)

G.Brătianu / 5 dec.'30

▣ Partidele politice

"Departate de mine gîndul că ,în ceasul de față ,
partidele și-ar fi încheiat misiunea lor.

:) Ele s-au abătut vremelnice de la calea lor , numai atunci, cînd **o conclucrare vitregă** a încercat **să le depărteze de la nevoile țării** și de la chemarea vremii.

Ele nu mai pot rămîne astăzi în sevicul unor **interese mărunte [!!!]** și a unor **poftes nemărturisite de avuție și de putere. [aluzie la PNL-matcă]**

Dar **rolul lor** în dezvoltarea acestei țări , **rămîne întreg** . Nevoile grele de astăzi trebuie să le închine însă, **în sevicul țării**, pentru mîntuirea căreia nici o sfortare și nici o jertfă nu mai poate fi de prisos." (p. 188)

G.Brătianu / dec.'30

▣ "Moștenirea" PNL-Vintilă Brătianu.

" Asupra țării întregi , asupra noastră, a tuturor, apasă **greua moștenire** a celor trei ani, cari s-au scurs de la **moartea Regelui Ferdinand** și a lui **Ion I.C.Brătianu**.

Nu voi face astăzi **inventarul** întreg al acestui **trecut recent**, dar , ca **exponent al unei noi directive [!!!]** și al unui **ritm nou [!!!]** în viața istorică a **partidului național liberal** , am datoria să vă spun aici că am găsît , în pragul noii domnii, **[Carol II]**

:) o țară istovită de frămîntările sterile , ale unor **lupte politice pătimașe** ,

:) o țară care era cît pe ce să-și piardă conștiința și mîndria de a fi stat cîndva în rîndul națiunilor biruitoare ale războiului" **. [aluzie la guvernarea Vintilă Brătianu]**

Gh.Brătianu / dec.'30

▣ Doctrină agrarian-țărănistă

:) "Bogățiile acestei țări au fost **lovite de îndrumarea greșită [???)**

dată **economiei private [???)** ,dar și de **jaful și risipa în averea publică. [!!!]**

:) Industria , îndrumată ieri **spre o dezvoltare artificială [!!!]** , **paralizată** astăzi de o **criză cumplită de credit și de producțiune** , nu mai poate folosi bogățiile naturale ale pămîntului românesc și ne **deschide o problemă gravă**, de care țara noastră fusese pînă acum ferită, aceea a **șomajului**.

:) Comerțul , lovit de **asuprirea fiscală**, de o **inchizație fiscală [!!!]** exagerată, este lovit de o **criză cumplită de consumație** , în ceasul în care toate gospodăriile se restrîng , în mijlocul sărăciei generale a țării.

:) Agricultura , această **temelie a economiei noastre naționale**, ea se găsește astăzi **în pragul falimentului**.Nu numai o **criză de consecințe** și de **proporții mondiale** o silește să-și desfacă produsele în condiții tot mai rele, din an în an, dar **îngrămădirea sarcinilor și a datoriilor cu dobînzii cămătărești** , o împiedică de a se consacra pînă și posibilităților unor exploatari raționale." (p. 188)

Gh.Brătianu / dec.'30

▣ Moravuri

:) " Dar nu numai valorile economice s-au risipit, **s-au risipit și valorile morale**, în anii turburi ,în care **au răsărit din nimic averi fabuloase**, în lipsa desăvârșită, tot mai desăvârșită, din nenorocire, de **sancțiuni și de răspunderi** ; [atac la toți]
 :) **elemente fundamentale** ale vieții statului au fost **adânc zguduite** și astăzi , **un spirit regional , rău înțeles, întârzie unificarea.**" [atac la PNT] (p. 188)

Gh.Brătianu/ dec.'30

▣ Monarhia.

" **Coroana**, această cheazășie a unității noastre ,
 :) **lovită ieri de atacuri nesăbuite** și
 :) **astăzi săpată de urzeala perfidă a intrigei și calomniei.**"
 " Ei bine, d-lor, în astfel de împrejurări, care poate fi **rostul esențial al discuției la Mesaj** ? Ea trebuie să fie, în concepția noastră, **în primul rînd**, prilejul de a răspunde **apelului** pe care **Majestatea Sa Regele** îl adresează **conlucrării armonice** a tuturor forțelor vii ale țării. " (p. 188)

Gh.Brătianu / 5dec.'30

▣ Consens .

Biserica, Armata, Politica externă, Minorități .
 "Nu mă voi ocupa de aceste **chestiuni mari și permanete ale vieții de stat** , decît pentru a afirma , din nou, cu toată tăria, **nevoia unei înțelegeri depline și sincere între toate partidele politice** , spre a așeza pe **o temelie sigură stabilitatea și continuitatea** dezvoltării viitoare a României ." (p. 188)

Gh.Brătianu / dec.'30

Economia

[LD: este evidentă ținta: **apărarea burgheziei mijlocii, a micilor funcționari, a lefejiilor...**]
 " Împrejurările așează evident în **primul plan al preocupărilor** noastre **chestiunile de ordin economic**. Ele ni se înfățișează **sub un îndoit aspect** : acela al problemelor **bugetare** și acela care privește **economia generală** a țării. "

Bugetul.

Despre buget își rezervă opiniile la aducerea lui în dezbateri, dar un principiu poate fi deja formulat :**comprimarea serioasă a bugetului.**

:) " Cred că **un principiu** trebuie să ne călăuzească în această privință : **echilibrarea reală și severă** pe care țara o așteaptă, nu poate fi numai **o simplă operație de contabilitate**, aplicată pe **o scară nedreaptă**, prin uniformitatea ei ; :) avem datoria **să eliminăm întii excrescențele monstruoase ale acestui buget**. Nu poate vorba, deci, **o curbă uniformă de reduceri** ; nu poate fi vorba nici de suprimarea cumulului, dacă înainte nu vom avea **bărbăția și tăria** :) **de a tăia** ,cu toată hotărîrea, **comisiunile, diurnele, jetoanele, și tantiemele** , cari constituie o parte atît de însemnată a cheltuelilor ce ne apasă. " (p. 189)

(aplauze prelungite pe multe bănci)

:) "**Legea cumulului** nu poate avea **nici un efect** pînă nu o vom îngrădi prin aceste **două limitări** , deopotrivă de necesare , **minimul de existență și maximul de leafă.**, peste care , un simț elementar al răspunderilor și al vremurilor grele pe care le trăim, nu ne pot îngădui să trecem.[...] este vorba de **o chestiune de dreptate și de moralitate a vieții noastre publice întregi.**"

:) " Prea multe din **regiile autonome** ne-au dat **exploatări deficitare** . Să avem bărbăția **să le reducem** și să avem hotărîrea neclintită , ori unde va fi nevoie , **să le desființăm.**"

:) " **Noul buget** nu trebuie să poarte **sarcinile zdrobitoare a unor apariții administrative abstracte [!!!]** , pe cari aceste experiențe le-au dovedit **inaplicabile, străine și de tradiție și de nevoile noastre [!!!]** . (aprobări pe mai multe bănci)
Sistemul administrativ trebuie **adaptat** resurselor reduse ale unui buget care nu poate fi denumit decît **buget de ispășire și de sărăcie.**"

Gh.Brătianu / 5 dec.'30

Agricultura .

"Dacă privim acum partea Mesajului în care este vorba de **economia generală**

a țării , aci o chestiune domină ,desigur , pe toate celelate , aceea a înșămînțării [???-cred că a înșănătoșirii] **agriculturii**, pe care **partidul național liberal** , în noua sa orientare economică [!!!] , o consideră , cu drept cuvînt , ca **principală ramură de producție** a țării.

Avem față de ea , o **imperioasă datorie** , aceea **de a vindeca** , cu un ceas mai devreme ,

consecințele grele ale **tratamentului vitreg** de care a suferit în anii din urmă."

:) " D-lor să nu ne ascundem această **gravă realitate** :

că **temeliile** înșăși ale **reformei agrare sunt astăzi amenințate**.

Această reformă a fost pornită odinioară pe principii firești și legitime de dreptate socială ;

ea alunecă înșă astăzi , **de pe planul social pe planul economic**,

de pe cel al împroprietăririi în acel al producției și al desfacerii."

Gh.Brătianu / 5 dec.'30

Datoriile agricole.

:) "**Agricultorii**, cei **mici** ca și cei **mijlocii**, sunt astăzi **stînjeți** de cumplita povară a **datoriilor uzuare** , care se îngrămădesc totmai rău , an de an.

Această **problemă a datoriilor** a fost îndelung și prea mult **dezbatută** , în ultimul timp , **în presă și întruniri**." [...] Dar care îi sunt posibilitățile de aplicare ?

De mai bine de patru luni s-au încercat atîtea **evaluări** ale acestor datorii și s-au

prezentat atîtea **statistici** ; s-a vorbit întîi de **80 de miliarde** , pe urmă de **60 de**

miliarde ; acum , în urmă , Banca națională , în ancheta ce a întreprins-o pe lîngă

instituțiile de credit a ajuns la cifra de **12 miliarde** , ca datorii agricole la aceste bănci.

Să presupunem **încă pe atîtea la băncile dinCapitală** , unde firește , o evaluare mai

precisă este mult mai greu de efectuat.Dacă adăugăm la aceasta **polițele rămase în mîna cămătarilor** , nedepuse pe la bănci , și dacă le atribuim și lor o cotă asemănătoare celor dinainte , vom ajunge la cifra de **36-40 miliarde datorii** ,cari apasă astăzi asupra agriculturii." [...] Dar , pînă atunci , pînă la crearea celui Credit Agricol...

:) "**Este exclus** să mai impunem astăzi **bugetului comprimat**

sarcina **degrevării datoriilor** ; nu ne opresc numai considerațiuni de ordin practic ,

dar , în vremurile aspre pe care le trăim astăzi , **trebuie să sfîrșim** odată cu **amestecului și intervenția continuă a statului în viața economică**...

- **Nicolae Iorga** : "**Foarte bine!** " (aplauze)

- **Gh.Brătianu** : " Trebuie să spunem **cu toată cruzimea**: nu-l mai putem socoti astăzi **drept o instituție de binefacere**.

:) **Creditul extern** nu trebuie îndepărtat prin **prea repede aplicare a unei conversiuni premature** , pe de altă parte , **să ne ferim de ispita periculoasă a devalorizării** , ale cărei **consecințe pot fi incalculabile** " (aplauze)

"Socotim deci , că **soluția** trebuie căutată **în marginile restrînse ale posibilităților prezente**."

Formula la care ne-am oprit este aceea a unei **consolidări neîntîrziate a tuturor datoriilor agricole , fără excepțiune**.[...]

în concepția noastră , ea trebuie **efectuată** de **autoritatea judiciară** , cu **consimțămîntul părților** , **creanțele** fiind înscrise **ca ipotecă asupra proprietății debitorilor** , și plătind în

toată țara **o dobîndă uniformă , redusă** , iar plata amortizării variind după mărimea datoriei la hectar.

Odată efectuată această operațiune , care ar înlătura de la sine măsurile ce s-au luat pentru a restrînge executarea creanțelor , **s-ar putea înființa atunci institutul de conversiune** , care ar putea **răscumpăra aceste creanțe consolidate**.

În orice caz , **bugetul statului nu trebuie grevat cu nici un fel de contribuție** , cu **nici un fel de anuitate**,cel mult vor putea fi scutite de impozite aceste operațiuni."

(p. 189)

Gh.Brătianu / dec. '30

▣ Agricultură

- continuare -

/ Necesitatea înființării unor magazii publice de cereale;

/ Credite pe termen scurt ;

/ Preț minimal pentru cereale , fără scumpirea pîinii ;

/ cadastrarea definitivă ;

/ Formarea unei elite țărănești , prin selecțiune natuarală ; (p. 190)

Gh.Brătianu / dec.'30

Capitalul străin.

" Deunăzi, d.ministru de finanțe [Mihai Popovici] anunțind realizarea împrumutului băncii de acceptațiune, ne spunea că **adevăratul leac** al acestor nevoi cumplite , **stă în colaborarea capitalului străin** , care poate introduce și așeza mai temeinic , în viața economică, **o dobândă redusă, mai temeinică** chiar **decît** cea mai riguroasă **lege împotriva cametei.**

" **Să recunoaștem dreptatea acestui principiu**, care pornește de la **o concepție economică sănătoasă " [!!!]**

[socotind că **datoriile agricole**,care se ridică la **36-40 miliarde]**

:) " Atunci , dați-mi voie să mă întreb : **ce reprezintă**, față de copleșirea acestor grave nevoi, **împrumutul de 1miliard și jumătate**, realizat cu concursul **băncii de acceptare** ? Nu pot decît să constat că, departe de a fi pentru noi prilej de bucurie , încheierea acestui împrumut, după lungi tratative și în astfel de condiții ,

reprezintă pentru noi **semnul cel mai grav al lipsei noastre de credit în străinătate.**

:) [...] " Să o spunem fără reticență : **cîtă vreme** la noi, **Statul** va continua **să desființeze prin legi [!!!] contractele încheiate prin convențiuni** ; **cît timp conflictele interne** a acestor aranjamente **nu vor fi lăsate în seama justiției**, ci vor fi lăsate în **voia arbitrară și contradictorie a puterii legiuitoare [!!!]** , **capitalul străin** nu va înțelege să fie **victima luptei periculoase între partide**, care a ajuns pe acest tărîm, un **factor permanent de nesiguranță**, și de nestabilitate economică" (**aplauze la PNȚ**) **[era vizat PNȚ!]** (p. 189)

Gh.Brătianu / 5 dec.'30

▣ Scoala .

[**G.B. are preocupări speciale pentru cadrele didactice, ceea ce indică iar ținta claselor mijlocii și succesul pe care l-a avut în rîndul învățătorilor și profesorilor secundari]**

Opera de reorganizare a învățămîntului și a școlii, adaptată nevoilor.

Pînă mai ieri, a dominat preocuparea de **"extindere în suprafață "** a acestui învățămînt,

clădindu-se un număr foarte mare de școli. :) poate mai mare decît o permiteau mijloacele restrînse ale acestei țări. " [!!!] dar ...

:) **Criza economică** (care ne-a sărăcit) , mulțimea de **titrați fără întrebuințare** , care alcătuiau "cel mai **periculos șomaj** , al intelectualilor" , impuneau **"o limitare a acestei extinderi și consolidarea învățămîntului în adîncime."**

/ În afară de complectarea învățămîntului primar, care avea drept scop

stîrpirea analfabetismului, el considera că a venit vremea

"selecțiunii și ameliorării calitative a învățămîntului."

" [...] în ordinea culturală [...] trebuie acum **să formăm cadrele luminate și conștiente** ,care să fie , în același timp, **cadrele mijlocii** ale vieții noastre agricole și industriale

care să îndrepte spre o nouă viață masele sărăcite și dezorientate.

"Această problemă constituie, după noi, **o problemă capitală a consolidării**

României Mari, în formele politice și sociale ce le-a căpătat după război.

O elită formată din **elemente alese ale talentului și ale muncii** ,

va putea să pătrundă și mai departe în **sferile culturii superioare** ;

va contribui și mai departe la **programul admirabil al științelor și artelor.**

:) " Dar nu trebuie să ne preocupăm numai de elită , **trebuie să ne preocupăm**

și de **mulțimea care rămâne la jumătatea drumului** și care, în orice caz,

nu poate forma **proletariatul intelectual fără întrebuințare** ;

trebuie această **mulțime să-și găsească și ea rostul în viață...**

- **N. Iorga** : " Să-i facem subsecretari de Stat! " (**ilaritate !!!**)

- **Gh.Brătianu** : În frumoasa sa interpelare de ieri, d.**Petrovici** a atins toate problemele unei **politici culturale a guvernului**, iar d. ministru al Instrucțiuni [**Costăchescu**]

:) a căutat să **justifice** nevoile ce l-au determinat **să suprim** un atît de mare **număr de școli normale și secundare."** (Brătianu nu a vrut să intervină în discuții, dar considera că nu s-au pus îndeostul de ferm problemele școlare)

El este în **perfect acord cu Petrovici**, pentrucă nu se poate să fie **desființate școli în toiul iernii**, la **mijlocul anului școlar**, prejudiciind deopotrivă pe profesori și pe elevi.

"Pentru noi,**problema școlară** are, în primul rînd un **aspect calitativ** și o **latură socială.**

Trebuie să dăm întreaga noastră atențiunea **situațiunii acestui corp didactic** ,
 :) care **a rămas** timp de **trei ani** de zile , în afară de **legea armonizării salariilor**.
 "Socotim că **revendicările sale legitime** în această privință , nu sunt numai o preocupare
 de ordin material,ci ele **reprezintă** o preocupare firească de **dreptate și de prestigiu.**"
 / Preocupare pentru pregătirea profesională a **profesorilor secundari**, prin înființarea
 unei **școli normale superioare** ;
 / Recrutarea elementelor de **direcție și control în învățământ**;
 / Îndrumarea tineretului spre **învățământul profesional**,spre munca practică ; (p. 190)

Gh.Brătianu / 5 dec.'30

▣ Rolul PNL -georgist

"[:::] în **noua orientare** ce vrem să o afirmăm în **politica noastră** ,
rolul opoziției în locul ei firesc din Parlament, **nu este acela** al unei **vrăjmășii sterile**,
 ci al unui control neadormit și a unei **critici pozitive și fecunde.**" (aplauze la PNT)
 :) "**Peste** interesele și socotelile unui **politicianism învechit**, socot că datoria noastră
 de astăzi este cuprinsă într-un **singur cuvânt : restaurație.**

Venirea regelui a restaurat prestigiul sdruncinat al monarhiei, și chezășia de ordine și
 de continuitate a vieții noastre de stat ." (aplauze la PNT)

"**Exemplul acestuia** , care ne vine **de sus**, de care **țara toată leagă** atât de
frumoasă nădejdi ,acestui exemplu , cum putem să-i răspundem mai bine decât
 așezînd **puterea noastră întreagă în serviciul acestei lozinci, a restaurațiunii**,
 atât a valorilor morale cît și a forțelor de producțiune, dar mai presus de toate ,
a restaurării încrederii în puterile și destinele acestei națiuni ?"
 (aplauze prelungite la PNT)

"Suntem în **ceasul al doisprezecelea**; în jurul nostru o **Europă nouă** se ridică de
 pe ruinele războiului.La toate granițele noastre **națiunile cresc, vrăjmășiiile cresc**
 de asemenea. Lumea se îndreaptă spre **noi orizonturi**, spre noi idealuri.
 [...] ne este dat nouă **să așezăm țara noastră la locul de cinste** ce i secuvine în
 cultura, în economia și în **politica lumii noi**, sau s-o lăsăm să se scufunde în prăpastia
 adîncă a sărăciei și a desnădejdi.[...] cu conștiința limpede , cu gîndul neprihănit,
 purcedem la **muncă rodnică și faptă nouă** "

Gh.Brătianu / 5 dec.'30

15.) **Nicolae Iorga (PND)** ,discurs la mesaj, 5 dec.'30

(DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 191- 197)

[LD: discurs integral xeroxat. Păstrez citate masive ;
 în computer,dispersat problematic, deși ...operația s-a dovedit foarte grea...
 Supratitlurile,sublinierile, parantezele,distanțarea proprozițiilor , îmi aparțin
 Camera era arhiplină pentru că toată lumea se aștepta la izbucnirea "spectacolului"
 dintre cele două partide liberale .
 Ori, Gh.Brătianu a ținut discursul ; liberalii ceilalți au tăcut și scandalul nu a izbucnit !
Iorga face un autentic act de pedagogie politică ; este, pe rînd, optimist și tragic,
 ironic și sarcastic, sfătos și patetic, aluziv și direct, sincer și viclean, amenințător și
 aparent dezinteresat... domină adunarea,trimite semnale regelui, partidelor,
 jucîndu-și perfect rolul de **apostol național** , pentru ca , în final, să -și lanseze formula :
guvern de concentrare , sub conducerea MSR Carol II]

Iorga /5 dec.'30

Nu caut să profit [!?!] de **marele număr de deputați** -neobișnuit de marele
 număr- care **a venit să asiste la un spectacol pe care nu l-au avut** ,
 adică **ciocnirea între un partid liberal și celălalt.** (Ilaritate)
 " D-voastră nu ați venit, fără îndoială , pentru foarte **interesantul discurs** ,
 pe care l-a ținut ,cu tineretea sa atât de lipsită de greșeli , și atât de plină de
 încredere în noile realizări ideologice , colegul nostru d.**Brătianu.**
 D-voastră **ați venit pentru o mare luptă și lupta aceasta nu s-a dat.**
 (Ilaritate) **Acesta este adevărul**,de ce nu l-am spune ?"

Iorga / 5dec.'30

▣ Generațiile .

"Dar eu am crezut că în momentul când, după anumite certuri de familie, se vorbește clar, sincer, și cald despre marile interese ale țării , este bine ca după un tânăr , care vorbește ,așa cum vorbește generația lui, să vorbească și unul bătrîn."

"Cînd cineva are cîteva luni de zile pînă la 60 de ani,cronologic măcar, este un bătrîn; în orice caz, sunt un om al altei generații decît generația care este așa de larg , uneori așa de zgomotos reprezentată , și este bine ca și un om bătrîn , care a cunoscut și alte timpuri , care își dă seama mai mult ca nouă zecimi din d-voastră ,[!!!] la ce puțin pot servi ideile abstracte [!!!] și cele mai frumoase fraze , este bine ca un bătrîn , vorbind din durerile a patru generații ale acestei țări , să ia cuvîntul."

" Eu sunt de vreo treizeci de ani , aproape necurmat, afară de două înșelăciuni electorale - nu vă pot spune sub cine și nu păstrez nici o rancună - sunt de vreo treizeci de ani neconținut aci. Mulți oameni am văzut, și multe făgădueli am auzit,[!!!] la multe dușmăni am fost martor, și înaintea mea s-au înecat multe corăbii , multe corăbii vechi, care aveau o mare reputație [!!!] , și uneori și cîte o corabie nouă, [aluzie la cele 2 PNL] în trăinicia căreia fabricantul avea ceva mai multă încredere decît trebuia ."

"Din toate aceste motive , eu am luat cuvîntul astăzi." (p. 191)

lorga / 5 dec.'30

▣ Pedagogie politică : pesimism / optimism

"Vedeți ,eu de obicei sunt pesimist ,cînd toată lumea este optimistă, [!!!] și cînd toată lumea ajunge să fie pesimistă ,eu sunt optimist." [!!!] [.....] "Același lucru îl spun și acum , în momente de pesimism general, pesimismul social, pesimism economic, financiar, moral, politic : vom fi ceea ce am fost în zile bune, pe care le-am apucat eu - și-mi pare rău că tineretul acesta nu le-a apucat că atunci ar gîndialtfel - și vom fi mai mult decît atît ." (aplauze prelungite , îndelung repetate)" Aceasta o spun cu încrederea mea de bătrîn tînăr, care luptă împotriva tinerilor bătrîni. (Ilaritate) [lovit Gh.Brătianu, servit PNL-1!] Aceasta este situația noastră reciprocă" (aplauze prelungite, îndelung repetate)(p. 193)

lorga / 5 dec.'30

▣ Boieri,burghezi, intelectuali.

" Nu mă tem cînd o mare clasă este așa cum este clasa noastră țărănească de azi, încît are o astfel de inteligență și de răbdare - cu răbdarea lui ne-am ținut noi secole întregi , cu mintea boierului și răbdarea țaranului." (aplauze prelungite, unanime)

"Și de aceea nici mintea boierului nu trebuie să neglijeze răbdarea țaranului, dar nici răbdarea țaranului să-și închipuie că poate să facă ceva ,în virtutea unei teorii de clasă , fără mintea boierului."

"Noi intelectualii , suntem boieri de carte și generoși ca boieri de carte, cum generoși erau boierii de moșie de odinioară, pe care nu trebuie să-i batjocorim , fiindcă astfel riscăm să fim considerați ca ignoranți în ce privește trecutul țării noastre." [...][...]

" Iar în ce privește clasa dominantă de odinioară noi am crezut că este moartă.Mulți au crezut că este gata cu boierii, că acum fac alții pe boierii.

Ei bine, nu. [...] o mare parte dintre ei se găsesc aici ,

în generația cea nouă, în rîndurile culturii.

Iată șeful noului partid liberal [Gheorghe Brătianu] care reprezintă , fără îndoială, această direcțiune de spirit , această îndreptare în ce privește activitatea, boier mai mult după mamă, decît după tată, cu toate acestea este profesor la Universitate , și lîngă dînsul sunt ațiia alții, tot așa , care poartă numele cele mai frumoase, ale celor mai vechi familii , care se consacră învățămîntului."

"Înțelege această clasă că, pentru a doua oară în istorie trebuie să se ridice , prin cultivarea valorilor spirituale ale poporului lor." (p. 195)

lorga / 5 dec.'30

▣ Partidele

[LD: captare de interes și bunăvoință, atac prin învăluire, lingușire, minimalizare, bagatelizare, persiflare... **partidul** redus la ideea de "**grup**", de interese meschine, de obținere de posturi,]

"Oricine este liber să creadă în cuvintele care numesc partidele.

Dați-mi voie mie să nu cred.

Liberalii.

"Ei bine, acești colegi de ai noștri **liberali**, dacă ar fi **întrebați de cineva** să dea o **definiție** fie chiar și o definiție greșită, ca pentru **dicționarul Academiei Române (Ilaritate)** dacă l-ar întreba cineva să dea o definiție a **liberalismului de acum**, zău, ar ieși foarte **multe**, dar **nici una nu s-ar potrivi**.

" **Liberalism** ! Liberalism, aceasta însemna în **1789**, trecut prin **domnia napoleoneană**, scăldat în apa de trandafiri a **Restaurației franceze**, prefăcut într-un fel de **băutură roză** care, în ce privește conținutul, seamănă cu băutura care în colegiile franceze se cheamă "**Santé**", și pe care **copiii o refuzau** totdeauna, **preferînd apa curată**, decît apa aceasta vopsită cu o materie de a cărei origină și de al cărei caracter, nu se putea fixa. Nu a rămas **nimic din sentimentul de luptă** al vechiului liberalism. Nu a rămas **nimic din iluziile** vechiului liberalism."

"Sunt **oameni deprinși a lucra împreună** [LD:la ce ?] și **cînd sunt mai mulți**, **o parte se desfac**, **caută altă ideologie** [LD: deci ?], **o găsesc într-o formă sau alta**, dar **nu sunt altceva** [!!!] decît **un număr de oameni obișnuiți a lucra împreună**, [la ce ?] care **trag nădejdea** că vor avea mai tîrziu ocaziunea de a lucra **din nou împreună** și vor reveni **la situațiunile pe care le-au avut**. [!!!] Lucru cu privire la care să fie foarte **multe înșelări**. În această privință, **nimeni nu poate garanta**. (Ilaritate) Eu sfătuiesc pe **oricine** -căci **și eu conduc un grup politic** - **să nu creadă** cu toată tăria în **făgăduelile șefilor**. Făgăduelile șefilor tind să păstreze partizani, dar ceea ce iese în momentul **cînd vine șeful la putere**, aceea numai **Dumnezeu și șeful o știe**, nici Suveranul nu știe ce se va întîmpla." (Ilaritate) (p. 196)

lorga / 5 dec.'30

- concluzii -

▣ Solidaritate > concordie > tranșee > guvern de concentrare regală?

"Și cîtă nevoie este **să ajungem pe pămînt** într-un ceas de **război economic** cum este acesta.

Să ne coborîm într-o singură tranșee și, sub conducerea șefului acestui stat, [Carol II]

care în tinerețea lui **are nevoie încă de sfatul onest al oricărui român onest, să trecem de primejdia de astăzi**, **să ne așezăm din nou în fruntea popoarelor pe cari odinioară le-am condus** [???] și cari astăzi, **ducînd o altă viață politică** [???] **au ajuns a ne întrece**. [???] **Aceasta v-o doresc**."

N.lorga / 5 dec.'30

16.) **M.D.Ralea (PNT)**, discurs la mesaj, 8 dec.'30

(DAD, MO 15, ședința din 8 dec.'30, p. 206- 210)

[LD:discurs integral xerox; în calculator, dispersat problematic.

Supratitlurile, sublinierile, parantezele, colorarea, îmi aparțin]

Ralea / dec.'30

▣ Dinamica sistemului departide.

" De anul trecut, de la ultima dezbatere a Mesajului, au intervenit **două mari evenimente fundamentale**, care sunt oarecum **menite să ducă o transformare** în **însăși situațiunea partidelor politice**.

Aceste **două evenimente** le cunoașteți cu toții:

este în primul rînd **agravarea crizei economice**, pînă la proporții catastrofale și în al doilea rînd, **restaurația politică în ordinea dinastică** "

"Care este **situațiunea partidelor politice** în raport cu **aceste două mari evenimente** ale anului, **forțele sociale** în partidele politice **s-au consolidat** [???] foarte bine în ultimul timp"

Ralea / dec.'30

▣ PNL-1 -Vintilă Brătianu

[LD: sociologia "marxistă" a lui Ralea , mie mi se pare forțată, subiectivă, și, analiza lui simplistă ; nici o vorbă despre poziția față de restaurație !]

" Partidul liberal, **partidul liberal Nr.1** -ca să întrebuițez o formulă comodă , întrebuițată ieri de d.profesor Iorga - formulă comodă care justifică **dreptul la autenticitate** și al unui partid și al celuilalt partid - se arată din ce în ce mai mult compus din **elementele marelui burghezii** care constituiesc societatea noastră : **marea finanță, marea industrie, înșfârșit ultimele înscrieri de înalți funcționari, foști generali, foști înalți magistrați, cu un fel de ostentație [???** în felul de a se înscrie , arată o **afinitate de clasă** cu acest partid politic.

" În acest partid politic, **intelectualii** , desigur **intelectualii onorabili [!!!]** , joacă un rol ceva mai șters." [!!!]

- **ACCuza** : "Sunt și **intelectuali neonorabili ?**"

MDRalea : "**Sunt.** În partidul liberal , spuneam că **intelectualii joacă un rol ceva mai șters** ; e cunoscut **un fel de dispreț [!!!]** , cel puțin un fel de mefiență **a conducerii partidului liberal pentru intelectuali** și am asistat în decursul acestui an la un fel de **revoluție restrânsă a intelectualilor din partidul liberal**, cari au ocupat...

▣ PNL-2 - Gh.Brătianu

calea grupării d-lui Gh.Brătianu .Pentru mine, cel puțin, **semnificația acestui partid** stă în faptul de a fi fost **un fel de revoluție în sânul partidului a intelectualilor** cari constituiau niște **cadre lăsate pe dinafară** de conducerea directă a partidului. " (p. 207)
Ralea / 8 dec.'30

Guvern Iorga-Argetoianu.Legislativ.Sesiunea I ,

17.) Demisia gov.GGMironescu.Criza., 4-6 apr.'31.

("Dimineața, 5-7 apr.'31)

[LD: mai departe, în cele 2 săptămâni de criză, în încercările lui Titulescu de a face guvern de Uniune Națională- vezi la **fișier Guvern**]

/ **Gh.Brătianu**, chemat la Palat de 2 ori ; ședința comitetului ; Gh.Brătianu explică pașii făcuți (de la 9 iun.) ; are gata programul (diferit de cel din mai'30 al PNL-1) ; cere puterea; nu respinge guvernul de concentrare .

/ mai vorbesc: Valjean, Nandriș, Giurescu, Toma, Micescu, Văitoianu ;

/ **C.Banu** (președinte PNL -Ialomița , fost ministru, colaborator a lui ICBrătianu de 30 de ani , **aderă la PNL-2** .În scrisoarea adresată lui GGB, explică pasul: nu a fost de acord cu atitudinea **PNL față de restaurație** și de necesitățile timpului : "A stării în ideologii și în metode perimate , ar fi nu să împiedicăm evoluția inevitabilă a societății, ci s-o expunem exagerărilor și rătăcirilor extremiste.**Spiritul politic** nu este decît o **formă a** Această percepțiune **ne obligă să ieșim din tradițiuni** , oricît de venerabile ar fi , și să îndrăznim a fi **oamenii timpului nostru** [...].Nouă celor în vîrstă , ne revine datoria de a vă sta în ajutor cu prudența inerentă anilor [...]. **Ești acuzat de intențiunea de a destrăma un mare partid** și de a lipsi astfel statul de unul din cele mai însemnate instrumente de conducere.**Neîntemeiată acuzațiune !** Fenomen general și istoric, **partidele apar cu necesitate** , oriunde o seamă de oameni împărtășesc aceleași convingeri în fața chestiunilor fundamentale de stat.[...]

A lupta deci, **nu pentru suprimarea partidelor , ci pentru triumful adevăratei concepții de partid**, așa cum democrațiile sănătoase au cunoscut-o și au aplicat-o [...]
Prin **numele pe care îl porți**, reprezinți glorioasa tradiție a unei familii , de ale cărei eforturi e legată în parte însăși creațiunea României de azi.**Prin tinerețea** de care te

bucuri, reprezintă **spiritul cel nou al generației călitate în focul războiului** , capabilă să audă și să înțeleagă chemările imperioase ale viitorului "

18.) ThFlorescu către Carol, 10apr.'31.

îi explică de ce a întrerupt negocierile cu **gruparea Gh.Brătianu.**
(Vezi la Fișier **PNL-3 Tehaș**)

19.) Gh.Brătianu, declarația la mesaj, 25 iunie 1931.

(DAD, MO 9, șed. din 25 iun.'31, p. 287-288)

Gh.Brătianu / '31

▣ Regele

"În dezbaterea proiectului de răspuns la Mesaj, **înfiul nostru gând** îl îndreptăm către **Maiestatea Sa Regele**, în care, astăzi, ca și totdeauna , vedem **marea cheazăie a siguranței și a dezvoltării statului nostru.** (aplauze la PNL-2)

La apelul ce ni se face tuturor , îndemnându-ne la **destindere și conlucrare** , înțelegem să răspundem cu **devotamentul și cu lealitatea , ce datorăm Coroanei "**

Gh.Brătianu / '31

▣ Partidele

:) "**Guvernul** ne va îngădui însă să ne exprimăm **regretul** că această operă a început cu **excese electorale** bine cunoscute și, în parte, desaprobatate de însuși președintele Consiliului.

"Trebuie să recunoaștem , însă, că din aceste alegeri , **ideea de partid n-a ieșit înfrântă,[!!!]** și că astfel, în ceea ce privește **organismele politice care au cîrmuit și care vor mai cîrmui Regatul, națiunea** trecînd peste unele scăderi și rătăcirii, inerente acțiunilor omenești, **a știut să deosebească partea însemnată , pe care partidele politice au avut-o în crearea , propășirea și consolidarea statului român "** (aplauze PNL-2)

"Din rezultatul acestor alegeri , și în deosebi din izbînda pe care incontestabil noi am reperat-o, vom trage totodată **învățămîntul că o înnoire a partidelor**, nu numai în **programele lor**, dar în **spiritul și metodele lor**, este și va fi tot mai mult considerată și apreciată de masa electorală a țării întregi " (aplauze la PNL-2)

Gh.Brătianu / '31

▣ Biserica , tradițiile .

[LD: istoric și el,dar cu o viziune modernă, liberală, GH .Brătianu trage un semnal de alarmă privind fetișizarea trecutului, vizîndu-l pe lorga,]

" Nu avem nici o obiecțiune principală la recunoașterea puterii sufletești , pe care **datinile și tradițiile o reprezintă în viața statului.**

:) Ar fi doar locul de a ne rosti **păreră de rău** , că nu s-a găsit **nici un cuvînt** pentru marea **păstrătoare a datinilor, a tradițiilor și a naționalității noastre** , pentru **biserica străbună.**

:) De asemenea, **nu ne vom ascunde grija** că o **exagerată preocupare pentru formele perimate ale trecutului**, față de **mersul implacabil al timpului**, și de **adâncile prefaceri ale lumii**, să **nu ne izoleze în timp,[!!!]** precum la un moment al dezvoltării noastre **am riscat să fim izolați în spațiu."** [!!!]

Gh.Brătianu / '31

▣ Minorități.

"În legătură cu necesitatea acestei dezvoltări [...] numai în cadrul **statului unitar național** .Avînd **toată sollicitudinea** dictată de interesele reale ale acestui stat, pentru **cetățenii de altă obîrșie și de altă confesiune** , vedem cu **satisfacție** **utilizarea lor în funcții publice și în opera de cîrmuire** a acestei țări;

:) socotim însă că **un subsecretariat special al minorităților**, oricare i-ar fi titularul,
:) **va contribui să întîrzie lucrarea de apropiere și de contopire sufletească între toți fiii țării**, uniți dea pururi în granițele noastre firești." (apluze la PNL-2)

Gh.Brătianu / '31

▫ Politica externă

"Sprijinul pe care **marii noștri aliați** ni l-au dat , pentru realizarea acestor hotare, a creat între ei și noi **legături indestructibile** , întemeiate pe un **patrimoniu comun**, de **sentimente și amintiri** și de **interese materiale**.

"**Sperăm că acordurile economice [???**], necesitate atât de greutățile momentului , cât și de situația noastră geografică, **nu vor atinge această legătură** care ne e atât de scumpă, precum **nu vor putea să întunece întru nimic recunoașterea deplină a rostului nostru de strajă înaintată** a civilizației Europei, **la hotarul dintre două lumi învrăjbite**" [!!!] [-----]

Gh.Brătianu / '31

▫ Conversiunea datoriilor.

"[...] :) **regretăm** , totuși, că **grava chestiune a datoriilor agricole** , care a fost obiectul preocupărilor unora din membrii însemnați ai acestui guvern , **nu a intrat nici măcar sub forma unei aluziuni** în cadrul măsurilor de grabnică realizare ."

Gh.Brătianu / '31

▫ Contestarea reciprocă a PNL

" [.....] **reprezentanții partidului național-liberal** ...

P.Gheață (PNL-1) :Iar începeți ? **Care partid Național liberal ?**

G.I.Brătianu : ...**cari nu-și datoresc prezența pe aceste bănci decît voinței**

conștiente a votului obștesc (înteruperi la PNL-1) își vor îndeplini cu sinceritate rolul de opoziție leială [...] **combătînd cu hotărîre ceea ce le-ar apărea contrar acestor convingeri și intereselor mari și statornice ale țării. (înteruperi la PNL-1)**

C.A.Constantinescu (PNL-2) : "Înteruperile d-voastră mă silesc să vă spun un adevăr , oricît de crud ar fi el , și anume că **PNL este acela care s-a ales cu numele său și care a luptat cu steagul său în frunte** . [!!!] Protestările d-voastră nu fac decît să întărească acest lucru, căci **nimic nu supără mai tare ca adevărul**.

Regret pentru d-voastră , de a vă fi pus singuri în situațiunea de a fi **aleși din milă** , cîte unul de județ, **pe lista guvernului. (înteruperi, zgomot la PNL-1)**

- **C.Toma (PNL- 2)** : "**Sunteți miluiți** " [!!!]

Gh.Brătianu / 1931

20.) Gh.Brătianu , intervenție pe marginea polemicii **Duca - Goga**, 30 iun.'31

(DAD, MO 12, șed. din 30 iun.'31, p 376- 377)

Gh.Brătianu / iun.'31, retro iun.'30

▫ Restaurația

Deși nu a fost amintit explicit, din discuție **a lipsit un element esențial** :

"cei care s-au raliat mai tîrziu [PNL-1] , au făcut-o numai pentru că **s-au găsit alții cari** , **în primul ceas, și-au proclamat credința față de Coroană** [!!!] (apaluze la PNL-2 și PP) , și au împiedicat pe alții să împiedice țara la cea mai cumplită învrăjbire . "

A doua observație: **s-a vorbit aci de cartelurile încheiate de Ion ICBrătianu**, în opoziție și la guvern. Le știu . Unul cu Take Ionescu, contra P.Conservator ;

Cu Take Ionescu , în 1917, în cele mai tragice momente.

:) **Dar niciodată nu ar fi făcut un cartel electoral**, și, imediat **după deschiderea Camerei, să facă opoziție guvernului cu care a făcut cartel.**[!!!]

" **Un asemenea cartel** nu este al partidului național-liberal, este cel mult al unei **conduceri vitrege** care, **din înfrîngere în decădere**, conduce ce i-a mai rămas din partid, **pînă la prăbușirea definitivă.**" [!!!] (apaluze la PNL-2)

Duca : " D.George Brătianu vrînd să-și dea o însemnătate pe care nu o are, caută să dea

o explicație atitudinii sale de la 8 iunie.Îl privește [...] Aș putea cel mult să spun că în **atitudinea de la 8 iunie anul trecut a PNL a fost, între altele , și un simțămînt de respect pentru o memorie pe care un întreg partid a știut să o slăvească , :)** minus cel care îi speculează astăzi numele lui Ion ICBrătianu.

(**apaluze la PNL-1**) [.....] d **George Brătianu este liber** să facă politica pe care o vrea; **d. George Brătianu este liber** să-și caute inspirația unde crede de cuviință; **dar d.George Brătianu :)** este îndrăzneț ...cînd invocă memoria tatălui său.

Da , dle George Brătianu, uită-te în ochii mei dacă îndrăznești , căci **știi foarte bine ce credea tatăl d-tale despre d-ta**, și adu-ți aminte de faptele pe care le-ai comis în preziua morții sale .(**protestări, zgomot , la PNL-2**)

Noi suntem aceia cari suntem în tradiția partidului , noi suntem aceia cari **cunoaștem gîndul lui Ion Brătianu**, noi toți aceștia de aci (**aplauze la PNL-1**) cari, timp de **20 de ani de-a rîndul** , zi de zi, adeseori ceas de ceas, în momentele cele mai grele ale istoriei României contemporane, atunci cînd s-au înfăptuit reformele cele mai mari, atunci cînd s-a făcut războiul pentru unitatea neamului .

N.Constantinescu-Bordeni (PNL-2) : Atunci cînd d. George Brătianu era pe front, :) și d-ta mureai de frică la lași ...

I.Manolescu-Strunga : D-ta vorbești ? :) D-ta exclus de mult din partid ?!

Duca :... în toate momentele istorice am fost veșnic lîngă el noi cari am fost **depozitarii gîndurilor lui și zbuciumărilor lui sufletești** , ai concepțiilor lui, a tot ce a făcut marea acestui mare Român, :) **dar nu d-ta** care ești **impostorul de rînd , speculatorul unei memorii care nu-ți aparține și pe care o necinstești.**

(**apaluze prelungite la PNL-1**) (IG**Duca părăsește tribuna și incinta**)

Voci PNL-2 : "Insulți și pleci !" (**protestări, mare zgomot**)

I.Manolescu -Strunga : " Mai întîi **să vă luați altă firmă !** Nu ați făcut nimic în acest partid și **ați fost excluși din partid "** (**zgomot, vociferări la ambele partide**)

Gral G.Cantacuzino-Grănicerul : " **la uitați-vă ce va să zică partide ! "**

George Brătianu : "[...] nu vreau să rămîn nimănui dator cu răspunsul meu ..

(**înreruperi, zgomote, strigăte de jos !**) Țin să spun încă de la început că **nu răspund la insulte** , care se caracterizează singure prin vulgaritatea lor.(**aplauze la PNL-2, PP și PT**) [...] **S-a invocat , confundîndu-se, două momente ale istoriei noastre , confundîndu-se 4 ianuarie cu 8 iunie** .Ei bine, țin să se știe: vom veni aici și **vom aduce dovezi că Ion Brătianu , dacă ar fi trăit la 8 iunie, [!!!] n-ar fi avut atitudinea vitregă pe care ați avut-o d-voastre**.Și în nici un caz n-ar fi riscat să arunce această țară , a cărei liniște ne este atît de scumpă, în cele mai grozave învrăjbiri și frămîntări lăuntrice .**Atît am avut de spus."**

C.Ai.Constantinescu (PNL-2) (**înrerupt, apostrofat, zgomot ...**) : **S-a invocat aici**, pentru a justifica o atitudine, că unul din acele motive ar fi fost **respectarea memoriei lui Ion Brătianu** .Dior, nu fac insinuări, voi aduce acte.Și vă voi spune că în ziua de **16 august 1926**, decidupă 8 luni de la plecarea Alteței Sale Regale de atunci, **un fruntaș important al PNL a fost însărcinatde Ion Brătianu să plece la Paris și să trateze reîntoarcerea eventuală a Alteței Sale** .Acest fruntaș a scris o scrisoare . Această scrisoare , ca urmare a însărcinării date, a fost adresată Alteței Sale de atunci , Majestății Sale de astăzi, posed această scrisoare în original,

în dosarele mele (**mare zgomot**)

Voce : De unde ai furat-o ? De la tatăl tău ?

Constantinescu : "Cînd am avut onoarea la **10 iunie , anul trecut** , să fiu primit la Maiestatea Sa , **șeful partidului [Vint.Brătianu]** cunoștea această scrisoare , căci eu i-am arătat-o (**mare zgomot**) Vă doare; nu sunteți mulțumiți ? N-am ce vă face ; **scrisoarea există.** (**zgomot**) S-a adus aici în discuție o chestiune care m-a amărît adînc

Voce : de ce ai plecat din partidul liberal ?

Constantinescu : Sunt foarte în largul meu să vă vorbesc de această chestiune.

Dar cred că această Adunare are lucruri mai constructive de făcut, decît să audă certurile noastre din trecut,și de cît să vadă

:) **cum se coboară un partid politic în viața de familie.**

Voce :Ai uita ce a făcut Duca pentru tine ? (Zgomot)

Constantinescu: Păstrez pentru șeful d-voastră **cea mai mare considerațiune pentru tot trecutul meu de amintiri . :)** **Dar în chestiunile politice suntem complectamente despărțiți.** (**zgomot**) [...] S-a vorbit aici de **dragostea sau de nedragostea pe care a avut-o Ion Brătianu pentru Gh,Brătianu**.Aici dați-mi voie să răspund.La cîteva luni după moartea tatălui meu, Ion Brătianu mi-a înmînat o fotografie și atunci mi-a spus : < Eu te

voi iubi pe d-ta așa cum știu că tatăl d-tale ar fi iubit pe Gheorghe Brătianu , dacă eu aș fi mort .> Așa erau sentimentele lui.

:) Și insinuările d-voastră asupra unor chestiuni familiare , nu arată decât o atitudine lipsită de demnitate." [.....]

G.Brătianu -IGDuca / 30 iun.'31

21.) Senator **Traian Alexandrescu** (? raportor la Mesaj) , 21 iul.'31

(DS, MO 11, șed. din 1 iul.'31, pp. 224- 229)

[LD : se prezintă ca **om care a stat departe de luptele de partide , căruia politica i-a fost " total indiferentă "**.

Este avocat .Dar , deloc întâmplător ales raportor la Mesaj în Senat, face un **rechizitoriu vitriolant** regimului partidist constituțional.

Alegerea lui Alexandrescu ca raportor în Senat , la fel ca a lui Ottulescu în Cameră, este o dovadă ideatică a **intențiilor lui Iorga** de a intimida-anihila acțiunea partidelor , de a distruge sistemul constituțional existent .]

"Ar trebui să încep - a tout seigneur , tout honneur - cu declarațiunile făcute de PNL. Această prioritate ar fi justificată, [...] prin **rolul ce a jucat pînă acum în viața publică ."** [.....] Dar trebuie de lămurit în prealabil **o confuziune**, sau încurcătură , etimologică și politică, din cauza unui **qui pro quo politic**, a unei **omonimii politice**, provocată de faptul că există **două organizații politice cu titulatura PNL**.

Nu se poate amesteca în această nenorocită și pățimașă

:) ceartă "de familie" .Din p.d.v. psihologic, **:) dușmăniile dintre rude și foștii prieteni** , deslănțuite **pasiuni** cu **acerbă violență**.

Nu vrea să toarne gaz pe foc și să învenineze și mai rău relațiile dintre cele **două grupări**, care s-au manifestat în **Cameră**.

Ca spectator politic și ca român, ar dori ca această **:) "penibilă neînțelegere"** să înceteze cît mai repede și integral, pentru armonia atît de necesară. (p. 225)

[.....]

senator Alexandrescu / iul.'31

▣ PNL- Gh. Brătianu

În numele partidului, distinsul **g-ral Arthur Văitoianu** , a exprimat unele critici la Mesaj.

// Legiferarea // Minoritățile // Conversiunea datoriilor // Partidele //

(**vezi la fișierele problematice**) Tr.Alexandrescu / iul.'31

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932

22.) **G.Ispir** (PNL-4, "independent") , discurs la mesaj, 30 nov.'31

(DAD, MO 11, șed. din 30 nov.'31)

[LD: Profesor de teologie ; grup parlamentar autointitulat " independent" ; din grup mai făceau parte **:Istrate Micescu, I.Vasilescu-Valjean, Șt.Tătărescu** (Senat) .]

/ Ca student, la 1919, fusese membru la **PND-Iorga** ;

/ 1919- 1930, membru **PNL** ;

/ iun.1931, înregimentat în **PNL-2**, George Brătianu ;

/ mai 1931, **grup parlametar** , retrași din PNL-2 și PNL-1 , păstrîndu-și titulatura și doctrina liberală.

În Parlamentul iorghist, el dă concurs majorității .

Pînă la un punct (antisemitism) , îl aprobă pe C.Z.Codreanu , dar îl dojenește (cînd e vorba de pedeapsa cu moartea) ca nefiind bun creștin.

De aceea C.Ifrim (raportor) , îi mulțumește pentru "luminoasa cuvîntare" , cu accentul pus pe rolul bisericii naționale , pe forța morală.

G.Ispir

23.) C.Toma (PNL-2), discurs la mesaj, 2 dec.'31

(DAD, MO 13, șed. din 2 dec.'31, p. 266-267)

[LD : Camera nu este în număr.La insistențele lui Iorga, își ține discursul.

critică gov.Iorga că nu a realizat colaborarea preconizată;

Consideră că, deoarece Duca , fără știrea partidului, a făcut cartel cu guvernul,

PNL nu are drept moral să se plaseze în opoziție;

Critică programul guvernamental] Xerox parțial.

Toma / dec..'31

▣ Monarhia.

:) " **Spre deosebire de** chipul în care **unii** au vorbit la Mesaj [...] partidul Național-Liberal se asociază la omagiul de credință față de Coroană"

(apaluze prelungite, unanime)

Consecvenți cu tradiția acestui partid, înțelegem să ne afirmăm și cu acest prilej

convingerile monarhice , în cadrul ferm al **așezămintelor constituționale.**" (p. 266)

(apaluze la PNL-1)

Toma / dec.'31

▣ Partidele în regimul constituțional.

"În cadrul așezămintelor constituționale ,

voința națiunii și-a găsit totdeauna **expresiunea** ei firească în **partidele politice.**

:) **Evenimentele din urmă au încercat să** înfățișeze credința că **această idee**

s-ar fi clătinat sau ar fi naufragiat.!!!!

:) **Oameni sau grupări** mai mult sau mai puțin politice sau tehnice, **au afirmat că** **greutățile** în care se află țara , toate **suferințele** în care se frământă și toate **ticăloșiile** vieții publice , **ar fi datorite partidelor politice** , făcînd din ele **șapii ispășitori...**

- **ACCuza** : "Sărăcii !" (**ilaritate**) .

C.Toma : ... ai tuturor acestor greutăți și **decretînd desființarea lor "**

ACCuza : "Parazitare , fiindcă erau **unite cu jidanii.Erau parazitare."**

C.Toma : " Afirmarea este veche"

- **ACCuza** : " O simplă impresiune de **sinagogă**" (**ilaritate**) .

C.Toma : " **Alții**, atribuind partidelor politice aceeaș răspundere, nu proclamau

deadreptul desființarea, ci **cereau numai înlăturarea lor pentru un timp.**

S-a mai spus , de la înălțimea acestei tribune [...] **scîndura de salvare** [Iorga] ,

după ea, **haosul și catastrofa ... "**

Iorga : "**Nu a fost aici, ci la adunarea majorităților...** "

C.Toma : ... Dar s-a amintit de la înălțimea acestei tribune de oratorii care au vorbit.D-voastră ați spus-o acolo"

Iorga : "**Eu am făcut-o , alții au stricat-o!**" (p. 266)

C.Toma / dec.'31

▣ Regimul Iorga.

C.Toma : " Dacă amintesc de această scîndură , nu amintesc decît ca o nedumerire. **De**

ce scîndura a fost aleasă ca simbol al salvării ? Nu cumva pentru că **scîndura**

plutește la întîmplare și se poate asemăna cu **un regim fără program ?**

E o întrebare și o nedumerire.

ACCuza : " "E mai rău un program fără un regim"

C.Toma : :) " Sau **un regim fără cîrmă** , care se aseamănă mai bine cu

o scîndură care plutește. [...] **Evenimentele** s-au însărcinat cu **desmințirea acestor**

credințe, pe care încearcă grupări și oameni să o înfățișeze.Evenimentele s-au

însărcinat cu **această răsturnare** , fiindcă **regimul , prezidat de această mentalitate,**

trebuia după formula curentă , să se adapteze la realitate;

trebuia **să fie confirmat de votul națiunii.**

:) Împrejurarea aceasta a pus guvernul în **penibila situație** de a constata că

națiunea era împărțită în curente , a căror expresiune erau **partidele politice.!!!!**

Atunci, apel la partidele politice.(!!!)

Așa îmi explic **apelul făcut de d.președinte al Consiliului , la partidele politice ,** cu scopul de a-i asigura partidele **o înțelegere electorală și un sprijin parlamentar ,** care să permită președintelui , prezidat de d.profesor N.lorga , o acțiune de guvernare."

Nu mai discută cine a fost de vină că acordurile nu s-au putut încheia.

Vrea să amintească doar că **se cerea partidelor două lucruri :**

1.Să sprijine un regim care le atribuia toate nenorocirile țării !

2.Să recunoască că sunt incapabile să guverneze țara !

:) Se putea încheia un acord în asemenea condițiuni ?!

:) Puteau să subscrie partidele la propria lor incapacitate de guvernare ?!

Dar , în orice caz, **gestul profesorului a fost o confirmare a necesității partidlor .**

lorga : " Nu, iată ce a însemnat : continuarea ideii Maiestății Sale

(apaluze la majorități) (p. 266)

C.Toma / dec.'31

24.) Gh.Brătianu * (PNL-2), Declarație la Conversiune , 26 febr.'32

(DAD, MO. 51, șed. din 26 febr.'32)

[LD: fișă; doc.nexoraxat .]

/PNL a avut conversiunea în atenția **Congresului** său general (nov.'30)

/ PNL și-a fixat-o în **programul minimal ;**

/Conversiunea , dublu caracter : liberal (descătușarea inițiativei) și **național**

(perpetuarea structurii proprietății rurale)

/Etapele preconizate : păsuire / legiferare / eşalonare /

/ Statul să nu suporte sarcinile fiscale , să fie doar intermediar :

/ Este și pentru **conversiunea datoriilor urbane;**

/ **Va vota** conversiunea ca pe un prim pas.

Notă *

LD: la 29 febr.'32, **Gh.Brătianu** anunță o interpelare în legătură cu **"recente" măceluri de refugiați moldoveni la Nistru** .Din păcate, nexeroxat, neurmărit !]

Gh.Brătianu / febr.'32

25.) "Cazul Romulus Boilă " , 14 martie '32

Voicu Nițescu , Ion Mihalache , Eduard Mirto

Mirto, Duca, Otetelișanu, Gh.Brătianu, Goiceanu, Mihalache , Spulber, lorga, Valer

Pop : declarații pro-legea controlului averii și apărării onoarei .

(DAD, MO 61, șed. din 14 mart.'32, p. 2433- 2459)

[LD: xerox complet, cu porțiuni ilizibile. Deoarece în ședința precedentă, s-a pus în discuțiune publică și s-au pus în circulație o serie de aserțiuni în legătură cu **averea** pe care o poseda **Boilă** (procese, verificări la bănci , articole în presă) **Nițescu, Mirto, Mihalache**, încearcă, argumentează , cer să se lămurească pe cale legală, dacă Boilă se face vinovat .

Sunt încolțiți de interpelatorul **Florea**, de cîțiva ardeleni "majoritari " - Anton Chemale, Dumitriu -Șoimu - și cîțiva "țepiști " -C.R.Sturdza . **lorga**, jubilînd, între amuzament și ironie.

Campania a fost susținută de presă , mai ales "Universul", și l-a vizat pe **Maniu**.

PNȚ relansează proiectul de **lege pentru controlul averii și apărarea onoarei.]**

IGDuca : Dle președinte, cer cuvîntul.

Gh.Brătianu : Țin să declar că Partidul -Liberal se asociază la extrema urgență și că proiectul intră în vederile sale...

IGDuca : :) **Nu mai vorbi în numele unui partid pe care nu-l reprezinți .**

[.....]

▣ PNL-2 (Gh,Brătianu)

" Dle președinte, d-lor deputați, iau cuvîntul a doua oară.

D.Mirto spunea cu multă dreptate , că nu este obiceiul să se întrerupă declarațiunea făcută în numele unui partid [aluzie la IG Duca]

" Țin deci, pentru a fi auzit de toată lumea, să **repet** încăodată că

ne asociem la cererea de urgență făcută de d.deputat Mirto.

Țin să mai adaug **o constatare** pe care am avut ocazia s-o fac în cursul unei recente călătorii în străinătate.Acolo, **un factor** însemnat al vieții politice din acea țară, mi-a spus că ceea ce **apasă asupra țării noastre** , este această **atmosferă de impuritate** , pentru două mari rele: **corupțiunea și calomnia**.

"Cred că **proiectul de lege** înfățișat de d. deputat Mihalache , **răspunde acestei nevoi**, și ca atare cerem **să se declare urgența** , pentru că prezentarea lui în discuția acestei Adunări, va fi singura clarificare , deplină și obiectivă , a acestei penibile chestiuni ." (**aplauze**) (p. 2451) Gh.Brătianu / mart.'32

26) Primele reacții la căderea gov.lorga, 1 iun.'32

("Dimineața", 2 iun.'32)

- **George Brătianu**: "Guvernul și-a dovedit de mult **incapacitatea** , în opera sa de legiferare.S-a arătat **lipsit de autoritate înlăuntru** , **de încredere în afară, de concepții și de directive**, în toate împrejurările.

Neputându-se sprijini pe o forță politică reală, necunoscând nevoile obștești, a avut o acțiune de la zi la zi, **fără nici un program definit, oscilând între reacțiune și demagogie.Exasperarea opiniei publice** ajunsese la culme în ultimele luni, în urma **anarhiei financiare** și a lipsei unei rațiuni elementare de dreptate în **regimul achitării pensiilor și salariilor.Am mulțumirea** să constat că acțiunea **partidului național liberal a oglindit atît de limpede și de exact sentimentul public**.

Tot ce vă pot spune acum, e că **ideea de partid a ieșit întărită** din ultimele alegeri și că **viitorul guvern va trebui să se sprijine pe această idee**.

Cred însă că **cei care s-au identificat în alegeri, în parlament și în administrație, cu guvernul căzut [aluzie la PNL -1]**

n-au dreptul să-i revendice succesiunea.

Veniți cu el, [...]ei pleacă odată cu el ." *

PNL-2 este gata să-și asume răspunderea.

*Notă -----

Cînd s-a încheiat "frontul opoziției antiPNT " , P.georgist nu a fost invitat să facă parte din înțelegere .-----

George Brătianu / 1 iun.'32

27.) Gh.Brătianu ,espectativă, tratative, neintrare în guvernul Vaida , 8 iun-4 iul.'32

Gh.Brătianu în expectativă.

("Dimineața", 8 iun.'32)

Gh.Brătianu a continuat tratativele cu **Vaida**, în vederea intrării în guvern.

/ Seara, **Brătianu** și gral **Văitoianu**, o nouă întrevedere cu Vaida.

/ Vaida , primit într-o audiență particulară la Palat

Dacă Brătianu refuză, cabinetul se va complecta cu elemente național-țărăniște.

Tratativele n-au dus la nici un rezultat

("Dimineața" , 9 iun.'32)

/ **VVTilea** (subsecretar de stat) , vizitează pe **Gh.Brătianu** : dacă nu i se atribuie **în guvern un rol prin care să poată controla libertatea alegerilor**, nu intră în guvern.

/ Vaida și Titulescu -dejun la Palat .

/ **Mihalache** vizitează pe **Brătianu** : tratative fără rezultat .

/ **Brătianu** : convoacă , acasă la gral Văitoianu, amicii, cărora le expune situația ;

/ **Comunicat** :

"În urma demisiunii guvernului d-lui Iorga , **partidul național-liberal** a înțeles

să dea întregul său sprijin unui guvern de concentrare ,

menit să rezolve situația financiară deosebit de grea a țării.

În acest scop, **partidul național liberal a stăruit ca acest guvern** de concentrare cât mai largă , **să fie prezidat de d.Titulescu** , a cărui personalitate prezintă cele mai multe garanții în fața țării și a străinătății.

"Neputîndu-se realiza , cu toate eforturile făcute, un asemenea guvern de către d.Titulescu, **a fost însărcinat cu formarea guvernului d.Al.Vaida -Voievod .**

D-sa , vizitînd pe președintele partidului național-liberal ,**i-a propus** însă alcătuirea unui **guvern de alegeri** , partidele urmînd să lupte pe liste separate și cu programe proprii , **și a solicitat participarea partidului** național-liberal **la un atare guvern.**

:) "Întrucît **formula de guvern** înfățișată de către d.Vaida în cursul vizitelor sale , **întrunea toate caracterele unui guvern al partidului național-țărănesc,** neînsemnînd deci **:)** nici realizarea unui **guvern de concentrare** , cu garanții de aplicare și respectare a unui program de împlinire impuse de nevoile morale și materiale a țării,

:) nici alcătuirea unui **guvern de alegeri** , prezentînd garanții de imparțialitate , **partidul național-liberal a respins propunerea de a participa "**

N.R.: Se știe că **Gh.Brătianu a cerut** pentru partidul său **Ministerul de Interne.**

Vaida a refuzat cu hotărîre.La un moment dat, **PNȚ** l-a sondat (nu oficial !)

dacă nu acceptă un **cartel electoral** (cu un nr. de mandate și prefecturi)

Interview cu d.Gh.I.Brătianu

(Dimineața" , 4 iul.'32, H.Soreanu)

G.Brătianu și partidul său , au o **situație "specială" : nu luptă** în alegeri **pentru a veni la guvern**, nici **nu-și marchează situația în rîndul opoziției .**

Ceea ce-l interesează pe d-sa, este să arate că

formația sa este Partidul Liberal.

Acest proces politic este interesant, de aceea i-au solicitat un interview.

- Gh.Brătianu : " Punctul nostru de vedere în această luptă electorală vă este îndeajuns de cunoscut.**Am socotit că nu putem lua parte , :)** ca simpli **figuranți,** într-un **guvern de alegeri** , în care **conducerea și întreaga administrație , de sus pînă jos, erau în stăpînirea partidului național-țărănesc.**

Ne lipsea posibilitatea oricărui control efectiv, atît asupra operațiunilor electorale, cît și asupra unei administrații cu care am fi fost, totuși, solidari din p.d.v moral și material, prin prezența noastră în guvern.

Experiența noastră proprie din anul trecut, și grija constantă a demnității partidului, **ne opreau din capul locului :)** **de a admite colaborarea în genul cartelului** de tristă amintire **încheiat anul trecut de fracțiunea liberală prezidată de d.Duca cu guvernul Iorga Argetoianu.**

Din acest moment, drumul nostru era limpede: **nu puteam lupta** în aceste alegeri **decît singuri** , ca opoziție hotărîită și dîrză, **sub steagul și semnul nostru,** așa cum ne-am înfățișat corpului electoral în alegerile din 1931.

Cu o deosebire, totuși : **anul trecut , rostul** luptei noastre era de a menține în viață politica românească , **ideea însăși de partid liberal ,**

:) **pe care alții o părăsiseră.**

Anul acesta , luptăm pentru a grăbi un **proces în limpezire** , care socotim că a întîrziat , în paguba țării și a partidului. [...]

"În acest scop, **suntem hotărîți să strîngem în jurul nostru masele liberale,** pentru a face **ordine în propria noastră casă și în gospodăria națională."**

- *Se zice că există o înțelegere ocultă între dvs. și guvern ?*

. Gh.Brătianu : în atîtea județe, prietenii noștri luptă împotriva presiunilor administrative;

:) **Se răspîndesc, însă, afișe anonime, maculatură,** care răspîndesc **calomnii grosolane și insulte triviale la adresa partidului .**

:) **" Înțelegerea noastră tăinuită" , este o insinuare ridicolă,** pe care o resping **cu tot disprețul** pe care îl merită autorii acestor bîrfeli.

:) **Sunt** cîteva elemente în subordine , **slabe rămășițe** ale strălucitei echipe de guvernămînt a lui Ionel.C.Brătianu , care nu pot concepe acțiunea politică întemeiată pe alte baze, **decît teroarea și duplicitatea ."**

Gh.Brătianu / 4 iul.'32

28.) Întrunirea georgistă din Capitală, culoarea " Negru " , 11 iul.'32

("Dimineața", 12 iul.'32)

Întrunirea la "Casa de sfat" din str.Traian.

Iau cuvîntul : **Pană Buescu** (preşed. culorii de Negru) **av.P.Frunzescu** (ales preşed. întrunirii, deosebirea dintre "ducişti" şi "georgişti") , **av.C.Tudori** (preşed. circ.) , **av.Kapralik** (doar PNL poate da un instrument de guvernare capabil să...) **Al.Fotescu** , **av.Eliad, Klein** (salvarea poate veni doar de la Gh.Brătianu) , **Campeanu** (în numele populaţiei evreeşti) , **av.Ciobanu** (comparaţie între PNL-ducist şi cel georgist) ,
PNL-2 / 11 iul.'32

29.) Rezultatele alegerilor din aug.'32

Vezi la fişier **Alegeri şi Sistem de partid**

30.) N.Constantinescu-Bordeni (PNL-georgist), Declaraţie, 2 aug.'32

(DAD, MO 3, şed. din 2 aug.'32, p. 11)

[În vădit handicap de conjunctură :desamăgit pentru nechemare la guvern, nu vrea să supere pe Rege ; nu vrea să dea apă la moară PNL-1 ; nici nu vrea să se solidarizeze cu PNȚ .Greu şi penibil]

"Ne-am exprimat din vreme punctul nostru de vedere în privinţa constituţionalităţii < guvernului de alegeri > . Unui asemenea guvern, ar fi trebuit de la început să i se ridice caracterul unei alcătuirii exclusive de partid , cu deosebire în privinţa administraţiei, ca o garanţie pentru libera exprimare a voinţei alegătorilor .

" Recunoaştem că, deşi **guvernul prezidat de Alexandru Vaida Voevod** , nu a putut ascunde înfăţişarea unei cîrmuiri a PNȚ, el a reprezentat, totuşi, faţă de guvernul precedent, o **sforţare pentru o mai mare libertate de propagandă şi de exercitare a dreptului de vot.**" (apaluze la PNȚ şi PNL-2)

- **CICBrătianu** : " Foarte frumos, le datorăm această recunoştinţă ."

- **Bordeni** : [..] **aţi fost pomanagiii guvernului precedent .**

Atunci aţi fost 80, acum sunteţi 28.

- **I.Vasilescu-Notara** : [..] **totdeauna din pomană aţi trăit "**

- **Bordeni** : "Dar lăsînd la o parte **regretabilele excese locale**, de care un guvern trebuie să fie răspunzător, atunci cînd nu le împiedică sau nu le reprimă

- vedeţi că noi suntem obiectivi - suntem nevoiţi să constatăm că **autoritatea centrală nu a impus pretutindeni spiritul de legalitate şi de obiectivitate** , care rezulta din însăşi misiunea ce i se încredinţase."

- **Richard Franasovici** : De ce nu aplaudaţi ?

- **Bordeni** : Astfel, **la Tutova** , s-a practicat **sistemul de a cerne alegătorii** , după însăşi expresia organelor locale, care au folosit-o pentru a **împiedica alegătorii opoziţionişti, de a ajunge la localul de vot.**

În chiar oraşul **Bîrlad** , izgonirea opoziţiei de la vot s-a făcut cu **echipe de bătauşi**, aşezaţi la răspîntii.Se ştie că în acest judeţ, **toată scara violenţelor** a fost parcursă în ziua de alegeri.**La Brăila**, organele locale , în înţelegere cu patronii electorali, ai tehnicienilor, au reeditat **metodele reprobabile de violenţă corupţie şi fraudă.**

La Tighina, oprirea alegătorilor a fost practică în mare măsură [.....]

"Fără să ne facem iluzia unor invalidări, chiar dovedite," cere ca guvernul să ia măsuri... la validări îşi vor mai exprima p.d.v.

C.Constantinescu -Bordeni / 2 aug.'32

31.) **Al.Vaida Voevod**, discurs concludiv privind alegerile , 2 august 1932

(DAD, MO 3 , şed. din 2 aug.'32, p. 16-24)

[LD: discursul lui Vaida şi polemicile ce s-au declanşat, sunt emblematice, din toate punctele de vedere :**mentalităţi, clivaje, prejudecăţi, ranchiune, politicianism, demagogii , răzbunări, poliţe, ignoranţă, patimi .** Din toate, o evidenţă : **fracturile societăţii româneşti**] [.....]

▣ **Polemică despre mentalitatea liberală .**

- **Vaida** : Face apel la majoritate să fie liniștită. Roagă să nu fie apărat, că se apără el singur...

"În ce constă această mentalitate liberală ? : mai întâi de toate [...]

că suntem tratați ca un fel de foști sclavi și ni se reproșează în fiecare moment că suntem eliberați

Din grația cui ? A partidului liberal !

Noi trebuie să ne recunoaștem inferioritatea noastră , și am fost recunoscuți de frați deplini și de români adevărați numai în cazul când am făcut cauză comună cu partidul Liberal !

Și fiindcă n-am fost capabili de-a ne lăsa înduplecați

și a ne abate de la convingerile noastre,

ci din contră, **am dat mînă frățească** și am creiat o alianță cu aceia care erau alături de convingerile noastre , și de aceeași mentalitate ca și noi, **cu partidul țărănesc, aceasta este pata pentru care trebuie să plătim !"** (**aplauze la PNT**)

D-lor, ce ușoară era soarta noastră : **în loc să stăm în opoziție 10 ani de zile, n-aveam decît să ne înscriem în partidul liberal,** și puteam fi veșnic în fericita poziția a puterii ! "

(**înteruperi, protestări, schimb de replici ...**)

- **dr.Lupu** : Numai de ei depindea această fericire a d-voastre .

Un loc de ministru și două locuri de senatori ; de atîta a fost vorba , ca să fie îndeplinită.

Și atunci noi eram dușmanii țării , și ei cu voi , creatorii ei !" [.....]

- **Vaida** : D-lor **această mentalitate** , manifestată și aici, **a împiedicat** ca țara noastră să poată ajunge în albia normală **a evoluției ei democratice constituționale ."**

[.....] **Sunt două partide liberale .**

- **CICBrătianu** : Nu sunt două, este unul singur...

- **I.Vasilescu-Nottara** : Unul moare și unul se naște

- **Vaida** : Justiția a recunoscut **legitimitatea celor două partide ;**

votul țării a recunoscut două partide liberale.

Este o situație legală și definitivă. **Diferențele** se pot găsi în **declarațiile celor două partide :**

/ **PNL-1** , continuă **mentalitatea** care l-a împiedicat pe **Ion Brătianu** poată conduce

PNL

în direcție evolutivă .(ilaritate, exclamări la PNL-1)

\ **PNL-2** , este un **partid liber de păcatele tradiționale ...** (**aplauze la PNL-2**)

- **CICBrătianu** (adresîndu-se georgiștilor) :

"Aplaudînd , dovediți că sunteți în contra politicii lui Ion Brătianu "

- **C.Turtureanu** (PNL-2) : " Die Brătianu, d-voastre știți foarte bine că

suntem legați sufletește de politica lui Ion Brătianu ;

dar nu putem fi legați de moravurile d-voastre .(înteruperi la PNL-1)

D-voastre **nu vedeți că valul vremii trece peste d-voastre ? "** (**sgomot**)

- **CICBrătianu** "I-ați compromis , d-le Vaida " (**sgomot**) [.....]

- **C.AI.Constantinescu** (PNL-2) : Deploră faptul că Vaida a avut aprecieri

"atît de nedrepte" față de conducătorii

guvernului din momentul unirii, prezidat de IICBrătianu ,

și care cuprindea pe toți reprezentanții tuturor provinciilor unite .

"Ținem să afirmăm că suntem solidari cu toată acțiunea partidului

Național-Liberal , pînă în momentul cînd,

o conducere neînțelegătoare a tradiției [**Restaurația ! Carol !**] și a chemării sale,

a părăsit linia de demnitate [!!!!] și de patriotism [!!!] a marilor noștri înaintași " [!!!]

[.....]

- **Vaida** : " Dvs [PNL-1] , după acel trecut ipotecat cu furt de urne, cu violențe de jandarmi, cu morți, cu bătăuși, **veniți și ne faceți nouă imputarea păcatelor** pe care d-vs le-ați comis (**aplauze la PNT**) Dumnealor [PNL-2] , **mai tineri și liberi de păcatele aceluși trecut ipotecat , recunosc că s-au făcut alegeri cinstite,** și , dacă s-au comis pe alocuri violențe, nu guvernul este vinovat. **Vasăzică au franchețea de a mărturisii adevărul [PNL-2] , pe cînd d-voastră cutezați să falsificați în mod abuziv adevărul [PNL-1] [.....]**

Vaida -Voevod / 2 aug.'32

Guvern Al.Vaiada .Legislatura II .Sesiunea extraordinară, 10
 aug.-11oct.'32

32.) Gh.Brătianu (PNL-2) , Declarație , 18 aug.'32

(DAD, MO 20, șed. din 18 aug.'32)

[LD: fișă, doc.nexeroxat]

A doua zi după discursul fratelui, C.I.C.Brătianu , el face o **declarație** prin care **se desolidarizează cu conduita de "cancanuri " , "calomnii" , a ziarului "Viitorul " -**

Gh.Brătianu / 18 aug.'32

33.) C.Argetoianu (Un.Agr.) , discurs la mesaj, 24 aug.'32

Intervenție polemică : **CCGiurescu**

(DAD, MO 18, șed 24 aug.'32 , p 452)

- **CCGiurescu** : dar dvs. anul trecut , când dădeți milioane la Jokey -Club, în timp ce învățătorii se spînzurau pentru că nu primiseră slariile ! Atunci nu ți-ai dat seama că țara clocotea ?
 - **Argetoianu** : regret că mai pierd o iluzie ...
 - **CCGiurescu** : Nu am nevoie de iluzia d-tale...
 - **Argetoianu** : "Da , dar nu te dispensez eu de răspunsul meu.Dta ești istoric ! Dacă d-ta scrii istoria cu o documentare tot atît de exactă ca afirmarea pe care ai făcut-o acum, plîng pe cititorii d-tale !" [!!!]
 - **CCGiurescu** : Eu plîng pe cel ce a făcut actul pe care-l voi descrie, nu pe cititori ! [!!!]
 - **Teodor Iacobescu** : "Noi plîngem cinismul d-tale !" [!!!]
 Argetoianu -Giurescu / 24 aug.'32
-

34.) I.Hudiță (PT-Lupu) , discurs la mesaj, 24 , 26 aug.'32

(DAD, MO 16 , 18, șed. din 24, 26 aug.'32, p.)

[LD : este și el unul din **istoricii de profesie** care s-a implicat în politică militantă.

Ar fi interesant dacă... ai emite vreo opinie despre

capacitățile politice ale istoricilor !

Ca impresie generală, de sigur da ! (motivează, legitimează , decupează, compară,

exemplifică, citează, încearcă un "sistem") Iată : **Iorga, George Brătianu ,**

Al. Lapedatu, Iamandi, CCGiurescu , Hudiță , sunt istorici - parlamentari .

I-a ajutat Istoria , sau sunt "dependenți " ?

De la caz la caz .Istoria este aservită susținerii doctrinei în care sunt

îngregimentați. În cazul lui Hudiță : "**Țărănismul lupist** "]

[.....]

Hudiță / 26 aug.'32

▣ **Partidul Național Liberal - ducist**

[LD : iată că **istoricul din el** îl scutește de afirmații politicianiste, absurde, pătimișe .. ;

Efortul lui de obiectivitate este remarcabil, dar este posibil doar.... pentru că este în PT-Lupu,

pentru că sunt la cuțite cu PNȚ... pentru că Lupu are a-și legitima trecutul " liberal " și ... participarea la guvernarea liberală postbelică.

Indiferent , însă, de aceste dedesubturi, Hudiță apare obiectiv și nuanțat .]

În fața acestor **partide de stînga - socialist, lupist, sterist** - se ridică ,
la dreapta, Partidul Liberal . (**de PNȚ urma să se ocupe la urmă**)

"Partidul Liberal este un partid care are în spatele lui o puternică realitate socială. El are puternice categorii sociale ale căror interese și-au găsit exponentul în partidul liberal : marea finanță, marea industrie, marea proprietate -ce a mai rămas din ea - funcționari înalți și chiar elemente mai înstărite din țărănime , care reprezintă o mică burghezie rurală .

" Este un partid vechi, un partid istoric, un partid a cărui istorie se confundă , în mare parte, cu istoria contimporană a României. Cine își închipuie că poate să distrugă un astfel de partid [!!!] ,

dacă este un om inteligent, înseamnă că dă dovadă de o mare naivitate. Un partid ca Partidul Liberal, cu ceea ce reprezintă el **ca doctrină, ca program, ca trecut, și cu clasele sociale cari îi stau în spate, nu se poate distruge. [!!!]**

[**Atenție L. D : o incitantă pistă de analiză , cu care sunt , în mare parte, de acord .**]

[.....]

Hudiță / 26 aug-'32

▣ PNL-georgist

[**LD Polemică "dulce", moldovenească . Toți erau... ieșeni , sau cu studii universitare la Iași . Ba erau toți..... (cu excepția lui Cuza)istorici !**

... Pentru aceste considerațiuni , pe mine și pe noi , PȚ de sub șefia dr Lupu,

nu ne va surprinde nici odată cînd în cursul acestei legislaturi , vom vedea PNL susținînd interesele categoriilor sociale,

care am văzut că **formează forța lui electorală.**" [.....]

- **GACuza** : De care ramură a Partidului Liberal vorbiți ?

- **Hudiță** : **" Vorbesc de Partidul Liberal ducist,**

pentru că pe **celălalt eu îl consider o simplă dizidentă "**

- **C.Toma (PNL-2)** : Dvs vorbiți în numele dr Lupu , sau în numele dvs personal ?

- **Hudiță** : În numele PȚ de sub șefia dr Lupu, care are din noembrie trecut **un program radical.**

Dvs vreți să **ne acuzați că suntem un partid personal , dar nu suntem "**

- **C.Toma** : Dl dr Lupu **ne consideră Partid Național Liberal .[!!!]**

D- voastră, dintr-o ranchiună personală, [!?!] **ne considerați dizidentă. "**

- **Hudiță** : Nu am introdus ranchiune personale în considerațiunile pe care le-am exprimat aici .

- **C.Xeni (PNL-1)** : " Ca să mulțumiți pe d.Toma de la Iași vă rog să spuneți că **PNL sunt dumnealor (((:) , și că noi suntem o foarte mică dizidentă "** (((:)

- **G.A.Cuza** : Eu am intervenit ca să arăt că **există dizidențe sau fracțiuni**

.Prin urmare nu poate fi vorba **nici de un mare partid, nici de omogenitate. [!!!]**

- **Hudiță** : tot ce am spus eu nu poate să blezeze pe nimeni..[...] **Eu voiam să evit un răspuns** în ceea ce privește **raporturile între cele două partide liberale.**

Însă, pentru că d.Toma mi-a pus această întrebare, **eu voi răspunde :**

prin toate considerațiunile pe care le-am făcut aici (**arată spre PNL-2**)

cu privire la **epoca în care nu era această dizidentă,**

și dvs erați pe băncile acelea (**arată spre PNL-1**)

- **CCGiurescu (PNL-2)** : " Nu ne jenează deloc, ne distrează "

- **Hudiță** : Din p.d.v.pe care m-am plasat eu, nu trebuie să vă jeneze cu nimic

ce am spus.La d.voastră nu există decît o simgură preocupare,

căci **pînă astăzi eu nu cunosc o ideologie a d.voastră,** deosebită de a Partidului

Liberal, căci **< ritmul nou >** noi știm că nu este decît **o formulă fără conținut,**

formule cum am mai văzut noi și altele , în ședința trecută.Dvs nu aveți decît o singură

preocupare - un lucru foarte vechi - o preocupare pur și simplu ,

de a aduce un alt om la șefia Partidului Liberal.[!!!]

Dvoastră spuneți că sunteți două partide deosebite, fără a vă deosebi ca program. "

(p. 445-446)

Hudiță / aug.'32

35.) CCGiurescu (PNL-georgist) , discurs la mesaj , 30 aug.'32

(DAD, MO 19, șed. din 30 aug.'32, p 485- 490)

[LD : discurs nexeroxat, fișat .Deci nu este reconstituit în ordinea originală

Context general : anul 1932 .

Discurs splendid, sistematizat, argumentat .Istoric . Deputat de Putna .

L.D : Studiindu-i discursul ... mă gîndeam, iar și iar,

la consecințele scindării PNL , în 1930]

/Absolută identitate doctrinar -politică cu PNL-1 / Nici un accent antiducist ;

/ Nici o punere la punct, din partea PNL-1 , / **O prosternare față de Carol II**

Atenție : este dispersat la fișiere : Guvern Vaida // doctrine de partid // situație economică

// Politică externă // Armată // Cultură // stat țărănesc //]

▣ Coroana

/ PNL socotește de a sa primă datorie să aducă **omagiul MSR** (aplauze prelungite) [...]

/ **Aceluia** care înfățișează elementul de continuitate în viața statului ;

/ **Reprezentantul Dinastiei** de care este atît de legată dezvoltarea contemporană

a României **Strălucit** a fost prin înțelepciunea înaintașilor Regelui nostru ,

trecutul acestei Dinastii ,

strălucit să fie prin înțelepciunea lui , Carol al II-lea , **viitorul ei "** (aplauze unanime)

CCGiurescu / 30 aug.'32

▣ Mesajul regal

▣ Adresa de răspuns

" Este un merit al guvernului că nu a căutat să ocolească dificultățile ,

ascunzînd sub un plasturele trandafirii al vorbelor o rană care sîngerează atît de adînc. "

- Cum s-a ajuns aici ?

Vezi la fișierele problematice

- Care sunt cauzele ? - Cine sunt vinovații ?

▣ Guvern Vaida

/Contradicție flagrantă privind reducerile cheltuielilor bugetare

/ **Banca ministerială** alcătuită din 23 de persoane ; 11 subsecretari de stat ; 2 serii de

secretari generali ;

un cortegiu de șefi de cabinet [!!!]

Să înceapă **simplificarea de sus în jos** , cu subsecretarii de stat [!!!] ;

să se reducă funcționarii superiori, directori și inspectori ,

" ramură quasi-feudală a Statului român " [!!!]

/ Modificarea Legii administrative , să nu aducă noi greutăți financiare , pentru un stat

deja sărăcit , din trecuta guvernare a PNȚ

/ "Credeți , dle ministru, că dacă în loc de cîteva limuzine la fiecare minister ,

ar exista un singur Ford , prestigiul dvs s-ar micșora ? " [!!!].

CCGiurescu / 30 aug.'32

▣ Doctrină culturală

CCGiurescu / 30 aug.'32

▣ Apărarea națională

/ Importanța apărării naționale nu poate scăpa nimănui

Ea trebuie să constituie "**prima preocupare**" a oamenilor noștri de stat .

/ Să nu se uite **situația grea** ce o avem aici, în **Răsăritul Europei** , "**la limita celor**

două civilizații dușmane "

Așezarea noastră "**în calea răutăților**" , este o dureroasă realitate ,

și **o constantă preocupare** a politiciii noastre externe .

Să nu uităm că vecinii noștri de la Răsărit , care "nu ne-am iubit niciodată" , se pregătesc intens sub raport militar .

Pe lîngă cele 2000 avioane, sovieticii mai pregătesc anul acesta înbcă 1000 !

Închipuiți-vă cum ar fi dacă Capitala ar fi atăcată de zeci de escradile !

/ În conjunctura actuală, trebuie să ne bazăm pe forțe proprii . (**aplauze la pNL**)

A fi surprinși nepregătiți, ar fi o catastrofă .

**"Să nu ne închipuim că jocul conjuncturii și al alianțelor
să ne mai vină încă odată în ajutor, cum ne-a venit " [!!!]**

- **ACCuza** : Ne vine chiar în momentul acesta ... [LD : aluzie la Germania,Italia !]
- **CCGiurescu** : Momente ca în primul război mondial , când toți adversarii noștri au fost "la pământ " ,
sunt dacă nu unice, rare .**Să nu ne lăsăm în nădejdea că într-un viitor conflict, vom avea o conjunctură similară , ci " să ne pregătim temeinic pentru apărare .** În acest scop, orice sacrificiu se poate cere. " (aplauze la PNL)
Nu va fi nici un deputat , în această Adunare , care să protesteze la eventuale sacrificii pentru apărarea națională . [LD : ba da ! erau socialiștii !]

CCGiurescu / 30 aug.'32

▣ **Specificul crizei economice românești :**

▣ **Criza morală .**

[LD : **Concepție mai mult agrariană , cu accente antiburgheze, antiindustriale !]**

Nu consideră criza economică mondială drept cauză a situației grele a României, ci, mai ales, reaua gospodărire.

"În timp ce facem **agricultura de la gurile Dunării , voim să trăim , ca stat și individ, ca burghezii , [!!!]** cu industria superioară din Apus, [!!!]

lățind și înălțând fațada statului **mai mult decât ne permite punga ."**

Neîncrederea , apatia, dezorientarea societății românești - de la sate și orașe - **se explică tot prin cauze interne**

:) Făgădueli nencetate,continuuu neîmplinite ; :) Lipsa de respect față de bunul statului ; :) Lipsa de sancțiuni ; :) Lipsa de ideal nou, care să înlocuiască idealul unirii înfăptuite ;

:) Greșeli în relațiile internaționale ; :) regii autonome fără grija de banul public ...

- **dr.Virgil Solomon** : Produceți dovezi .Afirmația e foarte gravă .

- **CCGiurescu** : Prin pregătirea și cariera mea [istoric] nu fac afirmații fără dovezi .

Fixați o oră, o zi, și vi le arăt PNȚ este vinovat de criza morală ,

determinată de această proastă gospodărire, fără a fi singurii răspunzători.

Momentul depresiunii maxime a coincis cu guvernul de "tehnicieni " lorga -Argetoianu.

- **Augustin Popa** . Dvs credeți că ruina a început din 1928, și ... nu are la origine vremurile dinainte ?

- **CCGiurescu** : **Ruina țării se constată pe bază de cifre.** Ori, dacă cifrele

[**Polemică PNL-PNȚ pe marginea Raportului Rist ; rezerve față de "controlul tehnic "** al Ligii Națunilor ; **plata datoriei externe, condiționată de debușuri ;]**

Sancțiuni severe pentru cei ce au risipit averea națională. Ar trebui pus **accentul pe cercetarea averilor îmbogățitorilor**, nu pe "apărarea onoarei "

- ca în programul guvernului - deoarece **onaorea națiunii este mai presus**

decît cea a indivizilor (**aplauze la PNL, PȚ, LANC**) [.....]

Războiul mondial a dus la triumful principiului naționalității ,

la **crearea statului național** .[...]

:) **"Ce se întâmplă dacă statul național nu reușește să asigure , sub toate raporturile, o dezvoltare măcar egală cu cea antebelică ?**

Se pune în discuție de vecinii nemulțumiți ,

însăși **rațiunea de existență a acestui stat național [!!!]**

Un stat modern nu se conduce numai cu sufletul [!!!] ,

după cum **o armată modernă** nu se mai luptă cu pumnul .

Deci , **restaurarea materială și morală a statului, este o necesitate a existenței lui ."**

" Este o obligație sfântă pe care o avem față de cei dinaintea noastră

față de cei care au căzut în munți cu fața spre Ardeal .Ei au căzut și s-au jertfit pentru statul național , a cărui minunată icoană le va fi mîngîiat ochii

în ultima clipă în care se închideau pentru veșnicie " (aplauze la PNL -2)

"Și să avem în vedere și pe cei ce vin după noi,

pe aceia ce-i dorim mai fericiți decît noi,

într-o țară mai frumoasă , mai bogată, mai puternică."

"Să lucrăm în așa fel , încît acei care astăzi se joacă , neștiutori de amara greutate a

vieții, să poată spune despre noi ,ceea ce la rîndu-ne , am spus despre mucenicii războiului : **și-au făcut** în ceasul de grea cumpănă , față de neam și față de țară, **datoria deplină "** (aplauze la PNL) [**sffrșitul discursului**]
CCGiurescu / 30 aug.'32

36.)C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32

(DAD, MO 20, șed. din 31 aug.'32, pag. 538 ; 549- 554)

[LD : **absolut nici o notă contrară , discordantă, adversă, față de PNL-ducist, în ce privește trecutul.**Dimpotrivă .Prin discursul foarte documentat - inspirat fără nici o îndoială și de George Brătianu - **o mai bună punere la punct a PNȚ** , fără menajamente .Dar nici nu apare vreo tentativă de împăcare cu PNL.Duca .

[LD : liberal ieșean, brătienist înfocat - cu prelungire spre Gh.Brătianu - , cu activitate în partid și parlament de peste 30 de ani (1902) .**Nu face deloc referiri la p.ducist ; vorbește ca și cînd ar fi un singur partid liberal ;** adjudecă pentru PNL-2, întreaga tradiție a PNL ... Dar , atîcînd politica PNȚ, adversarii nu-l menajează...]

(**Toma vorbește despre criza din conducerea PNȚ**)

- **preot D.Manu** : "Dvs ați putea citi mai bine din "**Mișcarea "** decît din "**Viitorul "** , întru cît sunteți **liberal de-al d-lui Gh.Brătianu "** [.....]
- **DRloanițescu** : "Die Toma , cred că este departe gîndul d-tale de a sabota discursul d-lui Duca " (**ilaritate la PNȚ**) [...]
(**Toma evocă reformele lui Kogălniceanu**)
- **Demostene Botez** : Kogălniceanu ar fi fost "**ducist "** sau "**georgist "** ? (**ilaritate la PNȚ**) [.....] (**Toma critică prima guvernare PNȚ**)
- **D.Ionescu** : " N-ar fi mai bine să spuneți ce ați făcut dvs. de cînd v-ați despărțit de PNL ? " [.....]
- **C.Popescu -Gruia** : " Căutați să vă adaptați mai mult băncilor de acolo [**arată spre PNL-2**] , căci dvs. ați rămas cu năravurile de dincoace [**arată spre PNL-1**] [.....] (**Toma contestă dreptul PNȚ la guvernare**)
- **M.Văgăunescu** : " Ne așteptam ca d.Duca să spună acestea, iar nu dvs. Nu cumva i-ați luat manuscrisul ? "
(**Toma relevă criza internă din PNȚ**)
- **VGBeldie** : " Dvs ați rezolvat-o pe cea din partidul dvs .? "
- **comandor Dan Zaharia** : " Dvs. sunteți omogeni !

C.Toma -georgist / 31 aug.'32

▣ Indiferență față de georgiști ?

((: Evocă o întîmplare de la Iași, cu 30 de ani în urmă, cînd **dr.Ureche** ținea o conferință în aula Universității , **sala** fiind tot așa de **goală , ca și incinta Camerei** în care trebuie să vorbească el.... Și atunci, dr Ureche și-a început astfel conferința : **< Die președinte și onorate scaune! >** (**ilaritate**)

"Die președinte , d-lor deputați, **mă găsesc într-o situație identică** .Nu îndrăznesc să prelungesc prea mult dezbaterile la Mesaj, cari au fost și așa destul de lungi.Dar, **ca reprezentant al Partidului Național-Liberal , am datoria ,** fără spirit de ostilitate , și fără violențe de cuvinte , **să examinez situația politică creată prin demisiunea guvernului d-lui Nicolae Iorga și alcătuirea noului guvern prezidat de d.Alexandru Vaida -Voevod ."**

- **N.Constantinescu -Bordeni** (PNL -georgist) : După Regulament, ca să se țină ședința, trebuie să fie 80 de deputați.

Erau doar 36. Roagă respectuos să se amîne cuvîntarea pentru după amiază.

- **DRloanițescu** : Trebuie să se știe cît va vorbi dl Toma.Pentru că după amiază se închid discuțiile la mesaj.

- **Dinu Simian** : Cere chestorilor să numere....

C.Toma -georgist / 31 nov.'32

▣ Rotativa

"... demisia cabinetului prezidat de d. Nicolae Iorga reprezintă

izbînda ideii de partid.

Argetoianu

" Faptul acesta **a fost recunoscut** și de unul din actorii cei mai principali ai vechiului regim, **d.C.Argetoianu**. D-sa spunea că atunci cînd nemulțumirile se pot coaliza împotriva oricui, **Coroana nu trebuie descoperită** .

Ea trebuie să fie acoperită de către un partid. De aceea a plecat.

"Nu voi insista asupra concepției stranii pe care o are d.C.Argetoianu asupra așezămîntului constituțional. Concepția d-sale se înfățișează astfel :

Cînd sunt greutăți, Coroana **să apeleze la patide** pentru a nu fi descoperită , **cînd nu-s greutăți**, Coroana poate fi descoperită , folosind **formații artificiale**.

"Socotim acest fel de a înțelege constituționalismul ca **straniu** și reținem faptul că **în regimul d-lui Iorga** , **Coroana era descoperită** , prin însăși prezența acestui regim.**[!!!]**

"Dar . spre satisfacția tuturor , **acest regim a plecat** , confirmînd că guvernările nu se pot rezema pe alcătuirile artificiale sau perimate ale vieții publice.... (p. 538)

- **Dinu Simian** : **suspendă ședința petru după amiază.**

La reluare,Toma repetă cele spuse dimineața, apoi ... :

C.Toma -georgist / 31 aug.'32

▣ Rotativa

-

Neconstituționalitatea guv.lorga

" Am conchis cu **credința că revenirea la ideea de partid este definitivă** și că **în viitor nu vom mai fi posibile guvernări cari să sprijine pe formațiuni artificiale sau perimate**. [...] Argetoianu a vrut să ne demonstreze că regimul trecut a fost perfect constituțional , fiindcă a fost numit prin exercițiul unei prerogative perfect constituționale.

Din p.d.v. al prerogativei, suntem de acord : a fost perfect constituțională.

D-sa însă, considerînd că numai îndeplinirea acestei condițiuni nu-i suficientă pentru a justifica că regimul trecut era constituțional ,a adăugat că, **nu s-a încadrat în " ritual "** , **în practica constituțională** , fiindcă nu s-a ales prin propriile sale puteri.Și adaugă apoi : dar **ritualul acesta nu este înscris în Constituție** , litera Constituției nu-l cunoștea.

D.Argetoianu nu cunoaște problema.

"Constituționalismul este o doctrină care se bazează nu numai **pe litera Constituției** , dar și **pe spiritul ei. Consensusul națiunii** la alcătuirea unui guvern **se realizează ori prin votul de încredere al Parlamentului** - dacă există parlament - ori **prin votul corpului electoral** - în cazul cînd parlamentul este dizolvat.

:) A numi acest consens un "ritual" , înseamnă **o profundă necunoaștere a așezămîntului constituțional.**

Pentru aceasta am contestat **regimului trecut** autoritatea de a guverna , fiindcă **nu corespundea spiritului Constituției ."**

C.Toma- georgist / 31 aug.'32

▣ Coroana

-

:) " Experiențele care s-au făcut , **sunt primejdioase**.Ele nu au alt rezultat decît să compromită interesele statului și să **descopere Coroana**.[...] care trebuie așezată deasupra luptelor și pasiunilor politice.Coroana nu trebuie coborîtă în aceste lupte , nici prin lingușiri , nici prin calomnii. " Există o tradiție care va trebui continuată.

C.Toma-georgist / 31 aug.'32

▣ Guvern de alegeri Vaida

Vaida a propus PNL- g , participarea la acest guvern. De aceea se impune o explicație.PNL-g a considerat că **guvernul trebuia să fie " neutru "** - compus din **funcționari , magistrați sau militari**. Un asemenea guvern ar fi prezentat garanția obiectivității și a imparțialității. **Un asemenea guvern a fost , în 1919 , guv. gral Artur Văitoianu**, care a făcut **"cele dintii și cele din urmă "** alegeri libere.

(**proteste la PNȚ**)

- **Constantinescu -Bordeni** : Așa este, d-lor.**Ați avut atunci "guvernul federației "**

- **Beldie** : N-ați știut ce o să iasă , că nu le mai făceați libere !

Ați dovedit apoi la '22 de ce sunteți în stare.

Acesta a fost p.d.v. al PNL-g . PNȚ nu a acceptat, declarînd că-și rezervă pentru sine ministerele și întreaga administrației . "Am ținut să fac aceste precizări pentru a arăta că **între PNL-g și PNȚ n-au existat țirguieli de portofolii sau de mandate. :)** Cine afirmă altfel, afirmă un neadevăr.

(:Cu regret trebuie să constat că d **prof. Nicolae Iorga** - cu siguranță în necunoștință decauză - afirmă, în broșura sa " **Doi ani de restaurație** " , că **d.Gheorghe Brătianu** voia **4 ministere și 100** de scaune în Parlament .**Este un neadevăr insolit** .Are o singură scuză d.prof. Iorga : că **broșura aceasta este scrisă într-o izbucnire de necaz."** [!!!]
Guvernul Vaida a comis **o serie de abuzuri** :

:) **Toată administrația țării, de sus pînă jos, a fost schimbată prin frunțașii organizațiilor național-țărănistă.**[.....]

ca prin toate mijloacele , în unele părți violente, să asigure izbînda PNȚ ;

:) **A mistificat decretul de convocare** a alegerilor, pentru ca candidații opoziției să nu-și depună la timp listele ;

:) Ministerul de Justiție , print-ro circulară, **a încălcat legea electorală**, punînd primarii să împartă cărțile de alegători,

(nu judecătorii) (p. 550)

C.Toma -georgist / 31 aug.'32

▣ Statistică parlamentară.

▣ Imoralitate electorală

"**Rezultatul alegerilor** din 17 și 20 iulie, **a dat PNȚ** și forțelor cartelate cu el, **putința materială de a avea majoritatea în Cameră.**

Putința aceasta materială **se datorește primei**, pe baza procentului electoral de **40,3 %** .Ce consecințe se pot trage din asta ? **:)** **Sunteți o minoritate parlamentară.**[...]

Grupările opoziției la un loc sunt majoritate față de dvs.

:) **Dvs reprezentați 1.200.000 de voturi** (40, 3 %) ; **oposiția împreună** reprezintă **1.700.000 de voturi** (59, 6 %)

:) **PNȚ** nu avea dreptul să folosească **exclusiv prima**, trebuia să o împartă cu **cartelații**;

- **Armand Călinescu** (Subsecretar Interne) : **ați fi vrut să împărțim "zestrea "** ? (**ilaritate**)

:) **Procentul obținut** s-a datorat **aportului electoral al cartelaților** ; se spune că d.Roth (PNG) **revendică 6 %** [!!!]

În alegerile din 1922 , procentul germnailor a fost de 6 % .

- **Armand Călinescu** : Dovada este prescrisă ! (**ilaritate**)

:) Se adaugă **procentul bulgarilor, șvabilor, ucrainenilor...**

:) "Cu ce autoritate vă puteți declara grupare majoritară , ca dintr-însa să alcătuiți cîrmuirea țării , exclusiv pe seama PNȚ ?

[...] Parlamentul trebuie să fie expresiunea voinții țării , iar guvernul trebuie să fie expresiunea majorității.[...]

:) **cu 30 % din voturi, pe ce drept vă mai bazați cîrmuirea ? "**

:) **De la 1925** , de la votarea **Legii electorale**, PNȚ a întreprins o acțiune puternică împotriva acestei prime.

Folosirea primei, nu este un act de **imoralitate politică** ? (p. 551)

C.Toma-georgist / 31 aug.'32

▣ Crizele PNȚ

[LD Fie vorba , **acest " întreită "** , pînă la urmă **se dovedește a fi "înpătrită "** sau " înșesită " ...] În PNȚ există **o întreită criza politică** :

O criză de omogenizare și solidaritate între membrii săi ;

dezbinări personale profunde în structura centrală și periferică

/ între **Madgearu** și **DRloanițescu** - încă nerezolvate ;

/ atitudinea dîrză a blocului basarabean ;

/ "rezervele" semnificative ale lui **Costăchescu, Iunian, Potârcă** ;

O criza de conducere , la partid și la guvern :

/ **Mihalache** , după anevoioase pertractări, **și-a dat demisia** ;

/ **Maniu** , a revenit la conducere dar ...

((: " Opinia publică crede însă că această **revenire este convențională** , este un fel de **domnie fără voie**, care va trăi numai **spațiul unei dimineți**

- **preot Manu** : Este îndrăzneată metafora d.voastră !
- **Toma** : ((: pentru **șefia guvernului, alte pertractări anevoioase și laborioase**
- **preot Breban** : Acestea sunt chestiuni de partid !
- **Toma** : ((:care presupun **conflict de conștiință** ... Maniu - Vaida - Mihalache ...
- **preot Breban** : Nu se cere ca șeful de partid să fie și șef de guvern...

O criză de program :

" Ideologia nouă a **statului țărănesc** ar vrea să **suplinească soluțiunile precise** , cerute de nevoile reale.

Constat numai că în conducerea partidului dvs. și-au făcut loc **toate ideile contradictorii** : stabilizare, restabilizare ; inflație ; plata și neplata cuponului ; păstrarea sau modificarea conversiunii ; sporirea sau micșorarea beneficiarilor conversiunii "

"Rezultă că PNȚ își întemeiază guvernarea pe un **întreit conflict** : conflict în interiorul său , desbinări de persoane, deosebiri de **program.Conflict cu țara** "

O criză de conștiință :

"... partid care cîrmuește țara **în contra mentalității sale**, în **contra esențialului democratic și constituțional al țării**

În atare condițiuni , încheerea logică apare de la sine că **guvernarea d-voastră este lipsită de autoritate și sortită să dispară** în cea mai scurtă vreme " (**apaluze la PNL-g ; ilaritate , aprobări ironice la PNȚ**) (p. 551-552)

C.Toma- georgist / 31 aug.'32

▣ Stat Țărănesc

[LD : **Toma pune punctul pe i : și această formulă a fost lansată de PNȚ tot din tendința de a nega meritele PNL,**

de a-și adjudeca pentru PNȚ "exclusivitatea " preocupărilor pentru țărănime.

Interesant este faptul că , **la acest capitol, georgiștii au apărat trecutul PNL cu aceeași cerbicie ca și duciștii ...**

ceea ce demonstra trunchiul de care nu voiau nici unii nici alții, să se rupă.]

" Prăbușirea catastrofală a popularității Partidului Național-Țărănesc , decepția masselor țărănești ,

provocată de guvernarea PNȚ , a condus în mod automat la **găsirea unei formule de salvare : formula stat țărănesc . "**

La Camera, adusă în discuție de **Demostene Botez**

- **Voce PNȚ** : foarte **simpatic** ! ...

- **Toma** : ((: Eu nu vreau să fac o intrigă între dvs.

Dar dacă v-aș citi câteva **articole de acum un an** scrise

de d. Demostene Botez , nu știu dacă i-ați mai spune că este simpatic.

Îmi va rămîne **numai mie simpatic, nu și dvs.**

- **Demostene Botez** : Constat că **mă revendicați amîndoi (ilaritate)**

- **Toma** : Constat că **am și eu dreptul să te revendic** ...

La Senat , d.ministru al Industriei și comerțului , **Virgil Madgearu** ...

Botez a contrapus-o **ideologiei "capitalisto-burgheze "** a PNL ;

Madgearu a contrapus-o **ideologiei statului corporativ** , **Manoilescu** ;

"**Am înțeles atunci.PNȚ se află la răspîntie și-și taie un drum nou.**

Și-atunci , am continuat cercetările pentru a vedea **ce urmărește această ideologie.**

((: N-am putut obține nici o precizieune . **Am constatat** însă că **este o formulă** , că **ideologia lipsește** și că **s-a născut întii formula și acum se caută ideologia.!!!!**

Întorcîndu-mă la prezentatorii formulei, am aflat : d.**Dem.Botez** zice :

stat țărănesc, înseamnă mai multă **solicitudine** față de țărănime ,

iar **d.Madgearu** a adăugat **specificului țărănesc** , care trebuie să fie la baza

oricărei reforme. Am cercetat și mai departe și am mai aflat niște articole scrise de d.

dr.Ernest Ene, care ne spune că :

< **Statul țărănesc este organizația care trebuie dată unui stat de țărani** >

O singură notă divergentă : d. **DRloanițescu**, ministru al Sănătății,

care **regreta dispariția boierilor și a averilor lor**, pentru că nu are cine lăsa danii

... - **DRloanițescu** : Afîta ai înțeleg d-ta , din apelul meu la spiritul de jertfă ?

" **Cum va fi organizat acest stat ? Pe bază de luptă de clasă , de stăpînire de clasă ?**

Nu ne spuneți nimic. Plutim în necunoscut.

Am mers și mai departe cu cercetările, și **am găsit**, în urmă, în **două declarațiuni**

- una a dlui **Iuliu Maniu**, alta al d-lui **Madgearu** - **un început de explicație**.

((: **Iuliu Maniu** acuza PNL de **lipsă de solitudine față de țărănime**, adăugînd că această solitudine n- a început decît în **1928** [!!!!];

((: **Madgearu**, că acel "specific țărănesc", a fost realizat **doar** în anumite reforme, în **legislația de după 1928** [!!!!]. (p. 552)

C.Toma-georgist / 31 aug.'32

▣ Țărănismul PNL

▣ Legislația agrară

S-a dezinteresat PNL de treburile țărănimii ?!

▣ **1864**. Sub raportul proprietății și al relațiilor dintre proprietari și săteni, în reforma agrară din 1864, un rol aparte a revenit liberalului Mihalache Kogălniceanu....

- **VGBeldie** : Nu a fost liberal ! Nu a fost înscris în PNL ...

- **N.Constantinescu Bordeni** : Aveți dreptate :era țărănist ! (**ilaritate**)

- **C.Toma** : te dezmente istoria politică.

- **Dem.Botez** : Kogălniceanu ar fi fost **georgist** sau **ducist** ? (**ilaritate**)

- **CCGiurescu** : Kogălniceanu era **adeptul lui Ion Brătianu** (**aplauze la PNL-g**)

Toma-georgist /

▣ **1879** .Politica de **colonizare**, menită să întregească reforma, **împroprietărirea** **însurăteilor** ...

▣ **1881-1886**. Împroprietărirea prin împărțirea domeniului statului ...

▣ **1908**.**Legea tocmelilor agricole** (**protestări la PNȚ!**) ...O cunoașteți ?

- **preotul Man** : **Dar anul 1907 ? de ce ai trecut așa de ușor peste el ?** [!!!!]

- **Toma** : ... legea tocmelilor agricole a fost considerată "socialistă " de către

P.Conservator.

/ În cartea sa "**Take Ionescu**" (p. 203) , d.**C.Xeni** spune : < **Take Ionescu ar fi dorit o conclurare** a celor două partide politice , spre a da un cît mai larg prestigiu noilor reforme . [...] **Intransigența lui PPCarp** și a marilor proprietari din jurul său, **zădărnicește această dorință**.

Guvernul liberal își realizează programul de legi agrare , în contra opoziției

conservatoare [...] **Parlamentul liberal** vota **legea tocmelilor agricole** ,

cuprinzînd **principiul socialist** [!!!!] al minimului de salariu și al maximumului de arendă. >

/ În cartea sa "Politica agrară " (p. 101) d.**G.Ionescu-Sisești** scrie : < Această lege este **prima încercare serioasă de a se lua cu hotărîre partea celui mai slab** [**țăranul**] în competiția dintre cei doi factori.

Statul aruncă în **platanul celui mai ușor** [**țăranul**] , **greutatea autorității lui**,

fără a pierde din vedere că **cea mai sănătoasă politică agrară** este tot cea care **ar mări greutatea săteanului** , care l-ar duce **la independența reală**. În cadrul acestei preocupări de crearea unei **țărănime independente** , intră și dispoziția din legea privitoare la **crearea de izlazuri comunale**. >

" **Reformele agrare din 1908** , s-au realizat de PNL, în contra P.Conservator.

Legea tocmelilor agricole cuprindea **patru mari principii** , **considerate socialiste** [!!!!]

: prețul minimal al muncii , maximum cuantumului de muncă într-o zi, maximum prețului de amendă și prețul pentru pășuni . **Era o reformă făcută în spirit democratic**...

- **preot Breban** : **Ați uitat anul 1907 !** [!!!!]

- **Toma** : PNL , tot în 1908, a făcut **Legea creerii izlazurilor comunale** , **Legea Casei Rurale**... - **D.Ionescu** : a fost făcută **pentru proprietari**, nu pentru țărani...

- **Toma** : A fost făcută pentru cumpărarea moșiilor și **vînzarea la săteni**, în **loturi de 5 ha** .

C.Toma - georgist /

▣ **1919** : Exproprierea

"Cunosc **referenul adversarilor** : **spiritul vremii** [!!!!] și **conștiința cetățenească** [!!!!] , acestor împrejurări se datorește exproprierea. Aceeași explicație a dat-o și d. Iuliu Maniu [...] Fără îndoială, au avut importanța lor. **Întrebarea este**, însă, **cine a înțeles spiritul vremii** și **cine a îndrumat conștiința cetățenească** , pentru **ca această reformă să se realizeze** . (**aplauze la PNL**)

La această întrebare nu-i decît **un singur răspuns : Partidul Național Liberal.**
În Vechiul Regat, reforma agrară nu s-a făcut prin revoluție, pentru a ne pune în fața faptului împlinit, și nici ca o necesitate a **naționalizării pămîntului**, ca în provinciile unite. [!!!] **Reforma agrară, ca și cea electorală, s-a făcut prin înțelegerea spiritului vremii**, de către PNL, și prin îndrumarea conștiinței publice, tot de către PNL " (aplauze la PNL)

Dovada : **Scrisoarea lui Ion Brătianu din 9 sept.1913**, în care erau înscrise **cele 2 reforme**; Dovada : Revenirea la guvernare (ian.'14) , condiționată de realizarea **celor 2 reforme** ;

Dovada : Alegerile din ian'14 , făcute sub **deviza modificării Constituției** , ;

Dovada : Dizolvarea Adunărilor și , în mai ' 14, **alegerea Constituantei** , pentru revizuirea Constituției... Pentru a face posibile cele 2 reforme ;

" Prin urmare, **reforma agrară și reforma electorală din 1919** , **sunt realizare de PNL** , și nu **pot fi scoase din patrimoniul politic al acestui partid "** (aplauze prelungite la PNL)

((: "De aceea , dați-mi voie să închei acest capitol , spunîndu-vă că **este nedrept a afirma , cum a făcut d.Maniu, că PNL a avut onoarea numai să prezideze aceste reforme.** " [!!!] (p. 553)

C.Toma- georgist / 31 aug'32

▣ **Politici agrarieni- țărănești la PNL**

Eficientizarea producției

PNL a avut o constantă preocupare : îmbunătățirea producției agrare , ameliorări funciare , învățămînt agricol , codul silvic (exploatarea lui rațională , proprietatea colectivă a moșnenilor , dreptul de trecere etc) , Creditul rural (1873) ...

- **Demostene Botez** : Pentru marii proprietari [!!!]

Finanțarea producției

- **Toma** : A creat asociațiile agricole , băncile populare , cooperativele satești , obștiile de arendare (pentru a distruge trustul arendașesc și a da țaranilor posibilitatea arendării) ; Obștiile de cumpărare de pămînt , întreaga mișcare cooperatistă , inițiate , sprijinite și îndrumate , de la 1901 și pînă acum (**aplauze la PNL**)

Culturalizarea rurală

Dar opera de răspîndire a culturii la sat ? PNL reprezenta idealul ca **în fiecare sat** să fie o **școală**. El înființa școli , mai ales normale , iar P.Conservator ... le desființa [!!!] (p. 553) **S-au uitat toate acestea ? !**

C Toma - georgist / 31 aug.'32

▣ **Politica de național-țărănire a PNȚ**

[LD semnificativ ! : Nu se mai aude nici o voce autorizată a PNȚ .Singurele replici , deseori menite să stîrnească rîsul , sunt a celor doi preoți activi , Man și Breban , sau a unor iluștri necunoscuți.. Poate este o simplă întîmplare .]

" **Că PNL n-a făcut totul** pentru democratizarea vieții sociale și economice , **sunt de acord. Mai este mult de făcut.** Dar mă întreb un lucru , d-lor : **dacă vă luați dreptul de a reproșa PNL că n-a făcut totul** pentru aceasta , **ce ați făcut d-voastră** , care v-ați întemeiat partidul **pe clasa țărănească** [!!!] și guvernarea d-voastră s-a întemeiat **pe votul universal** [!!!] , **nu pe colegiile censitare** cu care am luptat noi ? (**înteruperi la PNȚ**)

- **preot Man** : Am făcut Arcul de triumf " (**ilaritate la PNȚ**)

- **Toma** : Vă spun eu ce ați făcut. **Vorbea d.Madgearu de acel " specific țărănesc" al legii administrative.**

:) " Care dispoziție din această lege reprezintă **specificul țărănesc** , domnii mei ? Decentralizarea n-ați realizat-o; [...] Ați făcut un singur lucru : **ați înmulțit numărul unităților administrative** , pentru ca **să puteți plasa comitetele electorale satești în consiliile și funcțiunile satești respective...**

- **DRloanițescu** : N-ar fi mai bine să arătați ce ați făcut dvs. de cînd v-ați despărțit de liberali ?

- **Toma** : Să mă întreb după ce voi fi la guvern , nu acum.

Mai spunea d.Madgearu de "**specific țărănesc**" , **în modernizarea spiritului fiscal.**

:) **De unde rezultă specificul țărănesc în spiritul fiscal ?**

Din chipul în care execută agentul pe țaran ? [...] agenți fiscali care dezbracă femeile de haine pentru a încasa dările ? țărani arestați pentru împotriviare ?

:) Ați făcut reforma cooperăției, pentru ce ? **Ați considerat cooperăția ca o cetate liberală**, și atunci **ați modificat legea , pentru a național-țărăniiza această instituție...**

Gilceavă parlamentară

- **Șt.Cicio -Pop** : îl roagă să rezume, deoarece a depășit timpul acordat ...
- **Gh.Brătianu** : Dle președinte, ați ocupat trei sferturi de oră cu votarea unor proiecte de legi...
- **Toma** : Dimineața am vorbit doar 5 minute...
- **Victor Papcostea** : Sunt deputați care vor să răzbune în ședința de azi toată absența lor....
- **Toma** : promite că va rezuma...

:) Care este "specificul țărănesc" la **pensionarea forțată a funcționarilor**, decît interesul ca **birocrația țării să intre pe mîna PNT ?**

:) **Crearea Caselor Autonome**, ce scop a urmărit decît **desființarea unor cetate liberale**, pentru **reînființarea și înmulțirea cetatelelor PNT ?**

" **Politica PNT a fost o politică de distrugere a cetatelelor național-liberale și de înlocuire a lor cu cetatele ale național-țărăniștilor** .[...]

specificul țărănesc , statul țărănesc pe care d-voastră îl creați ca o ideologie , nu este un stat țărănesc ci un stat țărănist , împotriva căruia noi ne ridicăm (aplauze la PNL) Și adaug : **oricare guvern va veni după d-voastră va avea o datorie capitală să deparaziteze funcțiunile și instituțiile de politicianizarea d-voastră "** (aplauze PNL) (p. 553-554)

C.Toma -georgist / 31 aug.'32

▣ **Ardealul, ardelenii - PNL**

/ Relațiunile lui Ion Brătianu cu ardelenii .În "Memoriile " lui Kossuth , se reproduce o Notă pe care **Ion Brătianu** a lăsat-o, în **1859** lui **Cavour** , spre a lămurii **imposibilitatea unei înțelegeri** între **revoluționarii români și unguri** :

< Nu cred în liberalismul și moderațiunea ungarilor. E o mască pentru a înșela pe împărat. Știu că sunt mai exclusiviști ca niciodată și n-am încredere în unguri.

Dar chiar dacă ar fi altfel, **nu ne-am putea înțelege niciodată** cu maghiarii în privința **Transilvaniei**, pe care cu nici un preț n-o putem ceda Ungariei.

Românii de dincolo vor să se unească cu noi. Noi îi vom ajuta .

A-i ceda Ungariei, ar însemna trădare . >

"Dlor deputați, aceasta este nota lui **Ion Brătianu** și

:) atunci cînd se urmărește a se **știrbi memoria glorioasă** a întemeietorilor PNL ,

:) cu **formula prin nimic dovedotă : < Ardealul fără Ardeleni >** , aducem aici **mărturia netăgăduită a unui document istoric** , care arată îndeajuns , încă **din vremea celei dintîi Uniri , atitudinea ctitorilor României moderne , față de populația românească a Ardealului. "** (aplauze prelungite la PNL) (p. 554)

C.Toma - georgist / 31 aug.'32

▣ **PNL-georgist**

[LD : pînă aici, **absolut nici o notă contrară , discordantă, adversă, față de PNL-ducist**. Dar nici nu se întrevide vreo porțiță de reconciliere între cele două partide liberale.]

"În ce privește politica PNL [nu se specifică dizidența] noi ne urmăm drumul.

Continuăm tradiția și ideologia Partidului Național-Liberal. Procesul PNL nu-l aducem în această incintă .Partidele politice n-au căderea să-l judece .

El se dezbate **în fața conștiinței liberale a țării** . (aplauze la PNL-g)

Și se dovedește tot mai mult , din etapă în etapă , în **încrederea crescîndă a masselor liberale** în **directiva pe care o reprezentăm [georgistă]** , în credința , în munca și în jertfele noastre.[...]

" **Partidul Liberal** a știut tot timpul , printr-un proces organic de evoluție și adaptare , **să-și înnoiască programul, metodele și conducerea**. (aplauze la PNL -g.)

Această manifestare organică o reprezentăm noi, astăzi. Ducem o luptă înverșunată

și implacabilă pentru **trumul desăvârșit al acestor lozinci** și pentru **strângerea maselor liberale în jurul lor. [!?!]**

" Prin această izbândă, **PNL va fi din nou în stare [!!!] să-și urmeze** , în cadrul României întregite și înnoite, **opera rodnică de cîrmuire și de înălțare națională. [...]** Văd cheazășia acestei izbînzii , nu numai prin credința noastră, dar și prin **prezența în fruntea acestui partid a d-lui Gheorghe Brătianu, conducătorul firesc al generației tinere , sortit de destin și de marile lui însușiri** , să ducă mai departe **steagul partidului și tradițiile glorioase ale înaintașilor "** (**aplauze prelungite la PNL-g**) " Închei **consecvent credințelor** ce urmărim și vă spun : **Ne deosebim principial de d-voastră [PNT]** **Suntem adversarii hotărîți ai concepțiilor , care împart națiunea în clase,** pentru a avanta pe una, în dauna celorlalte. **Noi luptăm pentru armonizarea claselor sociale și pentru solidaritatea lor .** De aceea, **ne vom opune cu hotărîre la orice legiferare , care va călca aceste principii.**" (p. 554)
C.Toma / aug.'32

37.) V.Rădulescu (PNT , Raportor) , discurs conclusiv, Cameră , 1 sept.'32

(DAD, MO.21,șed. din 1 sept.'32, p. 582-596)

Intervenții în discurs : **Inculeț, Mihalache, IZCodreanu , IGDuca , Gh.Brătianu** ș.a.
[LD : este un doctrinar "țărănist" . În locul argumentelor și analizei aplicate celorlalte partide (doctrine, programe, politici ,) el recurge la întrebări retorice, persiflări, etichetări. Denotă fie aroganță, fie incopetență, fie simplitate.
Este în schimb , un fervent susținător al **regimului parlamentar**, al rolului ce revenea **majorității parlamentare** în mecanismul politic de guvernare, ceea ce confirmă **ponderea acesteia în doctrina PNT** Discursul este un **rechizitoriu vehement la adresa PNL.** Prezent la dezbateri, **G.B. nu intervine deloc** în polemica susținută de IGDuca , privind marile reforme , meritele lui Ionel Brătianu ș.a....decît , la un moment dat ...] Vezi pe larg la **fișier Parlament**

Gh.Brătianu * / 1 sept. '32

▣ **PNL- reformele democratice**

(replică la opiniile lui Mihalache) **Vezi pe larg și context la fișier PNL-1**
[LD : atitudinea lui este dramatică, paradoxală față de confruntarea dintre PNT și PNL-ducist.
Ca și cu alte prilejuri, ocolește , ignoră , existența celui alt partid, vorbind parcă în numele unuia singur !]

* **Notă .Circulara lui Duca** către organizațiile județene.

" În urma rezultatelor alegerilor generale , am constatat că **gruparea geogistă își menține situația dobîndită.**

Pentru a combate această acțiune, am dispus tipărirea **Scrisorii d- lui Dinu Brătianu** , [LD : nu o am]
pe care să o folosiți în propaganda dvs." (BCS, dond St.Georges, pach.CCII, ds.2)

- **Gh.Brătianu** : C.Toma a prezentat opera partidului Liberal.El nu va reveni. Nu se va pronunța nici asupra chestiunilor discutate , pînă în acel moment, în Cameră .
((: " Scopul meu este însă să **protestez cu toată vehemența și cu toată indignarea împotriva falsificărilor istorice** cari se încearcă atunci **cînd se contestă meritele Partidului Liberal**, și ale marilor săi conducători de altă dată , în chestiunea **ridicării morale și materiale a păturii țărănești din această țară.** (**aplauze la PNL**)
Dle ministru **Mihalache** , ați citat adineauri **părerea d-lui Iorga. [!!!]**
((: " Însă , în această chestiune , ca și în altele mai recente,

ca și în "Doi ani de restaurație", d.Iorga este stăpînit de aceeași patimă , de aceeași vâltoare de luptă pătimasă , care întunecă vederile acestei Adunări " (**:"Asupra acestei chestiuni, nu din patimile care vă frământă , aici, va ieși adevărul. Istoria se va pronunța asupra ei , cu toată obiectivitatea și cu toată seninătatea care o caracterizează.**

Dați-mi voie să conchid printr-o întrebare : **această discuție istorică , asupra unor fapte care stau deasupra îndoielii și nici nu ar mai trebui să formeze obiectul preocupărilor Adunării , este oare singurul obiect al dezbaterilor noastre ?**

D-lor, **reformele** de cari s-a vorbit și de care se vorbește mereu, **reformele** acestea care ne sunt scumpe, **ca și amintirea acelor din inițiativa cărora s-au înfăptuit , sunt amenințate** în cauzele , în efectele și esența lor, **de criza grozavă care ne apasă . (aplauze prelungite la P NL)**

Ei bine, **preocuparea noastră** trebuie să se îndrepte în primul rînd **asupra prezentului și asupra viitorului. Opera noastră** nu trebuie să fie o discuție zădarnică asupra trecutului, ci trebuie **să fie o operă de restaurare , pentru a salva prezentul și a pregăti viitorul** acestei țări. **Acestea am avut de spus."**

- **I.Mihalache** : " **Fac un apel la d.Brătianu , care este istoric, ca în preocupările d-sale de istoric - și fac un apel și la ceilalți istorici - atunci cînd vor judeca trecutul țării noastre și activitatea pe care au desfășurat-o guvernării noastre , pînă la Unire, să rezerve un capitol prin care să explice viitorului, (: cum se poate ca în România să existe pe un pămînt atît de bogat , cea mai săracă clasă țărănească ? (aplauze, bravo , la PNT) (: Cum se poate ca, după atîția ani , după atîtea decenii de fericită guvernare liberală, să avem în România cea mai mare mortalitate și cel mai mare analfabetism din Europa ? Atîta și nimic mai mult."** (aplauze prelungite la PNT) (p. 592)

[Șt.Cicio - Pop anunță că nu va mai îngădui întreruperi . Se ia o pauză . V.Rădulescu reia discursul.]

[.....]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ **Apel la colaborare cu pistolul la tîmplă !**

[**Extraordinară răsucire de poziție , pentru un final de discurs, pentru un final de dezbateri la mesaj,**

după aproape o lună în care PNT nu a făcut altceva decît să lovească în PNL !

Și, ca ultim argument : șantajul cu Regele și cu Partidul geogist !]

PNL cunoaște bine **cauzele adînci și îndepărtate ale crizei** , știe că toată lumea geme, dar ... **se menține într-o atitudine de sectarism...** pentru care opinia publică îl condamnă. "În aceste împrejurări, **nu aveți dreptul să răscoliți neconținut trecutul , și pe mine să mă iertați că am făcut-o, dar am făcut-o provocat .**

Este și în interesul d-voastră, și în interesul țării , ca să dăm trecutul uitării , și să începem o epocă nouă.

- **Voci PNL** : S-o începem de la 1928 , s-o începem cu d-voastră ! (întreruperi)

- **I.Vasilescu -Nottara** : Să vă uităm trecutul nefast

- **V.Rădulescu** : **Vreți să nu dăm trecutul uitării ?** Vi-l restabilesc în două cuvinte :

:) Ați falsificat regimul parlamentar . Aceasta ați făcut în timp de 10 ani.

:) Ați respins apelul Majestății Sale Regelui la colaborare .

:) Ați ajutat guvernul Iorga , producînd această deviere a normelor constituționale în Țara Românească și

:) ați avut atitudinea conuscută față de Coroană , atitudine pe care o continuați și astăzi , prin insinuațiuni perfide, aruncînd cuvîntul că acest regim este o provocare a țării .Iată de ce a spus să uite trecutul.

" Trebuie să vă acomodați noilor împrejurări și să veniți cu inima curată la lucru , pentru că , în adevăr,

:) este o crimă astăzi , ca un om politic să respingă apelul de colaborare pe care l-a făcut Majestatea Sa Regele . [...]

"Ca deputat și ca om , nu-mi permit să vă dau vreun sfat. **Ca raportor al Adresei, îmi îngădui să fac acest lucru.**

Sunteți datori , pentru binele acestei țări, să părăsiți linia pe care o urmați.

Dacă nu vă veți acomoda noilor împrejurări, **dacă** veți otrăvi neconținut viața publică

acestei țări, așa cum ați otrăvit-o pînă acum,
nu veți mai exista în istoria politică a acestei țări,
 și **este posibil ca stindardul dvs să treacă în alte mîini mai curate "**

[**aluzie la Gh.Brătianu !**] (aplauze prelungite la PNȚ)

Dacă vă veți menține în această atitudine , impregnată de calcule electorale ,
 de interese meschine și de echivoc,
vremea vă va măcina , și nu veți rămîne în viitor decît o simplă expresie electorală
 a vremurilor de astăzi. Iată de ce **sunteți datori să ne dați tot concursul .**

Noi vă chemăm în ajutor, așa cum este dator să o facă orice om cinstit .

Dacă dvs nu ne veți da acest concurs, luați act că avem destule forțe în rîndurile
 noastre , avem destule inimi curate
 să ne continuăm drumul singuri.

Noi facem un apel călduros la toate inimile curate, la toată opinia publică și la toată
 presa cinstită , și suntem siguri că cu ajutorul acestora vom izbuti.

Istoria va spune care sunt astăzi forțele oarbe ce țin în loc dezvoltare a neamului
 nostru și **care sunt puterile de lumină și de viață** , ce mîină acest neam pe drumul
 progresului și al civilizației ."

(aplauze la PNȚ.Oratorul este felicitat de d-nii miniștrii și de dnii deputați) (p. 596)

V.Rădulescu / raportor, 1 sept.'32

38 .) **Al.Vaida -Voevod** (premier, ministr.de Externe, ad int. la Comerț) , discurs -conclusiv, Cameră, 2 sept.'32

(DAD, MO 22, șed. din 2 sept.'32, p. 607- 616)

[LD : titlurile problematizate, sublinierile și parantezele drepte îmi aparțin.

Vaida , apare mai ales în postura de " homo regius" .

Nu vorbește nimic concret despre intențiile guvernării - legislative, economice , sociale
 etc - ci se răfuiește mai departe cu PNL -ducist, **flatîndu-l pe Gh.Brătianu** sau făcîndu-
 invitații străvezii De aceea discursul integral - **vezi fișier PNȚ**]

[.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Opoziția

" În această discuțiune, **diferiți oratori** , au venit și **au făcut critici , dar soluțiuni nu
 au dat.** Eu le mulțumesc pentru critică , fiindcă, în definitiv, **soluțiuni dator este să dea
 guvernul** ieșit din majorități.

" **Mulțumesc** d-lui **Cuza** , mulțumesc reprezentanților **socialiștilor**
, mulțumesc partidului georgist, d-lor **lupiști**, mulțumesc **maghiarilor**.

Mulțumesc LANC și mulțumesc și altor grupări, dar înainte de toate d-lui **Duca** ,
 ca reprezentant adevărat al partidului său, pentru că desigur, părerea din discursul său,
 este o mai fidelă expresiune a Partidului ducist liberal, decît discursul plin de porniri și de
 patimă a d-lui **Dinu Brătianu** . (**aplauze la PNȚ**) (p. 607)

[.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Partide, fracțiuni, dizidențe.

[LD : probabil și de la considerațiile pozitive la adresa acestor partide noi și fracțiuni ,
 cărora **le- a prezis viitorul , a fost considerat " naș " al lor.]**

" **De ce mă ocup , d-lor, mai mult cu Partidul Liberal Ducist ?**

Mă voi ocupa , în cele ce vor urma, mai cu seamă cu acest partid, și nu cu celelate
 partide și fracțiuni .De ce ? Pentru că , d-lor, **celelalte partide și fracțiuni** , începînd cu
Partidul Georgist - îmi permite dl Gheorghe Brătianu să- i zic așa ?

- **C.Toma (PNL-g)** : " Partidul Național-Liberal .

Însă pentru ușurință, da ! (**ilaritate**)

- **Vaida** : Nu-mi rămîne decît să zic Partidul Liberal Nr.1 și Partidul Liberal Nr.2 ,
 ori Partidul Ducist și partidul Georgist .Care vă convine d-voastră mai mult..

Eu mă supun.

- **Gh.ICBrătianu** : în primul rînd să fie noțiunea de liberal.

- **Vaida** : "**Partidul Liberal Georgist reprezintă ceva nou.**

Ceva nou reprezintă și celelalte grupări și fracțiuni.

Fie LANC , fie Garda de Fier, fie Partidul Socialist Democrat ,
fie diferite grupări și fracțiuni,

toate sunt **expresiunea sbuciumului** care caută o soluție, care caută o reechilibrare ,
rezultantă **a multor curente** care se exprimă în voința alegătorului român."

Dar **nu a trecut suficient timp** , ca să se poată discuta cu reprezentanții acestora , **[!!!]**
"pe cînd acum trebuie să ne ocupăm de reprezentanții trecutului " (**aplauze la PNȚ**)

(p. 609)

[.....]

Vaida / sept.'32

▣ PNL Ducist

[LD : face bășcălie, calambururi ; este dușmănos, pățimaș, rău ; nu se ridică la înălțimea
rangului la care ajunsese. Trebuie să reproduc toată această **filipică de cafea** , pentru
a-i detecta substratul ? Cum voi trata acest personaj politic , "homo regius " , care și-a
asumat acest rol distructiv al PNL, și apoi se va despărți și de PNȚ ?

Din p.d.v. tactic, **el fletează** noua formațiune a lui **Gh. Brătianu**, îi sugerează chiar
perspectiva de a deveni partid de guvernămînt, în rotativă cu PNȚ .]

"Partidul Ducist Liberal reprezintă niște tradițiuni pe care partidul nostru le-a
condamnat și combătut **Reprezintă lumea veche**, lumea care **se mai zbate să-și**
salveze viitorul, ceea ce nu se poate - în lupta pentru existență.

După a mea convingere , **Partidul acesta este merit pierii** ,
pentru că misiunile pămîntești el și le-a împlinit.

(aplauze prelungite pe băncile majoritare) [.....]

- **Vaida** : " Sper că acest Partid Liberal [**arată spre PNL-g**]

s-a debarasat de metoda aceasta.[**de întrerupere**]

Sper aceasta , fiindcă **pînă se va întări un alt partid de guvernămînt**, trebuie **să existe**
un al doilea , gata să ia guvernarea, cînd partidul nostru se va retrage de la conducerea
țării , căci în țara noastră **este firesc să fie o alternanță apatidelor de guvernămînt.**

Moștenirea d-voastră domnilor, a oamenilor mari din PNL ,

ca o tradiție sfîntă , da, aceasta să obțină acest partid in status nascendi

dar ferească Dumnezeu să ia metodele și obiceiurile dvs. " (**arătînd spre PNL-d**)

"Recunoscînd prin urmare , Partidului Liberal toate meritele posibile și imposibile
pe cari le revendică pentru el , încheiu cu trecutul și voi să mă restrîng la prezent. "

(p. 610 - 611)

[.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Monarhia - PNL ; Duca - Carol II

▣ Monarhia - PNȚ ; Maniu - Carol II

[LD : deși discursul, apoi polemicile , ating , deseori , penibilul , - poate și din cauza
restricțiilor privind discutarea publică a Monarhiei - ele sunt semnificative și scot la
suprafață mentalitatea corifeilor. .

Din păcate, pe "dovezi " de acest fel , va trebui să sondez , totuși, substratul profund
uman, al acestor relații.

Atîta stăruință se pune pentru a transmite lui Carol nu atît mesajul de supunere ,
cît de a "demasca " adversarul pentru absența acesteia .

- **Vaida** : ((: Apoi d-lor, de ce i-au trebuit aceste premise d-lui Duca ? Ca să poată veni
după aceea **cu tunul cel mare și cu clopotul argintiu** ,
să afișeze dinasticismul și loialitatea partidului Liberal . (**ilaritate la PNȚ**)

Anume , să arate cum **marele Rege Carol** , la cutare ocazie , **a cedat în fața lui Ion**
Brătianu, cum **Marele Rege Ferdinand** , la cutare ocazie , **a trebuit să se supună ori să**
cedeze voinței lui Ion Brătianu și d.Duca să încheie capitolul , făcînd apologia
patriotismului dinastic al Partidului Liberal.

D.Duca a continuat , într-un **ton patetic**, care mie îmi place foarte mult la d-sa ;
dar cum este vorba veche din Sfînta Scriptură :

< Glasul este al lui Iacob, brațul este al lui Eșeu >

(ilaritate, aplauze la PNT) Si, d-lor, vorba d- lui Duca :
enunțarea este una, aplicarea este alta. (ilaritate, aplauze la PNT)
 D.Duca a enunțat idei frumoase și cred că **din Saulus** ,
 cu adevărat **a devenit Paulus...** (ilaritate, aplauze la PNT)

- **N.Constantinescu -Bordeni (PNL-g)** : a intrat în conversiune !
 (ilaritate, aplauze la PNT) [.....]
- **N.Constantinescu-Bordeni (PNL-g.)** : "**Noi ne solidarizăm cu toate actele care aparțin istoriei partidului Liberal, pînă la 8 iunie 1930 . [!!!]**
- **Vaida** : " Nu toate , pentru că , d-lor, și eu, oricît aș ține la străbuna.meă, poate că nu-i pot aproba toate accentele și oricît aș ține la moșul meu , poate unele lucruri mi se par mie cam bizare , în ziua de azi , fiindcă **noi suntem oamenii zilelor de astăzi** .
 De aceea, dlor, **tradiție bună și frumoasă , da, păstrați-o , dar lepădați-vă de metode. [!!!]**

[.....]

De ce " lepădarea de metode " ?

Pentru că vedeți **în ce situație piezișe puteți să ajungeți !**

Șeful dvs a ținut acel discurs poetic despre sentimentele lui dinastice ;
 a vorbit despre **cei doi mari Regi** .

Atunci, negăsind nici o urmă de statuie a lor,
 m-am dus la statuia lui Ion Brătianu , sperînd să găsesc acolo ceva.
 Și am găsit o inscripție :< Ion Brătianu > și cîteva reliefuri.
 Unul dintre ele , reprezintă primirea în țară a regelui Carol, prin Ion Brătianu :
 Ion Brătianu, destul de mare ,
 în front, **iar Regele Carol mititel , cam așa , o fi de vreo 5 centimetri !**
 (mare ilaritate, aplauze la PNT)

:) Ațita urmă a știut să rezerve Partidul Liberal pe statuia lui Ion Brătianu, Marelui Rege Carol , pe care l-a glorificat, ieri, d.Duca .[.....]

- **Vaida** : "Dlor să arăt însă cum ați procedat d-vs. cu marele Rege Carol , glorificat ieri de d.Duca.
 Toată onoarea lui Ion Brătianu ,tatăl, atîta cît se poate da.Dacă dvs.ați dispăre, partidul nostru are datoria să peregrineze la casa lui Ion Brătianu, tatăl.
 Aceasta este una.
 Dar pentru generațiile actuale , **de ce falsificați istoria ? "**
- **Leonte Moldovan** : Noi ? Dvs o falsificați zi de zi.
- **Vaida** : " Cum n-o să falsificați istoria pentru generațiile viitoare , dacă astăzi cutezați s-o falșificați în felul acesta ?
 Iată anume : inscripția pe o casă : <Aici a fost casa în care a trăit **Ion C.Brătianu** , întemeietorul independenței și Regatului Român și Ion I.C.Brătianu , făuritorul Unirii tuturor românilor. >
- **Leonte Moldovan** : Nu este așa ?
- **I.Mihalache** : "Nu este așa.Este cea mai mare îndrăzneală. "
 (aplauze, proteste, încrucișate .Mare zgomot)

[.....]

Vaida / 2 sept.'32

▣ Ardeleni-Regățeni

[**LD Atenție ! Este pentru prima oară cînd în limbajul lui Vaida apar nuanțe xenofobe, de natură rasistă și economică, pe care le plasează ca argument al neunirii PNR cu PNL ! Bine-nțeles, el nu nu extinde această "judecată " , și la situația din Ardeal !]**

- **Gh.Brătianu** : " Dvs ați amintit de relieful de pe statuia lui Ion Brătianu .
 Este adevărat că acolo lipsește ceva : lipsește o inscripție care să amintească sentimentele pe care
 încă de la 1859 , **Ion Brătianu le-a arătat Românilor din Ardeal.**" (aplauze la PNL)
 - **Vaida** : " DleBrătianu, de cînd eram copil , eu am început să pricep, în casa părintească și a moșului meu, că două nume erau pomenite , două figuri mari erau sărbătorite , afară de **Regele Carol**, prin tablourile cu Plevna, cu trecerea podului la Calafat și cu toate celelate : era bunicul dtale, **Ion Brătianu și Kogălniceanu.** "
 [.....]
- Dar dați-mi voie, după România Mare , am făcut o altă experiență.[.....]

Fiindcă, pe de o parte , **se vorbea de unirea națiunii** , de altă parte , **pregătirile nu s-au făcut** , [!!!] iar în ce privește **poporul de aici , de baștină**, a fost **copleșit de elemente eterogene , de elemente neautohtone...** [!!!] [.....]

Da, pentru trecutul istoric , recunoștință cită vrei.

Niciodată **nu vreau să cred că Ion Brătianu , tatăl, a zis :**

Ardealul fără Ardeleni .

Am rezistat să-i dau crezământ . A spus-o însă, ieri , așa de frumos , prin cuvinte cu adevărat de valoare înaltă literară, d.raportor Rădulescu ,

care a fost situația ardelenilor.

"Dacă nu am intrat în Partidul Liberal și am susținut lupta alături de Partidul Țărănist, timp de 10 ani, **noi am avut parte , nu de dragostea frățească la care ne așteptam, ci de cele mai crude persecutări și de cele mai mari calomnii.**" [!!!]

(**aplauze prelungite la PNT**) Toată recunoștința trecutului istoric :

toată recunoștința lui Ion Brătianu tatăl, și lui Ion Brătianu , fiul.

[...] dar sub raportul prezentului, **a fost un adevărat martiriu.** " (p. 615)

[.....]

Vaida / 2 sept.'32 , retro '

▣ **Ardeleni -Regățeni**

▣ **PNR –PNL**

[**LD : există o limită în toate ! Vaida depășește această limită . Ce loc sa-l acord în interbelic ?**

El vorbește , încă, în 1932 , de "poporul vostru " (regățenii) și "poporul nostru " (ardelenii)

Cit despre acuze ...citează-le pur și simplu]

- **CIC Brătianu** : În întreruperea mea , eu nu m-am referit la tratativele d-voastră cu Partidul Liberal , care cred că nu interesează această discuție ; eu m-am referit la **restabilirea unui adevăr istoric** pe care dvs.trebuie să-l cunoașteți.

- **Vaida** : Dar nu l-am tăgăduit niciodată...

- **Costinescu** : Dar cum v-a terorizat ? Precizați faptele...

- **Vaida** : **:) Ați comis cele mai mari crime ...**

- **Costinescu** : Vă rog să explicați, care crime ? Să vă explicați în fața țării .

- **Vaida** : "**Mai cutezați să vorbiți de unire sufletească ,**

:) dvs care ați făcut totul pentru a ne săraci, pentru a ne nimici ?

Pentru că **erați obișnuiți să fiți exploataorii fără milă ai poporului vostru [???** ,

tot **asa ați voit să procedați și cu noi. "**

(**aplauze la PNT, proteste la PNL; mare zgomot**)

- **G.I.Brătianu** : "Dle președinte al Consiliului , țin de datoria mea - și aceasta este ultima întrerupere pe care v-o fac - țin de datoria mea să **protestez în contra cuvintelor pe cari le-ați folosit la adresa Partidului Național -Liberal** ,

referindu-vă la o perioadă dintr-un trecut pe care-l revendicăm și noi cu toată hotărârea.

De altfel, să-mi dați voie să vă amintesc că, în această perioadă chiar la care vă referiți , și anume anul **1922** , d-voastre ați fost aproape să ajungeți la o înțelegere de guvernare cu PNL , de sub președinția tatălui meu, Ioan Brătianu."

(**aplauze la PNL**) [**Gh.Tătărescu cere și el cuvântul,**

dar Cicio -Pop și Vaida nu-i îngăduie]

- **Vaida** : "Apoi dle Brătianu , dacă atunci n-am reușit să ne înțelegem , precum voiam , lucrul acesta se datorește faptului că **ni se pretindea să fuzionăm .**

iar **noi nu puteam fuziona ,**

fără a avea acceptate punctele noastre programatice. "

- **Costinescu** : "Uitați că erați de acord pe program . "

- **Vaida** : "**Programul era cu totul diferit de-al d-voastră.** [...]

nu uita că eu am fost martor , că am fost unul dintre cei care au dus discuția ;

[.....] d-tale îți recunosc , poți să știi ceva ... **Lucrurile nu au stat așa ,**

:) iar comedia aceea , care se repetă întruna , că pentru nu știu câte mandate , noi n-am fuzionat , a fost o insinuare făcută într'adins **ca să puteți să diminueți**

importanța nesuccesului și aceasta s-o puneți în contul nostru .

Atunci d.lorga a spus vorba aceea clasică , în timp ce noi aveam discuțiuni ,

și când am fost la d-sa cu încă un reprezentant al partidului nostru ,
nu știu sigur dacă cu d.Mihai Popovici sau cu d.Sever Dan,
atunci ni-a spus d.lorga : **< uitati-vă, nu faceți nici un pas fără mine,**
pentru că eu am sînge bizantin , sînge de fanariot -
uită-te la portretul aceasta , cu camilafca cea mare pe el -
eu am sînge de fanariot și **eu știu cum trebuie procedat cu liberalii ,**
iar **voi ardelenii sunteți niște proști** pe cari liberalii îi vor trage pe sfoară >
Așa ni-a vorbit d.lorga.

Ei bine, **noi n-am făcut pe proștii** - dacă vreți - dintr-o sinceră convingere de adînc
ideal politic ; **noi am ținut seama de un interes mare politic** ,
fiindcă altfel ne-am fi desfăcut de **interesele poporului nostru[!!!]** ,
care ne-at fi întors spatele . **Acesta este adevărul. "**

(**aplauze prelungite la PNȚ ; proteste la PNL**) (615)

Eu sunt prea vechi luptător parlamentar pentruca pentru "mici " diversiuni de un ceas,
să mă poată depărta de la tema propusă . [...] metodele dvs le detest .

;) Dacă nu le veți detesta și dvs. ,[spre PNL-g.]

niciodată în țara aceasta nu veți mai putea fi partid de guvernămînt.

Cu asemenea metode, în ceasul al zecelea , nu se poate guverna în țara aceasta "

- **Gh.Brătianu** : "**Noi revendicăm cu mîndrie o tradiție pe care o urmăm.**"

- **Vaida** : Condamnați-le , lepădați-vă de ele ! (p. 616)

Vaida / 2 sept.'32

39) D .Cioc (PNL-2) , discurs la Legea control avere și apărarea onoarei, 26 sept.'32

(DAD, MO 35, 26 sept.'32, p. 1269- 1275)

[LD :este însărcinat să vorbească în numele PNL - georgist

Poate îl nedreptățesc, dar , după argumente și stil,

țare înclin să cred că este creația lui George Brătianu.

În orice caz, abordarea este deosebită, oferă explicații la anume fenomene specifice
democrației , și , decurgînd din ele, argumente la lege]

În 1918, ministrul Finanțelor , Arion , introdusese în Legea fiscală chestiunea controlului
averilor ; În 1921, Titulescu a legiferat în legătură cu "îmbogățirii de război "

În 1929, PNȚ a dat o lege de amnistie , pentru cei pedepsiți pentru îmbogățire pe căi
ilegale.

Cioc /

▣ Criza morală

Legea se face cu consimțămîntul tuturor partidelor ; era cerută de opinia publică ;
îmbrățișează un fenomen nou : criza morală , izvorâtă din război și evoluțiile postbelice .

- Tendința marilor demnitari de a se îmbogăți fără muncă , prin exercitarea propriei
influențe și demnității lor,

- Opinia publică , exagerând, pornită contra tuturor demnitarilor ;

Acestea sunt cele două fețe ale unui fenomen social -moral .

Cioc /

▣ Omul politic al democrației

**Ce se urmărește prin lege ? - potolirea iritării opiniei publice contra îmbogățirii
ilicite .- Domeniul este nou , pășește dincolo de dreptul pozitiv actual.**

Nu găsim **nici o doctrină** în această materie , **nici o reflecție, nici un studiu, nici o altă
legislație** pe aiurea , afară de legea bulgară (pe care nu o avem) , care nu este
amintită în Expunerea de motive .

- Nu se găsește **nici o tradiție istorică** , pentru că fazele conducerii popoarelor ,
anterioare democrației , nu au simțit nevoia unor legiferări a controlului averilor .

Toate aceste faze , mai apropiate de absolutism,

țineau poporul și opinia publică prea departe de conducători, iar conducătorii ,

la o înălțime destul de mare în turnul lor de comandă , erau feriți de ochii indiscreți ai
controlului .

- **Democrația a scos politica din cabinetul oamenilor de stat ; democrația a aruncat**

politica în stradă ;

- **Omul politic al democrației** trebuie să-și ducă viața publică **în văzul lumii întregi** , < în vitrină > zice Barthou , în <Le Politique > din < Caracteres de notre temps > sau < sub geam > , cum zicea d. ministru Mihai Popovici , în Comisiunea care a examinat proiectul acestei legi. "
- **"Omul public** , sub democrație , trebuie să-și ducă viața **sub văzul lumii întregi** , ceea ce nu se cerea conducătorilor de ieri. "

D.Cioc /

▣ **Opinia publică în democrație**

~ Când a coborât " în stradă " , **politica a intrat în mulțime și în presă.**

"Omul de pe stradă " , în examinarea problemelor politice , trebuie să recunoaștem că **aduce cu el toate instinctele , prejudecățile ,toate pasiunile** , și , de multe ori , **întreaga lui ignoranță .**

De aceea, prin legiferare , **democrația trebuie "să-și apere conducătorii cinstiți , de orice calomnii "** ,

trebuie **să se apere "înlăturând pe conducătorii incorecți "**

D.Cioc /

▣ **Legea**

" În maxima acestui pendul " se găsește însăși chestiunea pe care o discutăm astăzi : **apărarea elitei corecte , îndepărtarea conducătorilor incorecți.**

Trebuie să recunoaștem că **legea este o inovație.**

A trebuit să ne ferim de stâncile dreptului pozitiv, care , de multe ori, erau constituționale (art. 26, privind presa ; art. 14-15 , privind confiscarea averii)

Făuritorii legii au reușit să facă **o lege -instrument admirabilă** , merite deosebite având Periețeanu .

S-au definit bine categoriile juridice : avere , avere ilicită (noțiune nouă, de ordin moral)

D.Cioc /

▣ **Momentul etico-politic**

[**Lupu atinge culmile demagogiei și nesimțirii !Mai este și ignorant ! Urât caracter are !**]

PNȚ este inițiatorul și autorul legii ;

PNL nu au adus-o, pentru că **nu a fost necesară** ; înainte de război nu au fost asemenea tendințe .

- **dr Lupu** : Îți aduci aminte de vorba lui Ion Brătianu : < **Îmbogățiți-vă, cu orice preț !** >

- **D.G.Deleanu** : **Prin muncă și în mod cinstit**

- **dr Lupu** : Este un fenomen care **s-a repetat cu național-țărăniștii**, pentru că **și ei s-au îmbogățit cu orice preț !**

- **Inculeț** : Dle Lupu , ești sigur că Brătianu a spus aceasta ?

- **Dr.Lupu** : Dta n-ai de unde să știi , pentru că , pe atunci , erai comisar în Rusia (ilaritate la PȚ)

Eu mă refer la Ion Brătianu cel Bătrân.Dta nu ai studiat istoria .

Când, în 1864, s-a făcut exproprierea și s-a dat țăranilor 1/ 3 din moșii ,

tot ce a rămas mai bun s-a dat statului care l-a dat , pe 30 de ani (5 lei ha 1) ...

pentru a forma burghezia liberală .Ideea era bună din p.d.v. politic, dar nu și moral.!

- **George Brătianu** : Dle Lupu, fraza trebuie întregită cu înțelesul dat de d. Deleanu .

- D.Coioc : Intervenția dlui Lupu, subliniază justetea afirmațiilor mele .

Legea nu a fost necesară nici în 1928, la venirea la putere a pNȚ.

Cioc /

▣ **Amnistii**

~ **Cioc :În 1929**, PNT a dat o lege de amnistie , pentru cei pedepsiți pentru îmbogățire pe căi ilegale.

- **Răutu** (PNT) : După război, PNL a dat 7 amnistii cu caracter penal , prin care s-au

acoperit toate turpitudinile vechi , falsuri etc.

- **D.luca** (PNL-1) : Amnistia au avut caracter politic și militar
- **D.Cioc** : acele amnistii erau în cadrul general european carierau o serie de abateri de la legile militare . Ori amnistia din 1929 , a fost oribilă din p.d.v. juridic , deoarece au intrat în ea mari infractori , fraudatori de milioane .Aveați și dvs delictvenți în întreaga cooperatie .Ați greșit politicește și , de aceea, acum a trebuit să veniți cu această lege . Cioc /

▣ **Diversiunea PNT**

Dorința opiniei publice de a veni cu o atare lege s-a ivit în 1931 , în iulie ...

de aceea ați venit atunci cu primul proiect (pe care l-ați și aruncat după căderea guvernului)

((: "Dansul miliardelor " , al bugetelor umflate , al împrumuturilor , " a prins în oarecari contingente ilicite pe o parte a personalului dvs. politic." Atunci opinia politică a început săacuze . Ca o ripostă la această acuzare , ați venit cu acel proiect , în iulie 1931

▣ **Legea**

Ce perspective are legea ? DI Periețeanu, spune : < Ora socotelilor a venit ! >
Eu cred că acea "oră " ... n-a sosit deloc ! Sunt pesimist . Nu vor fi prinse cazurile de îmbogățire dinainte , nici cele legate de "dansul miliardelor " ; nici comisioanele ; nici furniturile ; nici averile făcute prin trafic de influență , nici a băncilor falimentare , nic jetoanele prezență, nici tantiemele ...

Art. 42 este bun pentru viitor : declarațiile de avere obligatorie a oricărui funcționar , de aici înainte .PNL va vota legea , cu încredere în efectul viitor .

D.Cioc / 24 sept.'32

40) Victor Papacostea (PNL-georgist) . Interpelare :

declarațiile lui Șt.Pencoff , 2 sept '32

Replică -lămuriri : **Ștefan Pencoff** (cartelat cu PNT)

("Dimineața " , 4 sept.'32)

[LD : este **istoric**.Conduce o revistă de studii istorice , în coloanele căreia scriu istorici din diferite state balcanice , cu care are o corespondență bogată ."Pregătesc - spune el - pe planul acesta al intelectualității , veriga adevăratelor legături de frățietate care trebuie să domnească între popoare "]

- **V.Papacostea** aduce la cunoștința Camerei că în ziarul "**La Bulgarie** " de la Sofia, a apărut textul unei **interpelări** pe care **Pencoff** (deputat național-țărănist de Durostor) **ar fi ținut-o în Cameră**.

Papacostea a căutat în arhiva Camerei și la " Monitorul Oficial " și nu a găsit acest text.

[!!!]

Numai ziarul "**Dimineața**" a publicat textul unei asemenea comunicări, dar ...

el nu seamănă [!!!] cu textul apărut în Bulgaria , care este "plin de necuviințe la adresa poporului românesc "

:) " Ce interese servește d.Pencoff publicînd în ziarele din Bulgaria texte atîtătoare în contra românilor din Cadrilater ?

:) Nu cumva **recentele atacuri ale comitațiilor în Cadrilater** sunt urmarea unor acțiuni ca aceea a dlui Pencoff ? "

- **V.Papacostea** : ... am căutat să văd dacă s-a ținut această interpelare în care **noi suntem grav înjuriați și amenințați** ,

și o parte a poporului român [**aromânii, macedonenii**] **acuzată colectiv de criminalitate** .

Nu există la nici o arhivă.Și atunci vă întreb pe dvs. ce interes are un parlamentar român să trimită

- cum se întrebă cel care mi-a trimis ziarul din Bulgaria - ce interes are să publice în presa statului bulgar ,

pretinse interpelări și comunicări , care nu există ?

"Șovinismul îmi repugnă ori de unde ar veni el , și dacă am făcut aceste observațiuni ,
este pentru că **mă tem ca acțiunea iritantă** pe care d.deputat Pencoff o desfășoară
,
să nu trezească din nou , ecoul **tulburărilor care acum doi-trei ani
au tulburat populația Cadrilaterului "** (aplauze PNL-2)
- **Sandu Carp** (PNL , Cadrilater) : **Comunicare era comună** (Carp-Pencoff) În ziua
cînd trebuia ținută,
el, Carp, lipsea. A ținut-o Pencof . **Cuprindea probleme ce priveau Cadrilaterul.**
Nu erau jigniți macedonenii, dimpotrivă ! Este o mîndrie pentru un bulgar - ca
Pencof -
că **a apărat pe coloniștii macedonenii** (în Parlament și în Conferința administrativă
ținută de Mihalache)
În realitate , d.**Victor Papacostea este "instrumentul altora "** , a lui **Tașcu Pucerea**
,
care **"terorizează o regiune întreagă "** Am să aduc la lumină **"chestiunea bandelor de
comitagii "** ,
ca să vedeți cine sunt " adevărații comitagii " (**proteste vehemente la PNL-2**)
Rog Camera să-mi permită să dezvălui **misterele bandelor de comitagii "** (**aplauze
la PNL**)
- **V.Papacostea** : vrea să răspundă....
**Deputații majoritari , supărați din cauza atitudinii prea vehemente a georgiștilor,
nu vor să-l lase să vorbească.Este un zgomot infernal.**
În acest moment intră în Cameră... Pencof.
- **Șt.Pencof** : este bolnav de 3 săptămîni și habar nu are de ziarul bulgăresc ;
este mirat de acuzarea de iredentism care i se aduce. A auzit că "Universul " și "Viitorul
" îl atacă de vreo 2 luni..
dar el n-a citit nimic ; **"În Bulgaria noi suntem tratați ca trădători [!!!]** , iar **aici ca
iredențiști [...]**
aici mi se aruncă de adversarii politici acuzația de conducător al iridentei bulgare "
[!!!]
"Noi suntem singura minoritate care nu ne-am plîns în străinătate , [!!!]
ascultînd totdeauna sfaturile cari ni s-au dat de toate partidele " (**aplauze la PNL**)
- **Pompiliu Ioanițescu** : **"Să nu vă faceți partid minoritar niciodată ! " [!?]**
- **Șt-Pencof** : "Cu toate acestea, **constatăm cu regret că, în loc să fim tratați ca
niște cetățeni [!!!]** ,
cari **cu nimic nu au jignit**, nici **sentimentul național românesc**, nici **interesele superioare
de stat ale României** .[...]
Populația băștinașă din Dobrogea , care a suportat colonizarea pe spinarea ei [!!!]
, fără să spună nimic,
care **a găzduit și găzduște pe coloniștii români de 8 ani de zile [!!!]** [1926] ,
a suportat acest lucru în tăcere, iar noi nu am discutat asupra acestei chestiuni prea
mult,
pentru ca ea **să nu se speculeze în străinătate** . [...]. Cu toate că **nu este an** , în care
să nu dăm
cîte **o jertfă nevinovată [!!!]** , fără ca cineva să fie de vină , ci numai **situațiunea care
s-a creat acolo** ,
cu toate astea **noi tăcem și suntem învinuiți "** [!!!]
- **Al.Ionescu** : Nu ați tăcut întodeauna !
- **Șt.Cicio-Pop** : Dle Ionescu, nu aveți dreptul să suspectați pe nimeni ..
- **Șt.Pencof** : **" Noi ne-am creat un drum** , nu la întîmplare , și prin faptul că **nu ne-am
constituit în partid minoritar , unii au socotit aceasta ca o slăbiciune [!!!]** , **alții au
crezut că am făcut-o din motive de oportunitate [!!!]**
Nici una , nici alta , nu este adevărat . _Dar, fiindcă noi am trăit în Dobrogea un **regim de
parlamentarism politic, sub statul bulgar, la anexarea României**, după multe discuțiuni ,
am crezut că este foarte greu ca toată lumea să fie convinsă la aceeași idee , și de
aceea **ne-am împrăștiat în toate partidele [!!!]** , fiecare cu convingerile lui ;
unii mergeau mai la stînga, alții mai **la dreapta** (**aplauze la PNL**) , **crezînd**, ba chiar
fiind convinși ,
că **fracturile vremelnice vor trece** , iar noi, **înregimentați fiind în partidele românești** ,
vom reuși să facem

să se acorde minorității bulgare din Dobrogea - Nouă , drepturile care credem că i se cuvin.

Cu toate acestea, mereu **suntem făcuți răspunzători de activitatea anumitor societăți sau grupuri iredentiste din Bulgaria.**[!!!] Nu pot pricepe această învinuire .Cum pot eu să fiu făcut responsabil de o anume demonstrație iredentistă de la Varna ? Și cum pot să fiu făcut eu responsabil de ceea ce se publică în presa bulgară ?

Pentru ca eu sau colegii mei să fim făcuți responsabili de ceea ce scrie presa bulgară , ar trebui să știm ce se scrie în această presă și ar trebui să putem să o influențăm.Ori, cum putem să facem lucrul acesta ?

- **N.Constantinescu -Bordeni** (PNL-2) : "Desmințiți și am terminat "

- **Pencof** : a cerut ziarul d.lui Papacostea . Dacă este așa , el desminte imediat !

[apaluze la pNT] [.....]

- **V.Papacostea** : Respinge acuzarea că este instrumentul lui Pucerea [PNL-1 ?] , dimpotrivă ... este adversar

" În această privință **te înșeli, dle Carp Sandu**, căci **politica pe care am făcut-o eu în Cadrilater, dovedește tocmai contrariul**, și însuși faptul că **eu conduc o revistă de studii istorice** , în coloanele căreia își dau întâlnire **învățații din diferite state balcanice** și corespondența pe care eu o întrețin cu oamenii de știință de prin aceste state , **denotă că am un câmp de activitate în care mă întâlnesc cu oamenii de altă naționalitate**, există **un câmp în care îmi unesc și puterile de muncă cu ale lor**, și deci, **pregătesc pe planul acesta al intelectualității , veriga adevăratelor legături de frățietate** , care trebuie să domnească între popoare (**apaluze la pNL-2**) ... căci trebuie să recunoașteți acest adevăr , că **adeseori , intelectualii și fruntașii sunt cei care învrăjbesc.** " [!!!]
Mergeți și vedeți **poporul bulgar din Cadrilater, cât este de refractar politicii iredentiste** , [!!!]

pe care încearcă acolo **domnii aceia care-și zic < grup parlamentar bulgar >** , când este știut că **își datorește existența lor aici , numai și numai Partidului Național Tărănesc .** " [!!!]

Mergeți și veți vedea acolo , în Cadrilater , cât de **refractar este țaranul bulgar politicii de agitație și de iritație iredentistă**.Ați auzit cu toții că **exponentul acestei politici Toșeff**, omul care a mers la Liga Națiunilor ,

a căzut de două ori la rînd , iar anul acesta a sîrșit prin a nu-și mai pune candidatura .

Aceasta este dovada peremptorie **a aceluși bun simț , a aceluși realism înțelept, care înobilează poporul bulgar** , în rîndul căruia am prietenii reale "

Eu am rugat pe d.Pencof să desminte...

- **Șt.Pencof** : Am desmințit .

- **Papacostea** : ... și să ne arate : **de ce** nu s-a publicat în M.O ? ; **de ce** nu se află la arhivă ? :

de ce nu este trecută la sumar ? ; A ținut această Comunicare ? **Unde ? Cînd ?**

De ce se laudă în presa bulgară cu o acțiune pe care nu a făcut-o ?

- **Șt.Cicio -Pop** : " **Declar incidentul închis** "

Papacostea - Pencoff / 2 sept'32

41.) Gh.Deleanu (PNL-2) Declarație la Conversiune , 27 sept.'32

(DAD, MO. 36, 27 sept.'32, p 1324-1325) LD : **vezi la fișier Legislație**

PNL este pentru o lege de ușurare a datoriilor agricole .

A preconizat acest lucru , înainte de alte partide :

- 7 nov. 1930, în **Programul** său minimal

- 8 nov.1931 , în Congres , a formulat arbitrajul justiției , pentru înțelegerea dintre creditori și editori :

1. O păsuire scurtă până la legiferare ;

2. Mediația justiției

cu eșalonarea datoriei pe termen lung ; reducerea creanțelor cu dobânzi acumulate ; lichidarea pașnică a antagonismului dintre părți.

:) Proiectul PNȚ , nu corespunde din acest p.d.v. , nu aduce nici o soluție, nu este aplicabil.PNL militează și pentru conversiunea datoriilor urbane , pentru a lichida "starea revoluționară " care domnește de la război încoace.
PNL își ia răspunderea să realizeze Conversiunea.**Nu va vota acest proiect**

Gh.Deleanu / 27 sept.'32

42.) C.Turtureanu (PNL-g.) , discurs la Conversiune , 1 oct.'32

(DAD, MO 40, șed. 1 oct.'32 , p. 173- 1584)

[LD :avocat, moldovean, f. bine pregătit ;"țăranist " de suflet ...
A avut un rol în **ducerea tezaurului la Moscova** , dar nu știu amănunte ...]

La legea Argetoianu, au fost discuții multe , pentru a îmbunătăți o lege bună ;
La legea GGMironescu, suscită discuții lungi , pentru că **trebuie făcut orice pentru a împiedica votarea ei**, pentru că este o lege rea.

C.Turtureanu /

▣ **Legea datoriilor agricole**

̄ Pentru dl Aurel Vlad țin să-i precizez că **această teorie este veche de peste 2000 de ani , în Grecia și Roma antică**.La Roma, **reformatorul Catalina** (în luptă cu Caesar) **a dispus iertarea datoriilor plebeilor și desrobirea lor**.

Deci dl Vlad ar trebui să se liniștească că nu suntem noi primii cu această teorie și că evenimentele impun atari necesități.

În Țara Românească, și creditul trebuie să-și îndeplinească "funcția socială "

Oameni politici din toate partidele - PNT, ACCuza , dr Lupu , georgiști, tehnicieni ,Argetoianu - s-au străduit să dea legiiArgetoianu o cât mai mare eficiență pentru a scoate țărănimea și țara din impas.

C.Turtureanu /

▣ **Creditul**

̄ Cum, dlor poate nega cineva că dobânzile au luat în Țara Românească cote incredibile ? Nu se știe că se iau 3-47 procente pe lună ?

Se pune o chestiune de principiu : creditul și-a îndeplinit funcțiunea socială ?

El nu trebuie să contribuie la dezvoltarea economică și la progres ?

"La noi în țară, capitalul , așa cum a fost utilizat , a secat izvoarele de viață ale muncitorilor români, le-a distrus căminurile , le-a distrus averea și i-a pus în imposibilitate de a munci , pentru că nu mai aveau cu ce să muncească. "

C.Turtureanu /

▣ **Creditori -debitori**

De cine să ne ocupăm mai întâi ? De creditori sau de debitori ?

După opinia mea, să ajutăm pe debitori , pentru că astfel ajutăm forța și izvoarele din care țarta își treage existența.

Bănci, credit particular, credit public, etc ... se pot rezolva mai târziu , prin intervenția statului.

Poate nici a statului, pentru că vor ieși la iveală capitalurile "ascunse "

C.Turtureanu

▣ **PNT și Conversiunea**

[LD : evocă atitudinea dârză, țărănistă,a deputaților PNT la Lgea Argetoianu ... este stupefiat că , acum, se vine cu alte principii ,alte interese.

Jumătate din discursul său se sprijină pe citate largi din discursul lui Armand Călinescu la Legea Argetoianu !

Citează, îl aprobă, îl întărește , îl aprobă ... și constată viciul de fond al legii GGMironescu .

Pentru ușurința demonstrației, eu voi pune în paranteze și voi colora cu roșu concepția lui Armand Călinescu]

"[În criza economică prin care trecem , **dacă am continua să ne mișcăm în ordinea de drept, ne-ar duce la un dureros conflict social**]

D-sa are dreptate .Ce înseamnă și până unde poate merge ordinea de drept ?

Sunt reguli imuabile în morala pură , dar **reguli imuabile în drept, nu sunt** .

Dreptul trebuie să evolueze după necesități sociale și ele ne impun să schimbăm vechile principii cu **principii noi, care să asigure ordinea socială , liniștea țării ."**

"[**Astfel fiind , nu este vorba să ajutăm pe singuratecii agricultori sau singuraticii creditori, ci trebuie să legiferăm pentru a asigura liniștea socială în țară.**Acesta este adevăratul aspect al problemei] Dacă acesta este adevăratul aspect al problemei - și eu nu-l tăgăduiesc - atunci **cum veniți dvs. cu o lege care modifică legea Argetoianu** , având darul să nemulțumească pe toată lumea , să provoace tulburare și neliniște în țară ?

"[**Agricultura nu mai poate suporta sarcinile excepționale** .

Agricultura de astăzi nu mai este un factor viu în producția țării.

De aceea, **dvs trebuie să veniți cu o formulă largă, efectivă, pentru asanarea agriculturii.N-ați făcut-o , ați fost navigați .**

Ați navigat în bătaia vântului și v-ați lăsat aplecați când într-o parte , când în alta"]

Dle ministru de Finanțe, constat că **acest pasagiu vi se potrivește de minune ."**

(**aplauze PNL**) Ați stat în bătaia vântului 2 luni. **Ați navigat de la o extremă la alta** ,

și v-a silit majoritatea să faceți **echilibrastică pe o sârmă** ,

care **la un capăt era ținută de d.Vlad**, iat la celălalte de **d.lunian "**

(**aplauze PNL, proteste PNȚ**) **DI.Mironescu a trebuit să se supună** și a venit cu **acest proiect , cu totul altul ca cel inițial al d-sale** ;

el a fost **silit să abdice de la convingerile sale** ; pentru că, la discuția legilor , hotărârile

importante de stat ,se face de **cele două guverne : unul prezidat de Vaida , altul**

prezidat de Maniu ,și nimic nu se poate înfăptui fără să treacă prin "purgatoriul

Comitetului prezidat de Maniu "

/ În guvernarea PNȚ **nu este " bicefalie " , ci "multicefalie" [!!!]** , care-i cuprinde pe

Maniu -Vaida - Mihalache - lunian - Popovici - DRloanițescu - Madgearu .

Fiecare ministru, cu legea lui [!!!]

Fiecare lege , cu 3 obîrșii [!!!]

"După cum știu, **în toate marile chestiuni de stat, inclusiv în cea legislativă,**

toate se discută de către cele două guverne [!!!] , unul prezidat de **Vaida** , celălalt de

Maniu , și nimic nu se înfăptuește pînă ce nu trece prin **purgatoriul d-lui Maniu "** [!!!]

- **Cezar Spineanu** : Vă deranjează ? Asta scrie "Viitorul "

- **Turtureanu** : " Pe mine personal nu mă deranjează mult, pe dvs și țara care nu știe

cui să se adreseze !" Când nu ați știut ce faceți ? **Atunci [legea Argetoianu]**

sau **acum [legea GGMironescu]** ?

Atunci , atitudinea pNT] a fost în concordanță cu interesele țării ; Acum , pe primul plan,

a trecut creditul ! Atunci, ați cerut îmbunătățiri la lege; Acum , tocmai în cele cerute se

lovește ; Atunci o considerați "constituțională " Acum (fără argumente)

o considerați "anticonstituțională "

C.Turtureanu /

▣ **Constituționalitatea Conversiunii**

Articolul 21 din Constituție dă dreptul **statului să se amestece** în chestiuni economice , când este vorba de restabilirea unui echilibru social , la evitarea unor conflicte :

< Statul poate interveni în raportul dintre factorii de producțiune , pentru a preveni conflicte economice sau sociale .>

De ce nu ar fi constituțională reducerea creanțelor ? Când , de fapt, s-au devalorizat toate valorile de ce creanțele nu pot fi reduse ?

C.Turtureanu

▣ **Legea și beneficiarii**

- Ați scos **drepturile sătenilor** ce intrau în Conversiunea de drept ;

- Ați scos pe **proprietarii mici și mijlocii** de la asanare ;

- Ați omis să legiferați **asanarea datoriilor urbane** ;
 (pe care ați fluturat-o în campanie :Iovipale -la Craiova ; Popovici-în Senat)
 - **Cezar Spineanu** : Nu se poate ! Au vorbit ca particulari !
 - **Goiceanu** (P:T) : Vă dedublați ! Iepuri de două hotare ! ()
 - **Turtureanu** : În Parlamentul trecut **vă asumați paternitatea** !
 - **Vasilescu-Valjean** (PNA) : Din amor propriu , **cereau ca amendamentele să le poarte numele** : "Graur " , "Ghelmegeanu "... ()
 - **Turtureanu** : **Ingrată este soarta care v-a făcut să vă zugrumați copiii**"
 - **Pompiliu Ioanițescu** (raportor) : Ați uitat că **Legea este numai suspendată , nu desființată !**

După 18 luni , se vor aplica iar **dispozițiile legii**.

- Ați eliminat **marile proprietăți** (care, de fapt, la noi, sunt mijlocii) ;
 peste 90 % din ei , sunt excluși din Conversiune .
 - Ați eliminat pe dăunații de război, și moștenitorii lor , din regiunea frontierei .De ce ?
 - **Ați avut grijă doar de creditori ! Și mai spuneți că vreți " stat țărănesc " !**
Ați legiferat sub presiunea "Clubului " și a Experților străini . [!!!!]
 - **Dan Zaharia** : dacă nu trimiteai **[!?!] tezaurul la Moscova** ... nu mai țineai acum discursul !
 - **Turtureanu** : **Am dus tezaurul la Moscova** dar ne-au rămas capetele pe loc , și cu acestea legiferăm...
- Roagă guvernul să retragă legea ; Roagă majoritatea să nu voteze legea ;**
 C.Turtureanu / 1 oct.'32

43.) **N.Constantinescu -Bordeni** (PNL-2) , discurs **la Conversiune** , 3 oct.'32

(DAD, MO. 42, șed. Din 3 oct. '32 , p. 1640-1645)

" La Conversiunea Argetoianu , eu eram gelos , fiindcă m-am izbit de toate **amendamentele grupului PNT** :

Rădulescu-Mehedinți, Ghelmegeanu, Armand Călinescu, DRIoanițescu , adevărați luptători în Parlamentul Iorga.

Atunci **ați apărut cu totul alte principii [!!!!]** Am păstrat toate dezbaterile .

Vreau să fac un studiu privind principiile programatice ale partidelor politice , la noi ."

(citează pe larg din **considerațiile lui Armand Călinescu** ,
 arătînd cum ele sunt părăsite în **Legea GGMironescu**)

De ce **GGM a venit cu totul alte principii**, cînd **cele vechi erau mai bune ?**

- **dr.Lupu (PT)** : Este secretul timpului !
- **Bordeni** : Într-adevăr **un mare secret al timpului !** De ce **ați aruncat toate principiile acele bune** ,

le-ați lăsat la poalele dealului Patriarhiei , cînd ați deschis această sesiune ? **Cui aparțin aceste idei noi ?**

Lui Ghelmegeanu ? Călinescu ? Mihalache ? Altor ?

- **Mischie (PNT)** : " Imposibil , nu sunt ale d-lor ! " (**ilaritate**)
- **Bordeni** : Nu cumva , dvs., **majoritate și guvern** , **sunteți tăiați în două** pe principiile acestei materii ?

Nu cumva , **atunci, programul și principiile** erau ale **ramurei țărăniste** și **acum** principiile sunt **ale ramurei ardelenae ?**

Eu am această impresie și **rău faceți pentru omogenitatea partidului dvs.**,

fiindcă constat aici **multe elemente de stînga[!!!!]** care sunt împotriva acestor principii !

Cred că **era mai bine ca ardelenii** să se ia după **principiile țărăniștilor din Vechiul Regat** , căci erau **mult mai sănătoase.[!!!!]** **Acum** **Proiectul dvs. este cu totul contrar** acelor idei și **nimeni nu pricepe de ce ați dezbrăcat o haină** pe care o aveți, și **ați îmbrăcat, alta ?" [!!!!]** Experții nu v-au dat-o, așa ați declarat .Nu este de la dîșii ? Este de la dvs ? De la care **din dvs ?**

- **dr.Lupu** : Da la Hala Vechiturilor ! (ilaritate)
- **I.Manolescu -Strunga** (PNL-1) : Anterul lui Arvinte . (ilaritate)
- **Bordeni** (PNL-2) : Da, mereu se rupe , în fiecare zi ! **La Legea Argetoianu** , **votul s-a făcut nominal** (**citește din MO de anul trecut**)
 Au votat nominal : Călinescu, Crișan, Ghelmegeanu, DRI, Ed.Mirto, Voicu Nițescu - uite d-lor , a votat și Ardealul ! (ilaritate)
- **Armd.Călinescu** : (subsecretar de stat) (**care tace, tace ...**) Tocmai acum ai

descoperit ?!

- **Bordeni** : D.Mihalache a mai venit și cu o declarație , ca să explice că a votat "pentru" .
Și-au mai venit și alți absenți la votare să afirme că ar fi votat " pentru " .
Și "pentru pentru " ... ați votat cu toții legea ! Prin ce minune , după câteva luni , legea aceea nu mai este de aplicat și veniți cu alta ? . În numele PNL-2 , cere amânarea legii.
N.Constantinescu -Bordeni / 3 oct.'32
-

44.) **Gh.Deleanu (PNL-2) , discurs la Legea concordatului preventiv, 7 oct.'32**

(DAD, MO 46 , 7 oct.'32, p. 1830 -1834)

[**Discurs vast, competent, în problemele economice și sociale ale comercianților și negustorilor .Este sceptic privind efectul legii, considerînd că, în curînd, va trebui modificată .**]

Legile **nu au dat rezultatul dorit** pentru că nu s-a modificat nimic (p. 1830) din **Codul de comerț** privind "**regimul falimentar** " și pentru că **s-a legiferat tardiv** , în materie .Dacă s-ar fi ascultat doleanțele negustorilor, s-ar fi legiferat la timpul potrivit, ca în alte țări.

"Negustorimea noastră merită toată atenția legiuitorului.

Ea joacă un rol important în viața economică a țării ;

și mai are un rol important în dezvoltarea generală a statului. "

Este cunoscută **contribuția negustorilor** , care **dă sume importante instituțiilor de binefacere , școlilor** , jucând un rol important în progresul statului modern.**Clasa negustorilor** mai are un **rol important , specific românesc** , din p.d.v. social : la **periferia orașelor , în mahalale , în cartierele muncitorești , în sate ...** de multe ori **negustorul este salvatorul a mii de suflete** , cu alimente și chiar cu bani. **Nenorocul negustorilor din România** este că n-au găsit în clasa conducătoare o atenție pentru ei ; **au fost mereu copleșiți cu dări grele.**

Speră ca , **în viitorul "stat țărănesc "** , **negustorimea va fi aranjată la rolul ce-i merită.În Legea prezentă, nu s-a ținut cont de dezideratele negustorimii.**

Concordatul preventiv este **o lege copiată după legi similare** (mai ales cel german) , cu **câteva modificări care au stricat legea .**

La noi ar fi necesar elaborarea unui nou Cod Comercial , altfel, nicio nouă lege nu va avea efect. (prezintă observații pe articole, propune amendamente)

Este sceptic privind efectul legii .(p. 1833)

Gh.Deleanu / 7 oct.'32

45.) **Victor Papacostea (PNL-georgist) , Comunicare : Turcii , 8 oct.'32 '32**

Răspunde : **D.Gusti**

DAD, MO . 46, 7 oct.'32 , p. 1818)

(DAD, MO 47, 8 oct.'32, p 1890)

" O întreagă populație a acestei țări , **minoritatea turcă**, în numele căreia am cerut să se aplice articolul din Consituție

care le dă **dreptul de a avea un reprezentant în Senat .**

A cerut acest lucru acum o lună și jumătate ; a indicat și soluții pe care le-a cercetat cu juriști de frunte ,

soluții ce au primit aprobarea unor organe ale Ministerului Cultelor.

Să se dea satisfacție acestei populații " atît de vrednică și de loială " , care **așteaptă de 10 ani** înfăptuirea acestui deziderat (**apaluze la pNL-2**)

- **P.C.Andrei** (subsecretar de stat la minister Instrucție și Culte) :

Așteptarea d-lui Papacostea va fi satisfăcută mîine , d. ministru **Gusti va răspunde .**

- **D.Gusti** : Potrivit **art. 52 din Legea electorală și art.72 din Constituție** (aliniat b) care statuiază **capii confesiunilor recunoscute** care reprezintă un număr de **peste 200.000 de credincioși,**

precum **și reprezentantul superior religios al musulmanilor** din Regat.

/ La noi, **musulmanii** nu sunt decît ... **100 -150-000** .Cutoate acestea, **noi vrem să fie reprezentați în Senat ,**

deoarece **este o populație pașnică, loială.**

/ La noi, populația musulmană din Caliacra și Durostor, se călăuzește după **Regulamentul** de dinainte de 1913, aprobat de **guvernul bulgar** . **Se lucrează acum la Regulamentul cultului musulman unificat**, pe țară, și atunci **se va alege șeful cultului** , inclusiv în Senat . " (**aplauze unanime**)
Vict.Papacostea -D.Gusti / 7, 8 oct.'32

46.) Gh . Brătianu (PNL-2) : Întrebare -Comunicare , Declarație :la
Respingerea Acordului cu Geneva , 8 oct.'32

(DAD, MO 47, șed. din 8 oct.'32, p. 1881-1882)

[LD : Gh.Brătianu s-a grăbit să facă declarația înainte ca Vaida să prezinte p.d.v. al guvernului . Va trebui să meditez cu privire la **sensibilitatea** la "**demnitatea**" , la "**reputația**" țării , (în raporturile cu marile puteri) urmată totdeauna de cele mai **vehemente acuze privind imoralitatea guvernării**.

Și nu se poate spune că Gh.Brătianu , ca intelectual rafinat, nu realiza discrepanța !]
Gh.Brătianu / 8 oct.'32

▣ **Tutela și supravegherea marilor puteri !**

"Am cerut cuvântul ca să fac **o declarație** , care nu constituie propriu-zis o întrebare adresată guvernului. Credem că în chestiunea atât de însemnată a tratatelor cu reprezentanții Societății Națiunilor , d.președinte al Consiliului și colaboratorii săi ne vor face , în curînd, o expunere mai amplă.

" Pînă la aceste relațiuni mai complete , am socotit că trebuie să exprim de pe acum **[!?!] punctul de vedere al Partidului Liberal** , pe care îl conduc, prin următoarea declarațiune : "În chestiunea ultimelor comunicări , cu privire la ajutorul financiar ce s-a cerut de la Liga Națiunilor , și care au avut în presă un atât de larg răsunset , **nu eu voi aduce guvernului învinuirea de a fi respins condițiunile de tutelă , [!!!] incompatibile cu noțiunea însăși de stat independent** pe care țara noastră a cîștigat-o îndecursul veacului trecut (**aplauze vii la PNL-2**) cu atîta trudă și prin atîtea jefre. Nimeni nu-și poate stăpîni un sentiment de legitimă revoltă , văzînd că se încearcă , sub forma controlului financiar , **revenirea la regimul de supraveghere al marilor puteri protectoare** , instituit de Convențiunea din Paris de la 1856. (**aplauze la PNL-2**)

" Nu cred că acest rezultat să fie în folosul Societății Națiunilor , în a cărei înaltă misiune de pace și de armonie politică și socială ne-am afirmat și ne afirmăm deplina noastră încredere . "

Gh.Brătianu / 8 oct.'32

▣ **Reputația nenorocită a administrației românești .**

▣ **Jos guvernul PNȚ !**

[LD : evident , se referă la regimul din ultimii ani]

Dar aceste **noțiuni elementare de independență și de demnitate națională** , care nu pot fi contrazise decît de glasul izolat al vreunui inconștient, **nu trebuie să ne ascundă realitatea** tot atât de gravă a răspunderilor interne.S-a vorbit de

< pecetluirea drept în frunte a **incapacității și neonestității presupuse , ale oricărui guvern român . > [!!!]**

" Refuzăm să credem că acesta ar fi înțelesul răspunsului de la Geneva.Dar se pune o altă întrebare : am făcut tot ceea ce trebuia pentru a înlătura **suspiciunea pe care au întîmpinat-o reprezentanții noștri ?** Credem că reprezentanții aceștia n-au fost cei mai **indicați [!!!] (aplauze la PNL-2)** pentru a risipi **atmosfera defavorabilă** pe care împrejurările din urmă au creat-o țării. Și nu ne facem **iluzia că cercurile străine nu sunt informate** asupra celor ce se dezbate zilnic la București , în Parlament și în presă.

Aceasta este înțîia concluzie. "**Delegații guvernului** au spus, însă, problema modificării regimului de plată al datoriilor externe , care apasă cu o zdrobitoare greutate asupra bugetului nostru de săcie. Spre a obține însă această ușurare indispensabilă, trebuie făcută dovada că s-au folosit pînă la istovire mijloacele proprii de îndreptare a greutăților financiare. Cum voiți să ajungem la acest rezultat cînd **ministrul de finanțe [GGMironescu]** , ale cărui intențiuni nimeni nu le poate bănui, a trebuit să declare ,

În ședința de dăunăzi a acestei Adunări :< Trebuie să constat că, în ce privește economiile , **nu am putut face** , pînă acum , **mare lucru**. [!!!]

Am făcut o reducere de un miliard și ceva din actualul buget.Nu este suficient, am declarat-o singur. **Totdeauna este dificil de a face reduceri și scăderi.**> [!!!]

Eufemism care nu ascunde de unde au venit aceste dificultăți, ce împiedică din capul locului restabilirea echilibrului bugetar .

Sau ne închipuim că **votarea legii controlului averilor** [!!!] ajunge să puie capăt **reputației nenorocite** [!!!] pe care **cîtiva ani de jaf** , de **risipă** și de **nepricepere** au creat-o **administrației noastre** ? [!!!]

" Este evident că **agitațiile care încurajează defetismul fiscal** [Conversiunea !] sau care sporesc îndoiala asupra stabilității monetare , nu contribuie să limpezească situația României , din p.d.v.economic financiar.

Dar aceasta nu este singura cauză a greutăților pe care le întîmpinăm.

Restabilirea încrederii distruse nu poate fi înfăptuită decît prin **măsuri hotărîte de economie** , de **reorganizare fiscală**, de **sanțiuni**, cari trebuie să precedeze și să pregătească aranjamentele necesare cu străinătatea (**aplauze la PNL-2**)

Ne trebuie la cîrma țării **un guvern unitar în convingeri și în metode** , cu o **autoritate deplină**, cu alt reazim decît o **solidaritate de partid prea șubredă** [!!!] , ca să-i ascundă **dezbinările de fiecare clipă** [!!!] , pentru a găsi **leac sigur dificultăților** în care ne zbatem și care ne readuc la vremurile cele mai grele ale dezvoltării României moderne ! "
(**aplauze la PNL-2**)

Gh.Brătianu / 8 oct.'32

47.) Buletin informativ : zvonuri despre fuziunea **Lupu - Iunian** , 10 oct.'32

(AIC, fond Casa Regală, dosar 31/ 1932,f.1,2)

[**Atenție LD : cu rezerve ! Nu am altă confirmare**]

/ **Ștefan Ciobanu** și alți frunțași au demisionat din **PNL georgist**, au plecat la București să ia legătura cu **Gr.Iunian** ;

La 28 crt., la **Chișinău**, va avea loc o **consfătuirea disidenților georgiști** , la care va lua parte și un trimis al lui Gr.Iunian

Se va aranja fuziunea cu Iunian

Guvern Maniu .Legislatura II .Sesiunea ordinară , 16 nov.'32 –

48) Polemică „Mișcarea” – „ Viitorul „ ; procesul **IGDuca - Gh.Brătianu** , oct.'32

Vezi fișier PNL-1

49.) **Gh.Brătianu**, interpelare lui Titulescu : politica externă, 23 nov.'32

Vezi fișier Politică externă

Guvern Al.Vaida –Voevod .Legislatura II.Sesiunea ordinară , 18 ian-

50 .) **Gh.Brătianu** , discurs la debarcarea lui Maniu, 31 ian.'33

(DAD, MO 30, șed. Din 31 ian.'33 , p. 906 - 909)

("Adevărul" , 2 febr.'33 , "Lupta" , 2 febr.'33)

[Ziarele / 2 febr.'33

Citește o declarație.

Venirea acestui guvern este un **act fără precedent**, ca , în 6 luni, un partid să dea 4 guverne;

Toate guvernele PNT au dat dovadă de nepregătire ;

Relevă echivocul în care se află majoritatea .

Din cauza **lipsei de unitate a regimului**, România a ajuns să i se impună de către Geneva o serie de **controlori financiari** , care mâine ar putea deveni sindicii falimentului.

Protestează împotriva **noii curbe de sacrificiu impusă funcționarilor** .

PNT se află într-o întreită criză : de autoritate, de capacitate și de sinceritate .
PNL va porni o acțiune de restabilire a autorității statului .

Gh.Brătianu / 31 ian.'33

51.) **George Brătianu (PNL-1)**:dezbateri la pactul Micii Înțelegeri , 16 mart.'33

(" Lupta " , 18 mart.'33)

▣ **Pactul M.Î . = parte a " Uniunii Europene "**

▣ **Pactul M.Î . = parte a "Federațiunii Danubiene "**

▣ **M. Î . = element antirevizionist**

[**LD : mai puțin " diplomat " , dar cu formulări precise și încadrate într-un sistem de securitate atât de necesar și dorit de România .**]

Pactul afirmă **continuitatea politicii noastre externe** care nu s-a clintit nici o clipă în timpul " domniilor " care s-au perindat în **ultimii 14 ani**.

El constituie o **aplicare mai restrânsă** dar mai temeinică **a Uniunii Europene** , propuse de **memorandul Briand din 1930** , la care **România a aderat atunci prin d.GGMironescu**, reprezentantul ei la Societatea Națiunilor.

" El intră în prevederile **planului de Federațiune Dunăreană al d-lui Tardieu** , pe care **începe să-l realizeze [!!!]** și, fără a mă urca mai departe în trecut, asociindu-mă omagiului adus memoriei lui **Take Ionescu** , să-mi fie îngăduit să amintesc că, încă din 1918 , la Conferința de la Versailles, **primul delegat al României [I Brătianu]**

a afirmat cu stăruință **necesitatea unei înțelegeri între Statele așa-zise mici , cu interese mărginite**. Menținându-se, deci, **în linia acestei continuități [.....]**

pactul e un **element de stabilitate și de securitate** , o stavilă necesară **împotriva mișcării de revizuire a tratatelor și de zgzuirea granițelor** , în cuprinsul cărora **s-a încheiat viața noastră națională și noua ordine europeană."**

" Sunt fericit să constat încă o dată **concordanța** în care ne găsim , din acest p.d.v., și **străduințele constante ale politicii franceze [!!!] de după război.** "

[-----]

Pactul este o necesitate , o garanție indispensabilă de securitate și liniște.

Ca atare , **îl aprobăm în întregime** .[-----]

depinde de noi ca România , slăbită de mijloacele ei de apărare , **să ajungă o anexă la inițiativa altora**, sau

să rămână întemeiată pe o putere bine organizată , ceea ce a fost și în trecut : **un element de directivă în răsăritul și apusul Europei "** [!!!]

Gh.Brătianu / 16 mart.'33

▣ **Relațiile cu alte state**

/ **la act** de declarațiile lui Titulescu privind **relațiile amicale cu Italia și Germania ;**

/ Să nu fie uitate și modificate **relațiile noastre bune cu Japonia ;**

- **N.Titulescu : De acord !**

/ **Ușa Pactului să fie deschisă și spre statele balcanice**

- pentrucă , numai așa, vom putea realiza fireasca noastră solitudine față de **românii din dreapta Dunării și din Timoc** -

----- Gh.Brătianu / 16 mart.'33 -----

52) [Paul Negulescu](#) (PNL-georgist)

[LD . cine este ? Să fie PP ?]

"Tratatele de pace care au pus capăt marelui război ,
au căutat să facă **aplicațiunea principiului naționalităților**,
înlăturând nedreptățile ce dăinuiau de veacuri și chemând la viață politică naționalitățile
asuprite .

Principiul naționalităților, născut în **Germania** în a doua jumătate a veac.XVIII,
A avut o influență considerabilă în întreaga Europă , mai ales în Germania și Italia.
În sec.XIX , **revoluțiile din 1848** , ce au izbucnit în mai toate țările Europei ,
aveau la bază **proclamarea dreptului la autodeterminare pentru
naționalitățile asuprite** , de a lua parte la viața politică .

În numele acestei idei s-au făcut revendicările și
s-a ajuns la realizările **care au transformat Europa în veacul al XIX** ,
prin înfăptuirea **statului italian** și prin formarea **statului german federal**.

Ideea națională trezită grație acestei **teorii a raselor sau naționalităților**,
formează astăzi **o forță morală** de care **guvernării trebuie să țină seama** .

Naționalitatea este o idee activă la care participă

toți aceia care au conștiința că îi aparțin.

Sînt **legături sufletești** , care unesc pe toți acei care se socotesc de **aceeaș rasă**
și care **vorbesc aceeași limbă** , care au avut **o istorie comună** , care și-au unit bucuriile
și suferințele . Există **un întreg complex de sentimente și de idei** care ne domină și
care ne face să fim așa de **legați de neamul în care facem parte** .

Astefel, **noi vrem cu pasiune să fim români**, noi vrem **ca România , ca statul român,**
să dureze în perpetuitate , în cuprinsul granițelor în care s-a întregit neamul
românesc ,

căci el este **instrumentul de protecțiune** al vieții tuturor românilor ,
el este **protectorul spiritului românesc** care ne stăpânește , care ne domină ,
până în cele mai mici fibre ale ființei noastre.[-----]

Partidul național liberal socotește că **ideea de a reveni asupra așezărilor înfăptuite**
cu atâta trudă și jerfe [-----] este nenorocită. [-----]

De aceea, **orice încercare de a zdruncina noile așezări** ,
se va lovi de conștiința națională a tuturor popoarelor libere ,
care înțeleg să apere aceste idei intrate în patrimoniul lumii civilizate "
----- Paul Negulescu / 29 mai '33

53) [G.Deleanu](#) (PNL-2) : la Legea încurajării industriei naționale, 7 apr.'33 (DAD, MO 84, 7 apr,'33, fișă mână)

▣ Industria

Programul PNL prevede încurajarea industriei naționale , **dacă este cu capital românesc**
și este condusă de cetățeni români.

Legea din 1912 , avea o serie de avantaje care au dispărut .

Țara , **deși agricolă**, are nevoie de industrie națională ,
către care să se îndrepte brațele libere și care să asigure produsele necesare
pe timp de pace și pe timp de război. Va vota legea .

G.Deleanu / 7 apr.'33

54) [Gh.Brătianu](#) (clubul PNL, Iași , 15 mai '33) :

"Nu aprob această mișcare și voi lupta contra introducerii în țara noastră a unei
politici ce nu concordă cu sentimentele poporului român.

Hitler poate foarte bine să facă politica pe care o crede în țara sa,
dar niciodată **nu vom permite să se extindă politica lui în țara noastră** .

Reprob toate actele de violență împotriva altor confesiuni din țară.
Acesta este crezul nostru și cu el mergem înainte " (cf. "Lupta" , 17 mai '33)

55.) [Alex.Topliceanu](#) , [Reântregirea PNL ?](#) // [dizidența Gh.Brătianu](#) // , oct.'33

(Rev."Parlamentul Românesc " an IV, nr. 124-126 , oct .'33, p. 63-64)

[LD : [Topliceanu era secretarul g-ral al secțiilor economice ale Cercului de studii PNL.](#)]

" În adevăr,de unde **plecarea din partid a d-lui George Brătianu** a avut motivele pe care le cunoaștem cu toții [[Restaurația](#)] , acum , **revenirea este condiționată de șefia actuală a partidului liberal.** [!!!] [-----]

Dacă nimeni din partid nu poate avea ceva în contra **revenirii fiului lui Ionel Brătianu în casa tatălui său**, reluându-și locul și drepturile , apoi tot așa de adevărat este că , **nimeni nu poate măcar pune în discuție chestiunea șefiei partidului** sub presiunea unor interese din afară.

Chiar dacă **IGDuca nu ar avea calitățile pe care le are** și drepturile la conducerea partidului , și tot **chestiunea șefiei d-sale nu se mai poate pune** .

La aceasta se opun nu simpatiile personale , dar interesul hotărâtor al partidului , prestigiul și demnitatea lor, păstrate neântinate , cu atâtea sacrificii până acum."

Greșala ce o face Gh.Brătianu , de a cere sacrificarea lui Duca , a avut efect contrar.În jurul lui Duca, s-au strâns rândurile .

Acțiunea lui George Brătianu a consolidat remarcabil șefia lui IGDuca.

"Admirabila lealitate a lui Dinu Brătianu a făcut să se știe răspicat , nu numai de nepotul său, că pe chestiunea Duca , partidul întreg nu admite nici o tranzacție ."

În jurul lui IGBrătianu, sunt puțini liberali "adevărați".

În afară de [Toma](#) (Iași) , [Atta Constantinescu](#) (Bacău) , [Deleanu](#) (Galați)

și câțiva scoși din PNL înainte de dizidență, **ceilalți... n-au fost liberali**

și s-au raliat dizidenței nu din motive ideologice.

Aceștia, bineînțeles, **nu pot fi pentru reîntregirea PNL** , deoarece n-ar fi băgați de seamă de cei din PNL-matcă !

De aceea au inventat " chestia Duca" și ... o speculează.

Pe de altă parte, **PNL-ducist** , jenat, stânjenit de acțiunea georgistă, **nu este totuși în situația de a-l ruga să revie la partid.**

[Al.Topliceanu](#) / oct.'33

[Guvern IGDuca](#) . 14 nov.'33

Alegeri .

Asasinarea lui Duca , 29 dec.'34

[Guv. Angelescu / Guv.Tătărescu](#) , 5 dec.'34

56.) Gh.Brătianu : respingerea colaborării cu guv.Duca, 9-14 nov.'33

("Dimineața" an 29, nr. 9658, 17 nov.'33 + foto Goga și Gh.Brătianu)

[LD : [încerc să fiu cât mai obiectivă. De aceea reproduc toate vorbele acestor adversari ai lui Duca. Este f.greu să nu iau în considerare ... consecințele acestor orgolii și veleități .Mai ales că din aceste fire de intrigi ... s-a țesut pânza de păianjen](#)

care îl va transforma pe Duca în victimă.]

Primul mandat primit de Duca de la rege, era de a alcătui un guvern de colaborare cu partidele lui Goga și Gh.Brătianu.

Ambii șefi de partide au refuzat colaborarea solicitată de Duca.

După trecerea crizei și alcătuirea guvernului monocolar Duca, cei doi au ținut să explice, în declarații de presă, motivul refuzului .

[-----]

b) Gh.Brătianu

▣ Guvernul Duca

[LD : încerc să intru în profunzimea gândirii lui Gh.Brătianu, pe care îl admir, dar căruia nu i-am putut înțelege încrâncenarea cu care l-a atăcat pe Duca .

Poate la 1930... să fi avut argumentul necesității restaurației .

Dar în 1933 !? Deși nimeni nu pune astfel problema , să nu fie un complex că era un Brătianu... din afară familie Brătianu ?]

" **Guvernul d-lui Duca nu este guvernul partidului național liberal.**

Prin marii conducători care au stat în fruntea lui , acest partid se identificase cu o tradițiune care era pentru el o mândrie de cinste în viața privată , de demnitate în viața publică, de apărare statornică a prestigiului și independenței naționale.

" **Guvernul d-lui Duca înseamnă renegarea unui patrimoniu moral ,**

pe care am astăzi și dreptul și datoria să-l păstrez neștirbit.

" Atitudinea aceluia care-l conduce , e cunoscută : ea a șovăit mereu , de trei ani,

între conspirațiune și servilism. Mă voi opri întâi asupra modului în care

acel [Duca] ce și-a încheiat cariera politică la 7 iunie 1930,

a ajuns să fie însărcinat cu formarea guvernului."

Monarhia !

"Nu de astăzi, nici de ieri, ci de doi ani încheiați mi-am arătat adâncă îngrijorare ca să nu se întindă o pânză înșelătoare între Coroană și greutățile obștești.

De atunci am făcut să se audă un strigăt de prevestire : **el nu a fost ascultat. [!!!]**

Am voit o monarhie puternică și liberă , liberă de orice asuprire ,

de apăsarea oricărui partid politic, începând cu partidul național liberal. [!!!]

Dar nu pot înțelege ca monarhia , instituție fundamentală a statului ,

să fie înrobite influențelor doasne și interesate , prin mijlocirea și precupețirea cărora guvernul de astăzi s-a putut strecura în chip rușinos la cârma țării . "

Complicitățile guvernului

"Din această complicitate rezultă : **ori guvernul a încheiat târgul cu oameni de afaceri**

, pentru a împărți cu ei puținul care rămâne din sărăcia țării ,

ori el a primit toate umilințele și toate echivocurile cu un gând ascuns de

răsturnare a ordinii de Stat, ce nu a părăsit nici o clipă pe principalii săi exponenți .

[-----]

Dar mai am datoria să mai dezvălui și o altă latură a acestei guvernări.

Târguiala pentru a ajunge la cârmă nu s-a oprit la granițele țării.

Prin mijlociri ce le vom demasca, **s-a adus în cumpănă amestecul unor puteri străine** , pentru a impune țării guvernul de astăzi . [-----]

Cu guvernul de astăzi, **ne întorcem la vremurile în care dregătorii împărăției**

schimbau după placul lor domniile în țările noastre . Pentru a stoarce din sărăcia

noastră **plata unor datorii cămătărești**, pentru a salva instituții falite , pentru a răsplăti

prin afaceri oneroase serviciile aduse, **s-au luat angajamente și s-au făcut făgădueli.**

Gh.Brătianu / concluzie

Mulțimea miniștrilor și a subsecretarilor care se îngrămădesc să depeie un

jurământ de credință , pe care l-au respins atât de categoric acum trei ani,

nu reprezintă o cârmuire național-liberală : este cel mult vorba de **guvernul unei**

camarile care înstrăinează pe Rege de năzuințele și de nădejile acestei națiuni ,

de **un guvern al robiei economice și al amenințării străine.**" [-----]

În numele Partidului național-liberal desmint cu toată hotărârea svonul

că ne-am retrage din lupta electorală "

Gh.Brătianu / 17 nov.'33

57.) I.D.Suchianu , Oameni noi : **Gheorghe Brătianu, 19 nov.'33**

("Parlamentul românesc " , an IV, nr 128, 19 nov.'33, p. 6-7)

[LD : doamne cât de meschin este Suchianu !]

Suchianu explică de ce stă departe de "politica militantă" ; dar , cum Constituția îl obligă să voteze... se străduiește să înțeleagă ; nu a votat niciodată PNL ; dar a simțit o mare bucurie cetățenească ... la știrea că guvernul PNȚ a fost demis și că a venit la putere PNL ; îi era o frică cumplită să vadă venind la putere un guvern format din partide mici, fără trecut, fără răspundere ... De aceea s-a bucurat ...

" **Printre condotierii micilor noastre partide** , există unul care mă interesează în deosebi.Este **Gheorghe Brătianu**. [----] Gh.Brătianu este **un om neobișnuit de deștept** , un **om învățat și înzestrat cu un real talent pentru îndeletnicirilor cărturărești** .

Decât că toate acestea sunt astăzi ca și când n-ar exista .

Gheorghe Brătianu a părăsit știința pentru politică. Dar, în sfârșit, am putea spune că asta nu este o trădare. Am putea chiar spune că e un sacrificiu.

L-a cunoscut pe Gh.Brătianu ca student la Paris.

Povestește câteva fapte infamante :

/ **Fiind fiul lui Ion Brătianu**, și, pe de altă parte, fiind personal foarte bogat, a găsit că este folositor să renunțe magnanim la schimbul ce se servea lunar studenților români.A ales pe studentul Paul Verona , care avea meritul să fie prieten de copilărie cu el, dar care , din întâmplare , era tot atât de bogat cât și Gh.Brătianu.

Dar , apoi, **s-a răzgândit și a mers el personal**

să-și ridice cecul de la statul român...

/ Alt episod : după ce și-a luat strălucit licența la Sorbona, s-a înscris la doctorat , lucrând cu râvnă... Pentru ca , deodată, brusc, aflând că în țară este o catedră vacantă ...

să se întoarcă în țară, **să dea pe furis un doctorat de provincie la o Universitate unde profesor de Istorie și rector era un ministru al tatălui său !**

/ Devenise doctor, dar nu și profesor. Nici șanse nu avea, deoarece toată Universitatea de la Iași era național-țărănistă .Atunci s-a dus la " amicul " Ralea , și i-a propus un pact :

Ralea să convingă pe cei 18 profesori să-l voteze , iar el... să vorbească cu ministrul Angelescu ... **să transforme catedra acestuia de Psihologie ... în catedră definitivă** ... Numai că **Ralea s-a ținut de cuvânt, dar Brătianu.... Nu !**

/ Alt episod , "afacerea Dreyfus" a leșilor, **bătălia dintre Andrei Oțetea** (conferențiarul lui Brătianu) **și Ion Hudită** pentru catedra de Istorie , în care Brătianu nu și-a sprijinit asistentul !

/ Alt episod : **cum a profitat Gheorghe Brătianu de acea greșeală a PNL**

la Restaurație ; cum s-a năpustit asupra gloriosului partid al tatălui său , pentru meschine calcule...

"Pentru toate aceste motive , și fără a fi avut niciodată cu Gheorghe Brătianu decât relații de curtoazie - pentru toate aceste motive **simt o datorie cetățenească , precisă și urgentă , de a informa pe concetățenii mei pentru ce m-am bucurat atât de tare la spectacolul culării grăbitului șef al PNL nr 3 ...**

IDSuchianu : Gh.Brătianu / 19 nov.'33

58.) Lichidarea organizațiilor georgiste ... reântregirea PNL , 22 - 29 nov.'33

("Universul " , 17, 24, 29, nov.'33 ; "Adevărul " 24 nov.'33)

[**Ziarul relatează bucuria cetățenească din diverse orașe , la știrea că PNL -Duv'ca a preluat guvernarea . Iași, Chișinău, Cernăuți, etc etc.]**

/ **Chișinău**. Lichidarea org.georgiste din Lăpușna . În urma hotărârii delegației permanente - șef Ion Costin - a organiz.georgiste de a reveni la PNL ,

45 comitete comunale au revenit la PNL - matcă.

Alți georgiști, au revenit individual, cu cereri directe la IGDuca și I.Inculeț.

/ **În jud.Tecuci** , numeroși georgiști din com.Nicorești, Țepu, Buciumeni, Poiana , au revenit la PNL ...

/ **În jud Iași** : mari disensiuni. În Tg.Frumos, Podul Iloaiei, Holboca, etc etc ... organizații întregi au revenit la PNL . Alții, individual.

/ **În Bucovina**, organizații georgiste revin în bloc la **PNL.ducist** , condus de **Ioan Nistor**.

La Cernăuți, la clubul PNL s-a ținut o recepție cu acest prilej.

Printre participanți : prof.univ.**Max Hacman, dr.Marmeliuc, dr.Spânu, dr.Gușuleac, dr.Bodea, dr.V.Marcu, prof.Rotică, Gh.Vântu** (prefectul județului)

Au revenit la PNL -1, numeroși georgiști de marcă :**Dumitru Iliuț** (ex prefect de Cernăuți

) **Tilemann** (șeful org.Suceava) , **prof.Cărăuș** (șeful org.Rădăuți) , **Bocăneț** (șeful org.plasei Bosanci) , **Spac** (șeful org.plasei Mitocul Dragomirnei) , șefii plășilor Sadagura, Siret, Solca etc etc. Toți au declarat că regretă actul de indisciplină făcut cu 3 ani în urmă, că se reîntorc în partid cu cele mai frumoase sentimente . Ei au fost salutați pentru gestul revenirii ... de Gh.Vântu, prof.Marmeliuc (vicepreșed.) I.Nistor .

/ / **La Chișinău** , delegația permanentă a PNL-georgist, a ținut o ședință de club.

Gherman Pântea a făcut o expunere , a afirmat că Gh.Brătianu a fost "rău informat " și "a lucrat fără să consulte partidul " Cei prezenți **au hotărât în unanimitate** (minus 2 voturi : prof.univ.**Ștefan Bulat** și maior **Bonciu**)

să părăsească pe georgiști și să treacă la duciști.

S-a votat o **Moțiune** în acest sens, și s-au trimis **telegrame** lui **Duca și Inculeț**, așteptat să sosească la Chișinău.

/ **La Oravița** , organizațiile georgiste din Caraș (19 din 24) ,

condusă de **Iancu Conciatu** , și din Severin , conduse de **dr.Iuliu Coste** ,

au revenit la PNL.De fapt, georgismul din județele **Caraș și Severin**, a fost... lichidat .

/ La Cluj, președ. georgist **Ștefan Fabius** , l-a anunțat pe Gh.Brătianu că-l părăsește...

/ Același fenomene se semnalează la Ploești ș.a.

/ **La București**, însă, nu se semnalează **nici o "defecțiune"** .

Gh.Brătianu a ținut o noă consfătuire la club, cu fruntașii partidului.

Șefii organizațiilor din sectoare, au anunțat că nu s-a produs nici o "dezertare" .

C.Toma (secretar gral al partidului) a depus o **Petiție la Palat** ,

în care **s-a plâns de samavolnicile organelor administrative împotriva partidului.**

Georgiștii se întorc în PNL-1

59.) Din campania electorală 22 nov.'33

("Lupta" , 23 nov.'33)

//depunerea de liste // lupta pentru poziția pe buletin // vânzolela // situații hilare //
// manifeste electorale // primele ciocniri //

▣ București: ziarul " Mișcarea țării " , suspendat

Ministerul de Interne suspendase ziarul "**Mișcarea**" , pe 15 zile.

Atunci georgiștii , au scos ziarul "Mișcarea țării " . Când a fost tipărit , georgiștii au fost opriți de jandarmi să-și ridice ediția

▣ Iași : manifeste georgiste confiscate

Autoritățile au făcut o descidere la tipografia " Tătărași" , unde au confiscat manifeste georgiste.

▣ Bălți : georgiștii , în cartel cu cuziștii

La șed. org locale, au fost invitați numai membrii "creștini" și fruntași cuziști , hotărându-se un cartel electoral. Toți **membrii evrei , și-au înaintat demisiile din organiz.georgistă.**Faptul a provocat vii discuții, deoarece președ. PNL Bălți , **Eft.Popovici, era adversar al cuziștilor.** Debut electoral / 22 nov.'33

Gh.Brătianu , Apel către tineri ! (apel electoral)

("Dimineața" , 12 dec-'33)

[-----**starea grea materială a tineretului** -----]

" Ați așteptat o cărmuire înțeleghătoare a nevoilor Statului și a chinurilor voastre.

Puteri ascunse ne-au impus însă un guvern ,

care e național și liberal numai cu numele .

Închinat unor interese străine sau mărunte de gașcă ,

el primejduiește și Țara și Tronul .

Vă chem la luptă pentru mântuirea acestora .[-----]

60.) Rezultatele PNL -georgist în alegerile din 20 dec.'33

Vezi pe larg voturi , procente, loc : **la fișier Alegeri II**

☒ **Voturile pentru partide. Procentaj Cameră (parțial, 55 județe), 23 dec.'33**

("Universul " , an 50, 351, sâmbăta, 23 dec.'33)
 PNL-1+PNGerm - peste 50 % PNL-georgist - cca 4,8%

☒ **Procentele partidelor opoziției, pe județe:**

[LD : nu am trecut zecimalele ! în epocă îi interesa ... dar pentru istorie ...

Mai erau de luat în calcul 14 județe ; procentele urmau să sporească - prin redistribuirea voturilor obținute de grupările care nu întruniseră 2 % .

De aceea am preferat aceste procentaje care dau - cât de cât - **fief-urile** electorale]

Georgiștii : 4,8% pe țară , dar :

12% -Covurlui (Galați) 12% CâmpLung (Bucov.) 11% -R-Sărat, Iași
 10% - Bacău, Brăila 7% Brașov, Vâlcea, Cahul ,Muscel 6% - Mehedinți

☒ **Rezultatul alegerilor pentru Cameră (55 județe) / 23 dec.'33**

[LD : aranjare, colorare, clasamente - LD Dau doar câteva ex semnificative pentru potența electorală . În ordine descrescândă, partidul georgist se situează pe locul III al part.opoziționiste (după PNȚ și PT-Lupu)

Acest lucru va avea o mare importanță , mai ales la alegerile din 1937

Atunci se va vădi "defecțiunea " liberală]

Județul	PNL-Duca	PNL-IGBrătianu
Alba +germ.	12.252 (I)	1.815
Arad +germ	43.026 (I)	3.418
Argeș	21.503 (I)	2.483
Bacău	23.988 (I)	3.747(III)
Bălți	14.780 (I)	3.216
Botoșani	17.892 (I)	2.542
Brașov +germ.	15.455(I)	2.293
Brăila	18.361(I)	3.166 (III)
Buzău	38.164 (I)	1.131 (III)
Caliacra	18.079 (I)	670 (II)
Cahul	12.873 (I)	1.591 (III)
C.Lung m.	8.144(I)	2.135 (III)
Cernăuți+germ.	15.137(I)	2.556
Constanța	21.124 (I)	3.133
Covurlui Galați	13.403 (I)	3.899 (II)
Dâmbovița	29.736 (I)	1.450 (III)
Dolj	44.372 (I)	4.628
Durostor	24.926 (I)	1.760 (II)
Huned.	30.417 (I)	2.530
Iași	22.360 (I)	4.491 (III)
Ifov.Bucur.	63.377 (I)	5.920 (III)
Lăpușna	21.623(I)	1.724
Mehedinți	32.563 (I)	3.860
Mușcel	11.084 (II)	1.936
Neamț	14.533 (I)	3.911(III)
Prahova	40.000 (I)	5.871 (III)
Putna	13.053 (I)	2.237(II)
Rădăuți	14.256 (I)	1.700
R.Sărat	19.151 (I)	3.887 (III)
Sălaj +germ	17.540 (I)	1.317
Timiș-T +germ.	51.946(I)	7.024
Vâlcea	25.017 (I)	3.634 (III)
Vlașca	31.357(I)	1.818 (III)

☒ **Rezultatul alegerilor pe București :**

Votanți : 110.448

Anulate - 2005

PNL-guvern : 62.431 (I) PNL-Georgist - 6.100 (III)

B. Nr.de voturi și procentele obținute de guvern și opoziție

Scăzându-se nr.voturilor anulate și ale partidelor care n-au obținut 2% pe țară :

I. Guvernul : 1.520.224 = 54,93 % IV. PNL-georg: 146.950 = 5,31 %

α.Deputații opoziționiști , pe partide și procente :

10 georgiști

George Brătianu	(11,22 % , Iași)
ing.Gh.Deleanu	(12,75 % , Covurlui)
CCGurescu	(12 % , Putna)
Prof.S.Mehedinți	(11,93 % , Neamț)
Alexe Procopovici	(11,61 % , C.Lung-Bucov)
gral Art.Văitoianu	(11,48 % , R.Sărat)
Atta Constantinescu	(9,06 % , Bacău)
Radu Lascu	(8,97 % , Brăila)
N.Constantinescu -Bordeni	(9,26 % , Prahova)
dr.Aurel Neguș	(7,88% , Brașov)

Au apărut câștigători pe 22 , apoi au dispărut la redistribuire, pe 23 dec. :

Teodor Geantă (Vâlcea)

Alexandru Borțea (Cahul)

S.Slăniceanu (Muscel)

Moise Nicoară (Mehedinți)

PNL-georgist / alegeri dec.'33

61.) Arestări, percheziții 30 dec.'33 **Vezi fișier Garda de Fier III**

/ **Focșani** (Putna) : **prof. georgist CCGiurăscu a fost arestat preventiv** ,
deoarece a fost **denunțat** că , la aflarea știrii asasinatului, **ar fi spus**
"Va mai urma ceva după asasinat "

În Capitală s-a zvonit că arestarea s-a produs după ce , la **descinderea de la casa**
gralului Zizi Cantacuzino , s-ar fi găsit niște scrisori compromițătoare .

Guv.Gh.Tătăreanu - Legislatura I .Sesiunea ordinară . 1 febr. - 1934

62.) Inaugurarea sesiunii parlamentare . Omagierea lui IGDuca , 1 febr.'34

(DAD, MO 1, 1 febr.'34 , p.1-6 ; "Adevărul" , an 48, nr.15.363, 3 febr.'34 ;

Gh.I.Brătianu / 1 febr.'34

[**LD :atenție la nuanță : repudierea violenței la cei "mari" și cei " mici"]**

" Împărtășim adâncă părere de rău a Parlamentului și a țării ,
pentru **timpuria și năpraznica dispariția lui IGDuca**.

" **Profunde deosebiri de vederi [?!?] ne-au despărțit în anii din urmă** ,
dar **oricare ar fi fost** aceste deosebiri și **oricare pasiune** inerentă luptei politice , **astăzi**,
când el este dincolo de orice patimă, **ne simțim îndurerați** , atât de **tragicul lui destin** ,
cât și de **pierderea** pe care viața noastră publică a încercat-o.

" Nu putem uita că , dacă **statul a pierdut pe unul din servitorii lui încercați**,
colaborator statornic al lui Ion și Vintilă Brătianu , această **Adunare** se vede lipsită
de unul din **cei mai talentați și mai experimentați parlamentari** .

"Nu putem uita, în sfârșit, că **moartea l-a secerat** în pragul unei **activități** ,
pe care **și-o propunea constructivă** și pe care , adversari leali, am fi dorit-o cât mai
temeinică și mai fecundă , **chiar dacă** s-ar fi desfășurat **împotriva unora din**
convingerile noastre .[?!?]

"**Un gest disperat** a curmat însă , pe neașteptate , **o viață** care nu-și dase toată
măsura. **Suntem** dintre aceia care , **fără reticențe și fără nici un calcul politic** ,
repudiază violența împotriva oricărui s-ar exercita , **a celor mari și a celor mici.[!!!]**
Respectul vieții omului , pe orice treaptă socială s-ar găsi el, stă la temelia credințelor

noastre , alături de **respectul legilor și al libertăților.**

"Iată de ce , nu numai **cu sentimentul unor bărbați politici răspunzători de actele lor**, dar și cu acela de **reprezentanți ai unei concepții de ordine , de drept și de civilizație, reprobând actul de violență** împotriva fostului Președinte al Consiliului, **Partidul Național Liberal** nu află mângâiere decât în nădejdea că **o viață nouă mai dreaptă și mai înaltă va răsări din durerile noastre de astăzi.** Fie deci ca **jerfa** pe care , cu inimile îndoliate , **o deplângem cu toții, să ne aducă aminte** , acum și întotdeauna , că , **peste capul nostru** , al tuturor, **peste pasiunile și luptele noastre , plutește , senină și veșnică, această Patrie** , pentru care atâtea generații au lucrat și au sângerat și care reclamă tuturor **să o apărăm prin muncă , prin unire și prin sacrificiu."**

Gh.Brătianu / 1 febr.'34

63.) Cronică parlamentară .Validări : Dolj , 9 febr.'34

Camera :

Atta Constantinescu (georgist) - lamandi ;
("Universul " , an 51, nr.40, duminică, 11 febr.'34 ; "Lupta" , 11 febr.'34)

▣ Alegerile la Dolj

- **Atta Constantinescu** (georgist) - contestă alegerile de la Dolj ;

În timpul campaniei electorale, s-a spus că **Corneliu Zelea Codreanu** a lansat **un Manifest** în care **ar fi îndemnat prietenii să voteze cu Maniu, mareșal Avrescu sau Gh.Brătianu.**

Din cauza aceasta , **liberalii au acuzat pe georgiști de "complicitate" cu acțiunile lui Codreanu !** Ce ar spune ministrul de Interne dacă l-am întreba **de ce în gara Sinaia , primul ministru a fost lăsat fără pază ?!**

"Această chestiune, a răspunderilor, în ce privește comiterea atentatului, pe care îl reprobăm cu toată indignarea, și care ne-a îndurerat pe toți , în adâncul inimii noastre (întreruperi de la liberalii duciști) Acela care vă vorbește are , poate , mai mult drept să-și exprime durerea decât mulți alții dintre dvs.

Această chestiune se va discuta la timp și în toată amploarea ei ; iar noi, **PNL de sub președinția lui Gh.Brătianu , cerem o lămurire grabnică a acestui proces, și stabilirea întregilor răspunderi** - insist : stabilirea întregilor răspunderi , cu toate dedesubturile lor, pe care mulți dintre dvs nu le cunosc încă.[---]
Numai astfel se vor risipi toate calomniile pe care dvs încercați să le răspunziți asupra noastră."

- **Petre Gheță** (Ducist) : " Până una alta , **rămâneți complicii autorilor morali ai asasinatului lui Duca "**

- **Atta Constantinescu** : Nu merită din partea mea oboseala să-ți răspund.

- **Victor lamandi** : Adaugă două cuvinte la cele spuse de d. Atta Constantinescu : **"D-sa a cerut acestei Camere o dezbateri a procesului care s-a deschis odată cu asasinarea fostului nostru șef și fost primministrul țării.**

Țin să-l spun dlui Constantinescu că **nu este un singur proces, sunt două procese.** este **unul care stă înaintea instanțelor judecătorești și** care se va dezbate și se va sancționa acolo, potrivit legilor țării , și este **altul , între noi și aceia care au pregătit atmosfera morală , care a dus la asasinatul de la Sinaia "**

Atta Constantinescu / 9 febr.'34

64.) Grupurile parlamentare, pe partide , 16 febr.'34

(DAD, MO 9 -Anexă , 22 febr.'34)

▣ Gruparea parlamentară PNL- georgist (10 deputați)

Gh.I.Brătianu (președ.) **prof.Simeon Mehedinți** (vice)

C.A.Constantinescu ("Atta" secretar)
ing.G.Deleanu
av.Aurel Neguș

prof.CCGiurescu
prof.AI.Procopovici

N.Constantinescu -Bordeni
Radu N.Lascu
gralArt.Văitoianu

65) Gh.Brătianu (PNL) , discurs la mesaj, 24 febr.'34

(DAD, MO 11, șed. din 24 febr.'34, p. 425- 428)

[LD : ipoteză , fir care nu poate fi dus la capătul de început , sau poate mi-a scăpat "momentul " , sau , poate , a fost un "proces lent " ...sau poate , este declanșat de decapitarea PNL ... Cert este că , la începutul lui 1934, după 4 ani de când se rupsesse de PNL pe tema **Restaurației** ; după ce trecuse cu al său PNL-2 prin 3 alegeri , în calitate de opozant (Iorga, Vaida, Duca) ; văzând , poate , că **Carol II** nu i-a răsplătit lealitatea sau din alte pricini, realmente politic-naționale, în acest moment , **fără a rosti numele MSR sau al camarilei,** pare a fi **hotărât contra tendințelor acestora de a știrbi regimul parlamentar și rolul partidelor** în angrenajul regimului constituțional :
 / El a refuzat colaborarea cu guv.Duca , pentrucă " știa " că acesta va fi constrâns să primească conducerea în "condiții " ce-i " îngrădeau" libertatea de acțiune ;
 / Lui Duca i s-a " sugerat" sau i s-a "impus " să dizolve Garda de Fier , măsură cu grave consecințe , creatoare de "precedent " , care se poate întoace , la un moment dat contra oricui partid politic ; dizolvarea G de F , a deschis în viața noastră de stat " o paranteză sinistră de abuz și violențe"
 / Nu era exact că a dat greș **regimul întemeiat pe Constituție și Parlament ;**
 / Nu este suficient să se amintească de Constituție numai la solemnități
"Tirania pregătește anarhia !"] Doc integral la [fișier PNL-2](#)
G.Brătianu / 24 febr.'34

▣ Mesajul Regal

▣ Adresa de răspuns

Discuția Mesajului înseamnă **examinarea situației generale politice** și **definirea atitudinii partidelor opozante** față de **concepția și metodele guvernului** .
 " În pragul activității legislative, a acestei Adunări, **discuția** trebuie să constituie mai ales **prilejul unei reculegeri necesare** , care adâncește în noi sentimentul răspunderii față de țară și **ne îndeamnă** mai mult decât la critica oamenilor și a faptelor, **la un examen de conștiință.**"

În ce privește partidul pe care-l conduce , care s-a prezentat până acum, ca partid opozant, **la trei alegeri** , se poate înfățișa acestei judecăți **cu încredere și cu mândrie** .
G.Brătianu / 24 febr.'34

▣ Asasinarea lui Duca

▣ Dizolvarea Gărzii de Fier.

[LD : sublinierile, parantezele, întrebările îmi aparțin.

Argumentele lui mi se par **logice, verosimile, juste** , dar
 și la el plutește acel "**misterios cineva** " care a forțat mâna lui Duca ;
 acel "**misterios cineva**" care nu a asigurat securitatea lui Duca ;
 acel "**misterios cineva** " care, este sugerat a fi autor moral sau chiar complice la crimă .
 Și , pe deasupra , **misterul ascunzîșului lui CZCodreanu !**
 Și mai este o chestiune primordială : **până unde trebuie să meargă libertățile constituționale** , în cazul unei grupări dovedite - dacă există dovezi ! - complotând sau conspirând împotriva Statului ?
 Și mai este principala chestiune : **se răspunde cu crimă la represiune ?**]

"Nu vreau să folosesc acest prilej , nici să cobor această discuție , pentru a răspunde calomniilor ce ni s-au aruncat deunăzi de pe unele bănci ale acestei Adunări. **Va veni momentul** - și noi îl vom și-l cerem apropiat - **ca să examinăm chestiunea răspunderilor și a complicităților morale și materiale ale atentatului de la Sinaia , cu toate dedesubturile și cu toate răspunderile lor.**

"Ceea ce țin să lămurim de pe acum , este că **gestul disperat , pe care l-am reprobat și-l reprobăm cu toții , a fost o tragică confirmare a unor prevederi și a unor temeri ce nu le aveam nici de azi nici de ieri.**

"Când am refuzat în două rânduri colaborarea ce ni se oferise , în cursul anului trecut [?!?] , **știam că Ion Duca , urmărind să aducă într-un răstimp scurt partidului, condus de el, la cârma statului , va fi constrâns [de cine ?] să primească puterea în condițiuni [ce condițiuni ?] ce-i îngrădeau din capul locului acea libertate de hotărâre și de acțiune , fără de care nu se concepe rostul unui șef de guvern deplin răspunzător în fața Coroanei , și în fața țării , într-o monarhie constituțională. (aplauze la PNL-georgist)**

"De aceea, **când i s-a sugerat sau i s-a impus [de către cine ?] hotărârea de dizolvare a Gărzii de Fier , consecințe grave se puteau întrevădea din prima clipă.**

Îndiferent de credințele acestei grupări , hotărârea de la 9 decembrie , prin momentul în care a fost luată

- lovitură de surprinderi în preajma alegerilor -

prin precedentul atât de periculos ce l-a creat , și care se poate întoarce, mâine, împotriva oricărui partid politic , a celui mai înaintat , ca și a celui mai cumpănit , a celor din opoziție , ca și a aceluia de la guvern,

constituie o greșală din cele mai grave și a deschis în viața noastră de stat o paranteză sinistră de abuz și violențe " (aplauze la PNL-georgist)

" De sigur însă, nimeni nu putea prevedea sau măcar bănuia **că astfel vor fi condițiunile acestei guvernări [atenție !] , încât nu va putea fi asigurată , după atâtea amenințări fățișe [!!!] , securitatea și viața însăși a primului sfetnic al Tronului .**

"Aceasta este principala concluzie a tragediei de la Sinaia ."

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▫ **Guvern liberal ?!**

[L D: **Gh.Brătianu** înfățișează **fizionomia ideala a unui guvern liberal.**

Poate fi expusă în ghilimele la orice capitol de **doctrină liberală, ca o chintezentă a valorilor liberalismului : libertate , democrație, constituționalism, parlamentarism , legalitate , ordine morală.**

Faptul că , din figurile românești ale liberalismului , el invocă doar pe cei din familia Brătianu , pe **Ion și Vintilă Brătianu** - tatăl și unchiul mare -

(spre deosebire de Dinu care vorbea și de Sturdza și a admis excelența lui Duca)

poartă pecetea "complexului" fratelui bastard care , pornit în dizidență pe tema Restaurației - cu speranța că Regele , pentru care a făcut ruptura , va vedea în el pe liberalul demn de guvernare - **se vedea înșelat în așteptările lui.**

Altfel, însă, **credința sa liberală este fără cusur,** singura nedreptate , făcând-o unchilor săi.

Știu că această opinie poate fi vulnerabilă ,ca venind de la un "istoric" dar... cum eu nu țin să fiu atât de ortodoxă, voi risca această abordare .

Lecuit de "carlism" , trecând treptat chiar în tabere anticarliste, lui Gh.Brătianu îi vor trebui încă 5 ani de tribulații politice laterale , până să revină în familie ! Cum ași putea aborda altfel chestiunea ?

" Ea [**tragedia de la Sinaia**] ridică , în toată întinderea și în toată gravitatea ei , **problema respectării libertăților constituționale și a principiilor** pe care trebuie să le reprezinte prin concepția , ca și prin acțiunea sa , **orice guvern, dar mai ales un guvern al partidului liberal.**

Strămoșii noștri ne-au deprins cu gândul că **un guvern liberal este un guvern cu prestigiu și autoritate desăvârșită , cu mână liberă [?!?] în conducerea statului, fără ipoteca [!?!] nici unei știrbiri și nici unei transacțiuni ."** (**aplauze la PNL-georgist**)

Un guvern cu depline puteri , pentru a avea și deplină răspundere și a menține astfel la adăpost de orice zguduiri , rolul normal al factorilor

care alcătuiesc **structura permanentă a vieții noastre constituționale.**

Un guvern care, prin propriile sale forțe politice și morale , să poată cârmui fără siluiri , rezolvând problemele și îndrumând curentele de opinie, în cadrul vieții democratice și parlamentare , de care noțiunea liberalismului nu trebuie despărțită , un astfel de guvern nu se poate sprijini ca formulă și practică de guvernământ, pe un sistem de represiune , de teroare și de delatiune, suprimând libertățile individuale , stânenind în afară de incinta Parlamentului orice viață politică normală .

Un guvern liberal , prin însăși constituirea sa , trebuie să cuprindă în sânul său forțele politice reale ale partidului , pentru că un guvern liberal nu trebuie să întărească , printr-un nou exemplu, teoria pe atât de greșită , pe cât de tendențioasă , a incapacității regimului parlamentar .

ce se înfiripează tot mai mult ca o concluzie a ultimelor guvernări de partid .

Nu este adevărat că a dat greș un regim întemeiat pe Constituție și Parlament , atâta vreme cât aceste instituții nu au fost și nu sunt lăsate să-și exercite , prin reprezentanții și conducătorii lor, întreaga lor răspundere și întreaga lor acțiune . (aplauze PNL-georgist)

Nu este deajuns să amintim de Constituție numai cu prilejul solemnităților , iar ideea de ordine , nu poate fi o acoperire a abuzului.

Ordinea se sprijină pe lege. Tirania pregătește anarhia.

Noi înțelegem respectul legii de sus în jos, ca și de jos în sus !

(apaluze la PNL-georgist)

Noi n-am conceput o guvernare liberală altfel,

decât ar fi însemnat ea astăzi, pentru Ion și Vintilă Brătianu (apaluze la PNL-georgist) , iar dacă țara a voit o guvernare liberală ,

pe aceasta a voit-o, [!!!] și nu pe aceea pe care o înfățișează

formațiunea de guvern pe care partidul acestei majorități [Dinu Brătianu !] a acceptat-o . Această concluzie se desprinde și din examinarea programului pe care ni-l prezintă Mesajul "

[trece la critica programului economic]

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ Programul economic

"În ceea ce privește **chestiunile economice** care se impun astăzi , atât de imperios preocupărilor și atenției noastre , ne vom spune cuvântul la **discuțiunea legilor respective**, de la care țara așteaptă **ușurarea greutăților** ce o apasă, cu deosebire acelea care îi fâgăduesc atât de categoric **degrevarea fiscală și rezolvarea integrală a problemei datoriilor.**

"Ceea ce reține însă, de pe acum, **întreaga noastră atenție** , atunci când se amintește cu atâta grijă **împlinirea a trei sferturi de veac de la înfăptuirea Unirii** , este **apărarea constantă a independenței economice și politice a statului național** , moștenire pe care generațiile a căror amintire o slăvim, ne-au lăsat.o **întregă și neștirbită.** (Aplauze la PNL-georgist)

" În această privință, **nu găsim** , nici în Mesaj, nici în proiectul de **Răspuns la Mesaj** al acestei Adunări, **o aluzie la problema** , atât de importantă și de complexă, a **datoriilor externe ale statului român**, nici vreo lămurire **a prezentei experților** , care , de câțva timp, examinează posibilitățile financiare și capacitatea de plată a țării .

Nu s-a încheiat anul de când , în **Camera trecută**, **vorbind împotriva Acordului de colaborare tehnică** a statului român cu Societatea Națiunilor , **întruneam aplauzele reprezentanților acestei majorități** , din care , cei mai mulți se află **astăzi pe banca ministerială** , atunci când **afirmam că :**

< Oricât s-ar fi accentuat , în ultimii ani , internaționalizarea vieții statului , oricât de mult s-ar fi strâns legăturile de interdependență economică , de la un capăt la altul celălalt al globului, sunt margini înlăuntru cărora voința națiunii nu poate fi îngrădită de nimeni . >

(Aplauze la PNL-georgist)

Ea are datoria să-și apere acest patrimoniu moral.

cu aceeași stăruință cu care își menține hotarul ! "

Ce s-a schimbat de la data acestor dezbateri ?

Oare **trebuie să ne arătăm satisfăcuți că experții**, care **ne cer să strângem și mai tare șurubul fiscal**, pentru **a achita în întregime dobânzile** urcate ale împrumuturilor din anii de belșug și risipă, **nu reprezintă Societatea Națiunilor**, **ci ne sunt trimiși direct de creditorii noștri ?**

Controlul lor asupra finanțelor publice , ce ni s-a impus, cu toate străduințele din decembrie ['33] , ale fostului ministru de Finanțe [Vict.Antonescu] **este oare mai acceptabil decât acela al colaboratorilor "tehnic" de la Geneva ?**

Independența economică a țării este mai puțin compromisă , de supravegherea acestor experți străini, decât de a celorlalți ?

De la început am afirmat convingerea că **România trebuie să condiționeze** voința ei sinceră de a-și respecta angajamentele, **de posibilitatea și de mijloacele ei de plată.**

Dar , nu ni se poate pretinde să rămânem zdrobiți sub povara obligațiilor , atunci **când nu se manifestă în jurul nostru și cu deosebire , din partea țărilor creditoare , nici o intenție de a ne ușura această sarcină sau** de a spori **puterea de desfacere a unei producțiuni stânjenite "**

(**Aplauze la PNL-georgist**)

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ **Politica externă**

▣ **Decalaj economic : țări agrare - țări industriale**

[**LD : este interesant cum , în toate dezbaterile politice , erau sesizate diverse aspecte deficitare ale politicii externe românești,** dar ... în concluzii se vorbea de **unanimitatea aprobării acestei politici !**

Zelul pe care l-a depus Titulescu pentru obținerea acestui calificativ, ar merita o mai adecvată analiză istorică , dar atât de tare este înrădăcinată **preamărirea politicii titulesciene, în posteritate,**

încât orice aluzie este imediat taxată de ... " x" eroare , "x" păcate" etc etc.

Mă voi strădui să demonetizez aceste automatisme istoriografice , pentru că ... **nu numai "fasciștii" l-au criticat pe Titulescu !**

dar oricine îl critica , devenea automat , ... " inamic" , "adversar" , "dușman "]

" **Problemele economice se leagă strâns de acelea ale politicii noastre externe.**

Nu este locul să examinăm aici pe larg această politică ,

deși Mesajul înșiră cu un lux deosebit de date , de localități, de amănunte , diferitele **pacte de alianță și de neagresiune** , încheiate în ultimul timp.

"De sigur , **alianțele și înțelegerile internaționale** , care ne garantează hotarele în toată întinderea teritoriului României , **sunt binevenite** , atunci când **adaugă o nouă cheazășie de stabilitate și de liniște** dezvoltării viitoare a țării și ordinii noi a Europei.

Dincolo de formele protocolare , alianțele au, însă, de obicei,

un îndoit conținut : militar și economic.

De cel militar, în starea în care ne aflăm azi, prefer să nu mai vorbesc astăzi în această incintă ; **mi-am spus cuvântul la vreme . [afacerea Skoda !]**

Dacă însă este vorba să examinăm foloasele pe care **aceste acorduri le aduc economiei naționale** , nu putem să nu relevăm **contrazicerea gravă** în care se află , de câțiva ani, **politica externă a acestei țări.**

" **Ni s-a făgăduit** , de pildă, prin **pactul Micei Înțelegeri,**

o organizare temeinică a colaborării economice

între cele **două țări agricole**, România și Jugoslavia , și Cehoslovacia, **stat industrial.**

Constatăm astăzi că, departe de a se fi ajuns la un acord pentru tarifele protecționiste care ne îngreunau exportul , **Cehoslovacia și-a devalorizat moneda , trecând astfel în tabăra opusă stabilizării .**

Consincința poate fi un **damping industrial** , cu cele mai serioase urmări pentru propriile noastre întreprinderi și, în orice caz, **un dezechilibru monetar , înlăuntrul Micei Înțelegeri .**

De aceea, dacă din punct de vedere politic, pactul celor trei țări n-a întâmpinat obiecțiuni și **își păstrează întreaga rațiune de existență ,**

în fața primejdiilor care amenință așezarea teritorială a Europei Centrale ,
din punct de vedere economic ,
el prezintă toate inconvenientele unei înțelegeri fără obiect.

" **Aceeași constatare** o facem cu privire la **legăturile noastre cu alte țări din Apusul , ca și din centrul Europei.**

Din **Raportul** recent al Consiliului de administrație al **Băncii Naționale** ,
 culegem observația că **valoarea tonei de mărfuri importate n-a scăzut decât cu 5% ,**
 în ultimii patru ani de criză , pe când cea a **tonei exportate s-a prăbușit cu 60% .**

Nimic mai elocvent decât aceste cifre [!!!] [dă exemple din raport]

Față de aceste **grave lovituri aduse valorificării produselor noastre și**
 de **piecicile din ce în ce mai mari puse de țările industriale ,**
 în calea exportului nostru, **România a menținut un tarif vamal** care , în medie ,
 nu depășește 15 % din valoarea mărfurilor, iar în cazuri izolate ,
 nu întrece niciodată 50-70 % din valoarea articolelor de import.

Astfel, **România s-a menținut** , în tot timpul acestei perioade atât de critice,

în cadrul angajamentelor repetate ,

luate la conferințele internaționale , privitor la tarifele vamale ,

în timp ce , **toate țările cumpărătoare au părăsit această politică și**

au lovit comerțul nostru exterior cu taxe,

care **au sdruncinat considerabil valoarea producției noastre vândute în**
străinătate și, deci, și posibilitățile noastre de plată."

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ **Controlul financiar străin.**

" **Am acceptat acum cinci ani [1929]**, introducând un anumit regim de stabilizare
 al monedei, **o serie de măsuri de control** asupra activității noastre economice și
 financiare. **Se dovedește astăzi, în mod limpede** , după zguduirile grozave ale crizei,
 că **concursul ce ni s-a dat din afară a fost insuficient** și

sarcina ce ni s-a impus, prea grea.

Trebuie să rămânem prizonierii unor angajamente ,
 pe care **am rămas singurii** ale respecta ?

Trebuie să sacrificăm independența noastră economică,

să știrbim , poate , și **independența noastră politică,**

să sacrificăm rostul institutului nostru de emisiune și

să-l oprim de la funcțiunea sa normală,

pentru că astfel dictează, nu interesele noastre,

ci cerințele experților și consilierilor tehnici ?

Trebuie să împingem paradoxul respectului unilateral al contractului ,

până a lăsa **să ni se taie** , ca de un Schylok, **din trupul nostru** , măsura de carne ,

nesocotind sângele cald al circulației economice

care **dă viață întregului organism al națiunii ? "**

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ **Tradiția națională a PNL**

" Răspunsul la această întrebare , ni-l dă tradiția politică a acestui stat
național și unitar și directiva însăși a întemeietorilor săi.

Liberali prin crezul lor politic , ca și prin concepțiile economice ale timpului lor,
ei au știut să rămână naționali, în împrejurări hotărâtoare .

"Nici pentru generația Congresului din Berlin, nici pentru cea a Conferinței din
Versailles, ambiția de a fi socotit un < mare european > ,

n-a precumpănit o singură clipă asupra grijei statornice de a apăra , î
n orice împrejurare , interesele românești "

(**aplauze la PNL-georgist**)

" Din vicisitudinile istoriei, noi am rămas ca un stat național și
nu putem trăi decât ca stat național. Partidul Național Liberal, al cărui putere
 covârșitoare în aceste înfăptuiri este mai presus de orice ură și orice controversă,
nu poate rupe , în această privință , **legătura sa cu tradiția**
ce stă la temelia existenței sale, care astăzi se afirmă ca **principala sa rațiune de a fi.**
Ideea națională, care a fost **forța spirituală a întemeierii acestui stat,**

rămâne și forța consolidării sale."

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ Problema generației tinere

▣ Profilaxia anarhiei

▣ Pedepsirea vinovaților

[LD : **luciditate** , **realism** , **generozitate** sau demagogie politicianistă ?
naționalism "liberal" sau..... accente naționaliste xenofobe ?
"Proportionalismul " , soluție necesară protectoare sau .. contaminare naționalistă ?
 În funcție de răspunsul la aceste dileme, și Gh.Brătianu va primi o " etichetă" ...
 Altfel, în tot discursul, **nu nominalizează Garda de Fier**, vestejește crima - ca act de
 luptă politică - dar eu consider că , abia acum **își justifică suspectata sa atitudine**
 pentru care a fost incriminat și de "complicitate morală " .]

" **Ideea națională**, care a fost **forța spirituală a întemeierii acestui stat**,
rămâne și forța consolidării sale. Ea se afirmă cu deosebire în problema atât de
 grea a **generației tinere** , a existenței și a dezvoltării sale.

Strivită sub greutatele unei vieți, căreia condițiile actuale ale statului și
 ale economiei naționale , îi impun **privațiuni și suferinți** de tot felul ;
lipsită de orice perspective de viitor , până și de speranța ce îndeamnă la luptă ;
martoră desamăgită și desnădăduită a unor cârmuiri în care , prea desea,
 lipsa de orice prevedere , se alătură de lipsa de orice scrupul;
răsvrătită de ocolirea sistematică a unor sancțiuni ,
 promise de toți și neaplicate de nimeni ;
suflute lipsite de avântul luptătorilor războiului de întregire ,
înfrânte înainte de a fi trăit, punându-și **chinuitoarea întrebare** dacă marea lor vină
e de a se fi născut Români , într-o Românie generoasă și prielnică tuturor elementelor
 străine , **această tinerime ostenită** de a mai aștepta , de acolo de unde trebuie să
 vină și îndreptările cerute de sentimentul național și râvnite de instinctul însuși de
 conservare al neamului , **își caută astăzi** , cu toate rătăcirile inerente disperării și lipsei
 de experiență, **căile proprii ale mântuirii sale."**

[LD : Da ! Dar **această cale** trebuia să fie crima _
 Dacă nu mă înșel, din p.d.v. juridic , asta nu este " profilaxie"
 ci este **aplicarea regimului penal ordinar** , pur și simplu. Cum poate el fi aplicat
 la o mișcare, la un curent , organizat conspirativ ? Mă întreb și eu ca prostu']

[LD : dar toată generația tânără era legionară ?!

Nu erau și tineri liberali ? țărăniști ? etc sau pur și simplu neimplicați ? !]
 "Față de **această stare** , într-adevăr **încărcată de primejdii**,
 noi socotim că **profilaxia contra anarhiei** de care se vorbește,
 cu atâta stăruință și atâta emfază , **nu poate reprezenta**
nici perpetuarea stării de asediu,
nici stabilizarea unui regim de ilegalitate ,
nici ridicarea la rangul de principii de guvernământ , a suspiciunii și a prigoanei.
 S-a comis delict și crime ? Ele trebuie instruite și, mai ales, judecate .
 S-a dovedit vinovăția cuiva ? Trebuie pedepsit ! (**aplauze la PNL-georgist**)
"Dar a face din procesul lui , procesul întregii generații
nu înseamnă a pune capăt anarhiei ,
ci, dimpotrivă, o menține și a o răspândi " (**aplauze la PNL-georgist**)

Nu prin violență și abuz poate lua ființă < climatul politic și moral > ,
 prielnic unei activități de solidaritate și reconstruire națională."

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ Politica față de minorități

▣ Naționalizarea cu românii de peste graniță.

▣ Numerus proportionalis

"Nici altădată , nici acum, **naționalismul nostru nu se ridică împotriva acelor locuitori de altă limbă și de altă lege , cari trăesc printre noi, unii de veacuri, alții de decenii, a căror credință către statul național s-a dovedit statornică** , cari au împărțit cu noi, în zile grele ca și în vremuri une , necazurile , suferințele și bucuriile noastre.

- **prof.ACCuza** : " Vă felicit pentru naționalismul dvs ! "

- **Gh.Brătianu** "În anii din urmă însă, după sfârșitul războiului, **orașe și multe părți de margineime ale țării au fost năpădite de străini, care nu au legătură nici cu trecutul , nici cu viitorul acestei țări.**

" De aceea, **naționalizarea orașelor și ținuturilor de graniță , a devenit o poruncă a vremurilor , un imperativ al dezvoltării neamului nostru.**

El ne cere întreaga noastră grijă, pentru a așeza temeinic în țară acele elemente românești , rămase dincolo de hotare , care , își vor pierde fatal conștiința etnică în mijlocul popoarelor vecine ce le stăpânesc.

"Dar cu deosebire, **până ce** organizarea învățământului va îndruma și va selecționa , mai bine decât până acum, **tineretul osândit** , fără prevedere , **la o existență de proletariat intelectual, în administrația de stat și în cele mai de seamă întreprinderi , proporționalitatea care să asigure Românilor înțaietatea ce li se cuvine în țara lor "** (**aplauze la PNL-georgist**)

De asemenea, **în ajutoarele pentru școli și biserici , să păstrăm proporțiunea dreaptă a numărului credincioșilor .**

"**Minoritățile** , conștiente de rostul lor în țara noastră, **nu au a se teme de aplicarea acestui program ; el restabilește echilibrul și le întărește dreptul** , înlăturând de la grijile de viitor elementele de desbinare și de vrăjmășie.

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

▣ **Solidaritate națională !**

▣ **Crez patriotic**

▣ **"Prin noi înșine !"**

[**LD** : este impresionant cum acești politicieni nu ezitau să aibă un **discurs patriotic** , fără să cadă în demagogie sau penibil. În gura lui Gh,Brătianu, **răspunderea generațiilor față de destinul neamului românesc**, nu are nimic emfatic, este motivată cu modestie umană și responsabilitate asumată.]

" În fața acestor mari probleme, **nu a venit însă timpul să înlăturăm dezbinările și dușmăniile sterile** din luptele care **au împărțit și au învrăjbit** atât de mult și de aprig toate **forțele politice românești ?**

Ne place să aducem mereu în discuție și în polemicile noastre , numele și exemplul Franței ; dar nu-și amintește nimeni că **în toate împrejurările grele din ultimii ani, pentru a apăra hotarul, pentru a menține mopneta, pentru a salva statul, a strâns acolo**, în jurul unei figuri reprezentative, **toate forțele constructive** , impunând **tăcere tuturor pasiunilor și frână tuturor ambițiilor ?**

"**Examenul de conștiință** la care am pornit , **se încheie cu această grijă**, ce ar trebui să fie pururi **vie în fiecare dintre noi : aceea de a feri partidele și conducătorii lor de ispite periculoase și înșelătoare** , aceea de a-și aminti că, **deasupra oamenilor și împrejurărilor există interesele permanente ale națiunii**, prin care trece - dincolo de noi - spre vremurile viitoare , firul urzit din adâncimile cele mai depărtate ale trecutului.

" **Înaintașii noștri ne-au lăsat moștenire România Întregită** , încununare a luptelor și jertfelor de veacuri. **Nouă , deținătorilor vremelnici ai destinului care depășesc viața noastră trecătoare** , ne revine **sarcina nu numai de a păstra neatinse roadele minunate ale izbândeii, ci de a da socoteala** , în fața istoririi și a popoarelor ce ne înconjoară , **de stăpânirea pe care am revendicat-o și am cucerit-o , de dreptul acestui neam la independență și liberă folosire a izvoarelor de bogăție ale sufletului său.**

" Acum, ca și altă dată, dar azi mai mult ca oricând, **PNL vede drumul de viitor și chează de mântuire în lupta fără preget , fără îndoială și fără teamă , pentru țară și prin noi înșine "** (**aplauze la PNL-georgist**)

Gh.Brătianu / 24 febr.'34

Vezi fișierul următor